

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

2022 წელს გაწეული სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ანგარიში

სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალის მიერ შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

1)

გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მიხედვით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის ზოგადი კურსი; დარგი - ინტელექტუალური საკუთრების სამართალი; კურსის დაწყების თარიღი - 2022, კურსის დასრულება - 2022

2. ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის ზოგადი კურსი (ინგლისურ ენაზე). დარგი - ინტელექტუალური საკუთრების სამართალი; კურსის დაწყების თარიღი - 2022, კურსის დასრულება - 2023

3. „ჰეიდარ ალიევი“ (მონოგრაფია). დარგი: სოციალური მეცნიერებები: საერთაშორისო ურთიერთობები. 17.08.2021-17.08.2025 წლები.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მიხედვით)

1. პროექტის ხელმძღვანელი - ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის ლექტორი, პატენტრწმუნებული, სტუ-ს ასოც. პროფესორი თამაზ ურთმელიძე

2. პროექტის ხელმძღვანელი - ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის ლაბორატორიის ხელმძღვანელი, პატენტრწმუნებული სამართლის დოქტორი, ასოც. პროფესორი მირანდა გურგენიძე

3. მაია მანჩხაშვილი, მონოგრაფიის ავტორი.

გარდამავალი

(მრავალწლიანი)

კვლევითი პროექტის 2022

წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ გრძელვადიანი ანგარიში (ქართულ ენაზე)

1. ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის სფეროში ცნობიერების ამაღლების, დარგის უკეთ შემეცნების და პროფესიული (იურიდიული) უნარების დახვეწის მიზნით, სამართლის ფაკულტეტის სტუდენტებს პერმანენტულად კვირაში ერთი დღე უტარდებოდათ ლექციების კურსი IP უფლებების შესახებ (პატენტები, სასაქონლო ნიშნები, საავტორო დამოძიგნავე უფლებები, დიზაინი,

გეოგრაფიული და ადგილწარმოშობის დასახელებები, არაკეთილსინდისიერი კონკურენცია)

სასწავლო/შემეცნებითი შეხვედრები ხორციელდებოდა სსიპ საქპატენტში, რა დროსაც განიხილება ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტებთან დაკავშირებულ იმირითადი საკითხები.

2. ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის სფეროში ცნობიერების ამაღლების, დარგის უკეთ შემეცნების და პროფესიული (იურიდიული) უცხო ენის დახვეწის მიზნით, სამართლის ფაკულტეტის სტუდენტებს პერმანენტულად კვირაში ერთი დღე უტარდებათ მასტერკლასი IP უფლებების შესახებ (პატენტები, სასაქონლო ნიშნები, საავტორო დამოძიწვეულებები, დიზაინი, გეოგრაფიული და ადგილწარმოშობის დასახელებები, არაკეთილსინდისიერი კონკურენცია)

სასწავლო/შემეცნებითი შეხვედრები ხორციელდება ინგლისურ ენაზე, რა დროსაც განიხილება ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტებთან დაკავშირებულ იმირითადი იურიდიული ცნებების განმარტებები,

რაც სამომავლოდ დაეხმარება სტუდენტებს პროფესიული ენის სრულყოფაში.

ყოველი ლექციის ბოლოს მათ მიეწოდებათ სასწავლო - ნორმატიული მასალა და შესაბამის IPR (ინტელექტუალური საკუთრების უფლება) დაკავშირებული ტერმინთა განმარტების ინგლისურ-ქართული ვერსია.

3. *პოლიტიკური ბიოგრაფიის ტიპის კვლევები ვფიქრობთ, ერთ-ერთი საინტერესო მიმართულებაა პოლიტიკის მეცნიერებასა და საერთაშორისო ურთიერთობებში; ჰეიდარ ალიევის პოლიტიკური მოღვაწეობის შესწავლა ბევრ საინტერესო ფაქტს წარმოაჩენს, როგორც აზერბაიჯანის პოლიტიკური ცხოვრებიდან ასევე, მთლიანად სამხრეთ კავკასიის პოლიტიკური ისტორიიდან. ამდენად, ვფიქრობთ, ერთი კონკრეტული პოლიტიკოსის ცხოვრების შესწავლა საინტერესო სამეცნიერო პროექტი იქნება.*

ჰეიდარ ალიევი წარმატებული ჯერ საბჭოთა და შემდეგ აზერბაიჯანის პოლიტიკური მოღვაწე იყო. მისი მოღვაწეობის შესწავლა საქართველოს საგარეო პოლიტიკის აქტუალურ საკითხებთან კვეთაში ბევრ მრავლისთქმელ მასალას მოიცავს და მათი გაცნობა ქართული სამეცნიერო და დაინტერესებული მკითხველისათვის, სასარგებლო იქნება.

კვლევის მეთოდები: ნაშრომის მომზადების პროცესში ჩვენ გამოვიყენებთ თვისებრივი კვლევის მეთოდებს, სამეცნიერო მასალების შეგროვებისა და კონტენტ-ანალიზის მეთოდს. ასევე, ვფიქრობთ ინტერვიუების ჩაწერას ქართველ მოქმედ თუ ყოფილ პოლიტიკოსებთან და მეცნიერებთან.

აქამდე განხორციელებული სამუშაოების შედეგად მოძიებული გვაქვს საინტერესო მასალები როგორც ქართულ, ასევე ინგლისურ და თურქულ ენებზე.

1.2.

1) დასრულებული

პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. სასწავლო /შემეცნებით კურსი ინტელექტუალური საკუთრების სამართალში (ქართულ ენაზე); დარგი - ინტელექტუალური საკუთრების სამართალი; კურსის დაწყების თარიღი - 2021, კურსის დასრულება - 2022.

2. ინტელექტუალური საკუთრების მსოფლიო ორგანიზაციის (ისმო, WIPO) გაღრმავებული სწავლების კურსი და პროექტი-“როგორ შევქმნათ ტექნოლოგიების გადაცემის ოფისი“ (WIPO-CEIPI-INPI Advanced Course on Intellectual Property, Technology Transfer and Licensing “how to set up TTO“); დარგი - ინტელექტუალური საკუთრების სამართალი; კურსის დაწყების თარიღი - 2022, კურსის დასრულება - 2022

3. ირაკლი გაბისონია. საინჟინრო სამართალი/ტექნოლოგიური სამართალი. დარგი: სამართალი. დაწყების თარიღი: 2017 წლის 1 ნოემბერი; დასრულების თარიღი: 2022 წლის 1 იანვრამდე

4. ირაკლი გაბისონია. პოლიტიკური პარტიების სამართალი. დარგი: სამართალი. დაწყების თარიღი: 2019 წლის 02 ოქტომბერი. დასრულების თარიღი: 2022 წლის 02 ოქტომბერი.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1. პროექტის ხელმძღვანელი ასოც. პროფესორი თამაზ ურთმელიძე; ტრენერი - ასოც. პროფესორი თამაზ ურთმელიძე

2. პროექტის ხელმძღვანელი, პატენტრწმუნებული, სტუ-ს ასოც. პროფესორი თამაზ ურთმელიძე

3. ირაკლი გაბისონია, პროექტის ხელმძღვანელი.

4. ირაკლი გაბისონია, პროექტის თანახელმძღვანელი.

დასრულებული

კვლევითი პროექტის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. სასწავლო სატრენინგო კურსი მოიცავდა ინტელექტუალური საკუთრების სამართალში საჯარო ლექციების ციკლის ჩატარებას, აღნიშნული კურსი აერთიანებდა პრაქტიკულ და თეორიულ კომპონენტს. კერძოდ, თეორიული

თვალსაზრისით ძირითადი IP უფლებებთან ეროვნული და საერთაშორისო კანონმდებლობის მიმოხილვას, ხოლო პრაქტიკული კუთხით, შესაბამისი უნარ-ჩვევების შექმნას ინტელექტუალური საკუთრების მიმართულებით.

კურსისმსვლელობისას სტუდენტებს მიეწოდათ ვრცელი მასალა IP უფლებების შესახებ.¹

კურსის მეორე ნაწილში, სტუდენტები აგრეთვე გაეცნენ საქართველოში არსებულ პრაქტიკას, ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტების რეგისტრაციასთან მიმართებით, აღნიშნული პრაქტიკული კომპონენტი მათი გაიარეს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირ საქპატენტში, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, განსაზღვრავს ინტელექტუალური საკუთრების პოლიტიკას ჩვენს ქვეყანაში. პროექტის დასასრულს, მონაწილეებს გადაეცათ შესაბამისი სერტიფიკატები.

2. პროექტი მიმდინარეობდა 16 კვირის განმავლობაში ინტენსიური თეორიული და პრაქტიკული მომზადების ფორმით. პროექტის მიზანი იყო თანამედროვე პრაქტიკული პროექტის შექმნა, რომელსაც განახორციელებს უნივერსიტეტი. პროექტის თემა არჩეული იქნა სტუ-ს სპეციფიკისა და საჭიროებების მიხედვით.

¹ აღსანიშნავია, რომ ინტელექტუალური საკუთრებად, სხვადასხვა ქვეყანაში, ისევე როგორც საქართველოში, განიხილება შემდეგი ძირითადი ობიექტები:

- ლიტერატურის, ხელოვნების დამეცნიერების ნაწარმოებები, რომელთა დაცვას არეგულირებს საავტორო უფლებებთან დაკავშირებული კანონმდებლობა.
- გამოგონებების დაცვას არეგულირებს საპატენტო კანონმდებლობა.
- დიზაინი, (მაგ. გამაგრებელი სასმელის ბოთლის ფორმა). დიზაინი შეიძლება დაცული იქნეს სპეციალური კანონმდებლობით, სამრეწველო საკუთრების, ან საავტორო კანონმდებლობით. საქართველოში დიზაინის დაცვას არეგულირებს საქართველოს კანონი დიზაინის შესახებ;
- სასაქონლო ნიშნები, მომსახურების ნიშნები, კომერციული და სახელელები და აღნიშვნები, რომლის დაცვა, ძირითადად, ხორციელდება სასაქონლო ნიშნების შესახებ სპეციალური კანონმდებლობით.
- გეოგრაფიული აღნიშვნები და ადგილწარმოშობის დასახელებები, მაგ., უნიკალური გეოგრაფიული წარმოშობის ქართული პროდუქტების სახელწოდებების – „ქინძმარაული“ ან „ნაბელავი“ – დაცვას არეგულირებს საქართველოს კანონისა და ქონის ადგილწარმოშობის დასახელების ადაგეოგრაფიული აღნიშვნის შესახებ.
- არაკეთილსინდისიერი კონკურენციის აგანდაცვა, მაგ. კონკურენტების მიმართ ყალბი განცხადებების გაკეთება, ასევე, კონკურენტის პროდუქტის ან მომსახურების იმიტაცია მომხმარებლის შეცდომაში შეყვანის მიზნით.

პროექტის ფარგლებში შეიქმნა საკუთრივ პროექტი და ამ პროექტის იმპლემენტაციის გეგმა, რაც მოიცავს დეტალურ საგზაო რუკას, თუ როგორ უნდა შეიქმნას უნივერსიტეტში ტექნოლოგიების გადაცემის ოფისი.

ტექნოლოგიების გადაცემის ოფისის მიზანია უნივერსიტეტში არსებული ინტელექტუალური პოტენციალის გამოვლენა, ფონდების მოძიება, ბიზნესთან მეცნიერების დაკავშირება, ლიცენზირება და სხვა.

პროექტის განხორციელება ხელს შეუწყობს უნივერსიტეტის სამეცნიერო პოტენციალის გაძლიერებას, ტექნოლოგიების კომერციალიზებას, უნივერსიტეტის შემოსავლების გაზრდას, ინტელექტუალური საკუთრების დაცვას, რაც თანამედროვე ტექნოლოგიური უნივერსიტეტების ერთ-ერთ მთავარ მიმართულებებს წარმოადგენს.

3. პროექტი დამტკიცდა, ვინაიდან სტუ, როგორც ქვეყნის ნომერ პირველი ტექნიკური უნივერსიტეტი, მუდმივად ისწრაფვის განახლებისა და სიახლეების დანერგვისაკენ. ამ თვალსაზრისით მეტად მნიშვნელოვანია ახალი სასწავლო პროგრამების შემოღება, რომლებიც ორიენტირებული იქნება ბაზრის მოთხოვნებზე.

აღნიშნული პროექტი წარმოადგენს კომბინირებულ საბაკალავრო პროგრამას, კერძოდ სამართლისა და ინჟინერიის ერთობლივი პროგრამა, რომელიც დაინერგება ცალკე სასწავლო პროგრამის „საინჟინრო ეკონომიკის“ სახით.

საინჟინრო მეცნიერებისა და სამართლის ერთობლივი პროგრამა, რამდენადაც ჩვენთვის არის ცნობილი, არ დანერგილა არცერთ პოსტსაბჭოთა სივრცის უნივერსიტეტში. მაშასადამე, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, კერძოდ სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი იქნება პირველი, რომელიც საფუძველს ჩაუყრის, დანერგავს და წარმატებით განახორციელებს აღნიშნულ კომბინირებულ საგანმანათლებლო კურსს.

საინტერესოა, ის ფაქტი, რომ მოცემული კურსი წარმატებით არის დანერგილი სიდნეის ტექნოლოგიურ უნივერსიტეტში. სიდნეის ტექნოლოგიური უნივერსიტეტის ვებგვერდის მიხედვით, ეს არის სამართლისა და ინჟინერიის ფაკულტეტის ერთობლივი კურსი, რომელიც მოიცავს სწავლებას და ტექნიკური საგნების სიღრმისეულ ცოდნას.

პროექტის განხორციელების მიზნით დაგეგმილია მთელი რიგი ღონისძიებები, რომელიც დაფინანსებულია სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ბიუჯეტიდან.

აღნიშნული პროექტის ხელმძღვანელს წარმოადგენს სტუ-ს რექტორი, აკადემიკოსი არჩილ ფრანგიშვილი, პროექტის მენეჯერები იქნებიან: სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის დეკანი პროფესორი ირაკლი გაბისონია, სტუ-ს სპიკერი, პროფესორი ჯემალ გახოკიძე და ასოცირებული პროფესორი გიორგი გორამე. დაკომპლექტებულია ასევე სამუშაო ჯგუფი, ხარისხის ექსპერტი და ტექნიკური პერსონალი. მათი ერთობლივი საქმიანობის შედეგად შეიქმნება ისეთი საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამა, რომლის დასრულების შემდგომ სტუდენტს ექნება ორმაგი დიპლომი, როგორც ინჟინერის ასევე, სამართლის მიმართულებით. ასევე, შედგენილია პროექტის ბიუჯეტი რომელიც სამი ხარჯვითი ნაწილისაგან შედგება.

საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტს გააჩნია შესაბამისი მატერიალური და ინტელექტუალური ბაზა, რათა სათანადო მომზადების შემდეგ მოხდეს „საინჟინრო სამართლის“ როგორც ცალკე სასწავლო პროგრამის დანერგვა. კურსდამთავრებულს ექნება შესაძლებლობა დასაქმდეს როგორც: იურისტი ეკოლოგიური სამართლის, ტექნოლოგიური კანონმდებლობისა და სპეციალური სისხლის სამართლის სფეროებში, საინჟინრო კორპორაციების კონსულტანტი, იურისტკონსულტი ან მენეჯერი და ა.შ. მათ განუვითარდებათ კრიტიკული და ანალიტიკური უნარ-ჩვევები ინდუსტრიაზე ძლიერი აქცენტებით, რაც აუცილებელია ინჟინერიასა და სამართალს შორის რთული კავშირების გასაგებად. კურსი განკუთვნილია სტუდენტებისთვის, რომელთაც სურთ მიიღონ უმაღლესი პროფესიული იურიდიული განათლების სრული კურსი საინჟინრო მეცნიერებების კვალიფიკაციასთან ერთად.

კურსი მოიცავს 264 კრედიტს, რომელიც სტუდენტებს აძლევს შესაძლებლობას, მიიღონ უმაღლესი განათლება ცალკე ტექნიკური მეცნიერებების ბაკალავრის და ცალკე სამართლის ბაკალავრის ხარისხით.

აღნიშნული პროექტი ფაკულტეტის დეკანის, პროფესორ ირაკლი გაბისონიას და აკადემიური დეპარტამენტის წარმომადგენლების მეორ შემუშავდა იურიდიულ მომსახურებაზე მზარდი მოთხოვნის გამო ისეთ სფეროებში, რომლებშიც საჭიროა რთული ტექნიკური საკითხების ცოდნა. ასეთი სპეციალისტების დიდი მოთხოვნილებაა, როგორც კერძო იურიდიულ ფირმებში, ისე მანქანათმშენებლობაში.

პროექტის ფარგლებში შემუშავდება როგორც უშუალოდ საინჟინრო სამართლის საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამა, ასევე შეიქმნება სპეციალური ლიტერატურა ქართველის მეცნიერების მიერ, ითარგმნება უცხოური ლიტერატურა და საქართველოს განათლების და მეცნიერების სამინისტროსთან ერთად ჩამოყალიბდება სრულყოფილი სასწავლო პროგრამა.

4. პროექტის ფარგლებში გამოცემულ ნაშრომებში განხილულია არჩევნების წარმოშობა და მისი განვითარების ტენდენციები სხვადასხვა ისტორიულ ეპოქაში. არჩევნების წარმოშობისა და განვითარების პირველ ეტაზე მოცემულია ძველი ათენისა და რომის მაგალითები, საიდანაც იღებს სათავეს პირდაპირი დემოკრატია. აღნიშნული მოდელები თანამედროვე დემოკრატიული ღირებულებებიდან გამომდინარე, არ წარმოადგენს რელევანტურ მოდელს, თუმცა სწორედ ათენიდან და რომიდან დაიწყო ამ ინსტიტუციის განვითარება. XVII-XIX საუკუნეში მიმდინარეობდა მთელი რიგი ცვლილებები, რომელიც თავის მხრივ პოლიტიკური კონიუქტურით იყო განპირობებული. XIX საუკუნეში საარჩევნო სისტემები და კანონმდებლობა ხასიათდება მთელი რიგი პროგრესული ცვლილებებით, კერძოდ:

- ევროპის ზოგიერთმა ქვეყანამ შეამცირა ქონებრივი ცენზი, ან საერთოდ გააუქმა ის, რამაც ხელი შეუწყო ელექტორატის გაზრდას, რაც თავის მხრივ გულისხმობდა საარჩევნო პროცესში უფრო მეტი ადამიანის ჩართულობას. XIX საუკუნეში ქონებრივი ცენზი მთლიანად გაუქმდა საფრანგეთში, გერმანიაში, ავსტრია-უნგრეთში, ხოლო ბელგიაში, ნიდერლანდებსა და დიდ ბრიტანეთში შემცირდა. ქონებრივი ცენზი ამ პერიოდში შენარჩუნებულ იქნა იტალიაში, ესპანეთში, პორტუგალიაში.
- ევროპის ზოგიერთი ქვეყნის საარჩევნო სისტემაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა განათლების ცენზს. საარჩევნო პროცედურებთან მიმართებაში მუშაობის უფლება ჰქონდათ მხოლოდ იმ ადამიანებს ვინც წერაკითხვა იცოდა (ინგლისი, იტალია). ბელგიის კანონმდებლობის შესაბამისად უმაღლესი განათლების მქონე ადამიანებს დამატებითი 2 ხმა ჰქონდათ.
- XIX საუკუნის ბოლოს და XX საუკუნის დასაწყისში ასაკობრივი ცენზის საკითხი საკმაოდ აქტუალური იყო. უმეტესობა ქვეყნებში 20-21 წელი მიიჩნეოდა საარჩევნო უფლების რელევანტურ ასაკად, ზოგიერთ ქვეყანაში – 25, ხოლო ყველაზე მაღალი ასაკობრივი ცენზი ჰქონდა დანიას – 30 წელი.
- საყოველთაო და თანასწორი არჩევნების პრინციპი ეხებოდა არა მხოლოდ აქტიურ საარჩევნო უფლებას, არამედ პასიურსაც. აქ საგულისხმოა ის ფაქტი, რომ ზოგიერთ ქვეყანაში პასიური საარჩევნო უფლები განხორციელებისთვის გაუქმდა აუცილებელი ქონებრივი ცენზი.⁶⁴ აღნიშნული ფაქტი გულისხმობდა რომ საპარლამენტო არჩევნებში მონაწილეობის შესაძლებლობა ჰქონდა ყველა სოციალური ფენის წარმომადგენელს. ევროპის ქვეყნებში სწორედ ამ პერიოდში ჩამოყალიბდა ღია და ფარული კენჭისყრა. XX საუკუნის პირველი ნახევარი გამოირჩევა საარჩევნო სისტემასა და კანონმდებლობაში არსებული მრავალფეროვნებით. თუმცა მეორე

მსოფლიო ომს, 1989-90 წლებამდე, აღმოსავლეთ ევროპისა და საბჭოთა კავშირის ერთპარტიული კომუნისტური რეჟიმის პირობები მოჰყვა, რაც საკმაოდ განსხვავდებოდა იმ მიზნებისაგან, რომელიც თავდაპირველად იყო დასახული. მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ საარჩევნო უფლების საყოველთაობისა და თანასწორობის პრინციპის გამყარების ერთ-ერთი საფუძველი იყო გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ მიღებული ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის, რომლის 21-ე მუხლის თანახმად, ყოველ ადამიანს აქვს უფლება მონაწილეობდეს თავისი ქვეყნის მართვა-გამგეობაში ან უშუალოდ ანდა თავისუფლად არჩეულ წარმომადგენელთა მეშვეობით. ყოველ ადამიანს აქვს უფლება თანაბარ საფუძველზე შევიდეს თავისი ქვეყნის სახელმწიფო სამსახურში. სახელმწიფო ხელისუფლების წყარო ხალხის ნებაა: ხალხის ნება უნდა გამოიხატოს პერიოდულ და სამართლიან არჩევნებში საყოველთაო და თანასწორი ხმის მიცემის უფლებით, ფარული კენჭისყრა თუ სხვა თანაბარ მნიშვნელოვანი თავისუფალი ხმის მიცემის პროცედურების გამოყენებით.

2. შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტიტაფინანსებულისამეცნიერო-კვლევითიპროექტები

2.1.

1)

გარდამავალი(მრავალწლიანი)პროექტისდასახელებამეცნიერებისდარგისადასამეცნიერომიმართულებისმიითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1. „პანთურქიზმის გავლენა სამხრეთ კავკასიის რეგიონალურ უსაფრთხოებაზე“. მიმართულება: საერთაშორისო ურთიერთობები. შიფრი PHDF-22-618. დაწყების თარიღი 2022 წ. დასრულების თარიღი 2024 წ.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1. თამარ დევიძე, პროექტის ავტორი და შემსრულებელი; **მაია მანჩხაშვილი, კონსულტანტი.**

2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითიპროექტის2022

წლისძირითადითეორიულიდაპრაქტიკულიშედეგებისშესახებვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1. პან-თურქული იდეოლოგიური მოძრაობა მე-19-ე საუკუნის ბოლოს და მე-20-ე საუკუნის დასაწყისში გარკვეული პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური პროცესების პირას მყოფი ოსმალეთის იმპერიის და ქვეყნის განადგურებისგან გადასარჩენად გამოჩნდა ასპარეზზე.

პან-თურქიზმი ჩაისახა რუსეთის იმპერიის თათრობაში ეროვნულ გამოღვიძებასთან ერთად. ის იყო კავკასიის, ვოლგა-ურალის რეგიონის, ყირიმის, ახლო აღმოსავლეთის და ცენტრალური აზიის ყველა თურქულენოვანი ხალხის დიდი თურქული სახელმწიფოს სახურავის ქვეშ გაერთიანების იდეა. იდეოლოგიის თეორიას სწორედ ვოლგისპირეთისა და ყირიმის თათარმა ინტელექტუალებმა ჩაუყარეს საფუძველი. პან-თურქული იდეოლოგიის ფუძემდებლები იყვნენ ყირიმელი თათარ-განმანათლებელი, პოლიტიკოსი და პუბლიცისტი ისმაილ გასპარლი; სიბირსკელი თათარ-განმანათლებელი იუსუფ აქჩურა; აზერბაიჯანელი ინტელექტუალი და ამიერკავკასიის შეიხ-ულ-ისლამი ალი ჰუსეინ-ზადე და სხვები. სწორედ მათ მოძღვრებებში იყო წარმოდგენილი თურქული წარმოშობის ხალხების გაერთიანების იდეა ერთიან თურქულ სახელმწიფოში.

პან-თურქიზმის ელემენტებმა თავდაპირველად თავი იჩინა ენის, ისტორიის და ლიტერატურის ფარგლებში ლინგვისტური, ეთნოლინგვისტური და რასობრივი კვლევების საფუძველზე. პან-თურქიზმის მიმდევართა აზრით, თურქ ხალხებს აქვთ გარკვეული მახასიათებლები, როგორცაა მონათესავე ენები, აღქმული საერთო წინაპრები, ისტორია და კულტურული ტრადიციები. დაახლოებით 1900-იან წლებში პან-თურქიზმი ჩამოყალიბდა პოლიტიკურ მოძრაობად, რომელიც ოსმალეთის იმპერიაში დამოუკიდებლობისკენ ისწრაფვოდა და თურქი ხალხების აღორძინებას ისახავდა მიზნად.

ნაციონალიზმის თურქისტულ-თურანისტურმა გაგებამ, ნაციონალიზმის ქემალისტური იდეების კრიტიკა ნაციონალისტურ ხედვად გარდაქმნა და ითვლება, რომ ამ იდეოლოგიის გავლენა ჯერ კიდევ შეიმჩნევა სოციალურ და პოლიტიკურ სფეროზე.

დაბოლოს, თურქულ-თურანული ნაციონალიზმის ზოგადი ჩარჩოს ჩამოყალიბებისას შეგვიძლია დავასახელოთ რომ: იდენტობის გაგება ემყარება ეთნიკურ-რასობრივ საფუძველს, გააჩნიათ დასავლური სტილის მოდერნიზაციაზე დამყარებული, რელიგიურად სეკულარული გაგება, მაგრამ არა ისეთი ხისტი, როგორც ქემალიზმს. აგრეთვე მნიშვნელოვანია ისტორიის ჰოლისტიკური გაგება. ყველა ამ მახასიათებლით, თურქულ თურანიზმს განსაკუთრებული ადგილი უკავია თურქული ნაციონალიზმის სხვა სახეობებს შორის.

ნაციონალიზმის თურქულ-თურანული გაგება ბოლო დროს განვითარებული მოვლენებისა და თურქეთის წინაშე არსებული საფრთხეების გამო, სხვადასხვა სოციალური გამოხატულებებითა და სიმბოლიზმით, დღემდე გვაგრძნობინებს თავის არსებობას, როგორც ძლიერ ნაციონალისტური კონცეფცია.

ის ფაქტი, რომ თურქული ნაციონალიზმის რიტორიკა გარდაიქმნა კონსერვატიულ ნაციონალიზმად, თურქისტ-თურანისტური ნაციონალისტური ხედვის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მახასიათებელად შეიძლება ჩაითვალოს.

2.2.

1)

დასრულებული(მრავალწლიანი)პროექტისდასახელებამეცნიერებისდარგისადასამეცნიერომიმართულებისმიითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1.

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1.

2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2022

წლისძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულენაზე)

1.

2.

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.1. გარდამავალი პროექტი

1)

გარდამავალი(მრავალწლიანი)პროექტისდასახელებამეცნიერებისდარგისადასამეცნიერომიმართულებისმიითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/ სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

1.

2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

1.

2.

გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2022

წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულენაზე)

- 1.
- 2.

3.2. დასრულებული პროექტი

1)

დასრულებული (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელებამეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მიხედვით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი, დამფინანსებელი ორგანიზაცია/სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა; პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები

- 1.
- 2.

2) პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მიხედვით)

- 1.
- 2.

დასრულებული კვლევითი პროექტის 2022

წლის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულენაზე)

- 1.
- 2.

4. პატენტები (არსებობის შემთხვევაში)

4.1. საერთაშორისო პატენტები;

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტ მფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.
- 2.

4.2. ეროვნული პატენტები

საპატენტო თემატიკის სათაური; გამომგონებელი/ები და პატენტ მფლობელი/ები; პატენტის საიდენტიფიკაციო კოდი

- 1.

2.

5. ბექდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. თამაზ ურთმელიძე, მირანდა გურგენიძე, „**შრომითი ურთიერთობის პროცესში შექმნილი გამოგონების სამართლებრივი ასპექტები**“. საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN – ISBN 978-9941-28-888-3. თბილისი: საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 253 გვ.

2. კუპრაშვილი ჰენრი, **საქართველოს ეროვნული უშიშროება**. მონოგრაფია, მთ. რედ. ი. გაბისონია. თბილისი, გამომც. „უნივერსალი“, 702 გვ. ISBN 978-9941-33-339-2. UDC 351.746

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1. წარმოდგენილ კვლევაში, ავტორების ყურადღება გამახვილებულია ევროპული და არამართო ევროპული ქვეყნების საპატენტო სამართლის იმ ძირითად რეგულაციებზე, რომლებიც აწესრიგებენ დასაქმებულთა მიერ შექმნილ გამოგონებაზე საკუთრების უფლებას. როგორც ცნობილია, საქართველოში აღნიშნული საკითხი „საპატენტო კანონითა“ გადაწყვეტილი, მაშინ როდესაც გერმანიაში, ფინეთში თურქეთში, დანიაში, ნორვეგიაში და სხვა ქვეყნებში საპატენტო კანონის გარდა, მოქმედებს დასაქმებულ-დამსაქმებლის ურთიერთობის მომწესრიგებელი სპეციალური სამართლებრივი აქტები, სადაც იმის გათვალისწინებით, თუ რომელ სამართლებრივ სისტემას ეკუთვნის კონკრეტული ქვეყანა, მოცემულია ჩვენთვის საინტერესო საკითხის დეტალური მოწესრიგება. იმ ქვეყნებში, სადაც მოქმედებს სპეციალური კანონი, სამართლებრივად დაცულია ბალანსი დასაქმებულისა და დამსაქმებლის ინტერესებს შორის, უზრუნველყოფილია კომპენსაციის გაცემის წესი, მოცემულია განსხვავება **სამსახურებრივ და თავისუფალ** გამოგონებებს შორის, გათვალისწინებულია მხარეთა დავის გადაწყვეტის გზები. წინა პლანზეა წამოწეული საარბიტრაჟო მორიგების სამართლებრივი საფუძვლები. ხშირ შემთხვევაში განსაზღვრულია, აგრეთვე განსჯადი სასამართლო, რომლის იურისდიქციის ექვემდებარება აღნიშნული დავების განხილვა და სხვა.

ნაშრომი შედგება შესავლის, ძირითადი ნაწილისა და დასკვნისგან. **შესავალში** წარმოდგენილია სამართლებრივი პრობლემის აქტუალობა, გამოკვეთილია

საკვლევი პრობლემა, ჩამოყალიბებულია კვლევის მიზნები და ამოცანები, რომელიც სრულ შესაბამისობაშია კვლევის შედეგებთან.

ძირითად ნაწილში, განხილულია დასაქმებულთა მიერ შექმნილ გამოგონებათა სამართლებრივი სტატუსი, საკუთრების უფლება, მოცემულია საპატენტო სამართლის და შრომის სამართლის ურთიერთმიმართება აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით.

აღსანიშნავია, რომ ნაშრომში სხვადასხვა ქვეყნის საპატენტო სამართალურთიერთობის ეს კონკრეტული მიმართულება, განხილულია აგრეთვე ისტორიულ ჭრილში და მოცემულია ავტორთა შეხედულება, იმასთან დაკავშირებით, რომ გამომგონებელსა და დამსაქმებელს შორის ურთიერთობა თითოეული ქვეყნის ისტორიული - ეკონომიკური და იურიდიული ტრადიციების თავისებურებათა გათვალისწინებით, განსხვავებულად ვითარდებოდა, რაც მეტწილად დამოკიდებული იყო იმაზე, თუ კონკრეტულად, რომელ სამართლებრივ სისტემაში ჩამოყალიბდა საპატენტო სამართალი.

შესაბამისად, განხილულია კონტინენტური ევროპისა (**Civil Law**) და ანგლო-ამერიკული საპატენტო სამართლისთვის (**Common Law**) დამახასიათებელი ის სპეციფიკური ურთიერთობები, რომელიც ყველაზე მეტად, სწორედ გამოგონების შექმნის პროცესში ვლინდება.

და ბოლოს, კვლევაში მოცემულია ავტორთა შეფასებები იმასთან დაკავშირებით, რომ შრომისა და ინტელექტუალური საკუთრების სამართალს ბევრი სამართლებრივი თანხვედრა გააჩნია, რომელიც საბოლოო ჯამში აკუმულირდება ერთ პრაქტიკულ, საკვანძო ასპექტში, რასაც **თანამშრომელთა მიერ შექმნილი გამოგონების სამართლებრივი რეჟიმი** ეწოდება.

აღსანიშნავია, რომ საპატენტო, შრომის და სახელშეკრულებო სამართლის ზოგიერთ ნორმათა ერთობლიობამ, მთლიანობაში დიდი გავლენა მოახდინა დასაქმებულთა მიერ შექმნილი გამოგონების სამართლებრივ ბუნებაზე, რადგან ამ შემთხვევაში მასში გაერთიანებულია ყველა ზემოხსენებული სამართლის დარგისთვის დამახასიათებელი კომპონენტი. ეს განსაკუთრებით ხელშესახებია, როდესაც აქტუალურია ანაზღაურების საკითხი, რაც გადაიხდება გამოგონების შექმნისას. ამასთან, მნიშვნელოვანია დადგინდეს, რომ გამოგონება შეიქმნა შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე და დასაქმებულს დამსაქმებელი სწორედ გამოგონების შექმნისთვის უხდის ყოველთვიურ ანაზღაურებას (ხელფასს) და დამატებითი ანაზღაურება ხელშეკრულებით აღარაა გათვალისწინებული. თუმცა, ხშირია ისეთი შემთხვევაც, როდესაც ანაზღაურება განისაზღვრება გამოგონებიდან მიღებული სარგებლის პროცენტიდან ან წილიდან. აღნიშნული საკითხი განსხვავებულადაა მოწესრიგებული სხვადასხვა ქვეყნის კანონმდებლობაში, ავტორების მიერ დეტალურადაა განხილული გამოგონების შექმნისას

გათვალისწინებული კომპენსაციის საკითხი, რადგან ის მოიცავს შრომის ანაზღაურების პრობლემას ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის მიმართულებითაც.

ვფიქრობთ, გამოგონების შექმნის პროცესში დომინანტი პრინციპი, რომცალსახად დაცული იყოს გამოგონებლის უფლება, მოიხსენიებოდეს გამოგონების ავტორად, რაც თავის მხრივ გამოგონებლის არაქონებრივ უფლებებს უკავშირდება დარაც, თავის თავად გამიჯნულია გამოგონების გამოყენების, ფლობისა და განკარგვის ქონებრივ უფლებებისგან. ამასთან, გამოგონება შესაძლოა შექმნას და საქმეებულთან გაფორმებული შრომითი ხელშეკრულების შედეგად ან მისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის, რესურსის და გამოცდილების გამოყენებით. შესაბამისად, ამ მიმართულებითაც მნიშვნელოვანია სამართლებრივი ბალანსის შენარჩუნება და და საქმეებულ - დამსაქმებელს შორის ისეთი სამართალური თითოების არსებობა, რომელიც თავიდან აგვაცილებდამხარეთაკანონიერი ინტერესების შელახვას.

2. ნაშრომში განხილულია ეროვნული უშიშროების თეორიის პრობლემის არსი და საწყისი დებულებები, მისი მეთოდოლოგიური საფუძვლები; ქვეყნის სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის, ეროვნული ინტერესებისა და უშიშროების უზრუნველყოფის სტრატეგიული პრიორიტეტები, ეროვნული უშიშროების საფრთხეები, მუქარები, გამოწვევები და რისკები. გადმოცემულია მისი სამართლებრივი რეგულირების თავისებურებები, მის უზრუნველსაყოფად სახელმწიფოსა და საზოგადოების საქმიანობის პრინციპები, ძირითადი მიმართულებები, საშუალებები, ფორმები და მეთოდები. ნაშრომი განკუთვნილია სტუდენტების, მასწავლებლების, პოლიტიკოსების, ეროვნული უშიშროების სფეროს მკვლევრებისა და პრაქტიკული მუშაკებისათვის, აგრეთვე ამ პრობლემით დაინტერესებულ ადამიანთა ფართო წრისათვის.

5.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ავტორთა კოლექტივი (სოფიო დემეტრაშვილი, პაატა ჯავახიშვილი, დიმიტრი გეგენავა, ავთანდილ დემეტრაშვილი და სხვ.), საკონსტიტუციო სამართალწარმოება, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 2022.

2. ავტორთა კოლექტივი (სოფიო დემეტრაშვილი, ნატო გუგავა, შალვა ყიფშიძე და სხვ.), ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი I, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 2022.

3. ი. გაბისონია, ჯ. გახოვიძე, ზ. მელქაძე, ბ. მელქაძე, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა, ავტორები: გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი, 2022.

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1. სახელმძღვანელო შედგება 14 თოთხმეტი) თავისგან და შეეხება ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებს როგორცაა საკონსტიტუციო კონტროლი და საკონსტიტუციო სამართალწარმოება. აღნიშნული თავის ავტორად გვევლინება სამართლის დოქტორი, პროფესორი დიმიტრი გეგენავა. სახელმძღვანელოს წინამდებარე თავში განხილულია ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები როგორცაა საკონსტიტუციო სამართალწარმოებისა და საკონსტიტუციო კონტროლის არსი, ტერმინოლოგიური საკითხები და მათი ურთიერთმიმართება, საკონსტიტუციო კონტროლის სახეები და მოდელები. Marbury v. Madison და საკონსტიტუციო კონტროლის წარმოშობა, საკონსტიტუციო სამართალწარმოების არსი. სახელმძღვანელოს მომდევნო თავი შეეხება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს, რომლის ავტორი არის სამართლის დოქტორი, პროფესორი ავთანდილ დემეტრაშვილი, სადაც განხილულია საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს სტატუსი, ადგილი ხელისუფლების შტოებს შორის, საკონსტიტუციო სასამართლოს განვითარება საქართველოში, საუბარია საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლესა და მისი სტატუსზე. სახელმძღვანელოში ზედმიწევნით დეტალურად არის წარმოჩენილი საკონსტიტუციო სამართალწარმოების ძირითადი პრინციპები, ზოგადად საკონსტიტუციო სამართალწარმოების უნიკალური ხასიათი, ანალიტიკურად მკაფიოდ არის წარმოდგენილი კონსტიტუციური სარჩელის ძირითადი მახასიათებლები და კრიტერიუმები, ზოგადად სარჩელის დასაბუთების, კონსტიტუციური წარდგინების არსი და ამ უკანასკნელის მიმართება კონსტიტუციურ სარჩელთან (სტანდარტები და სასამართლოს დისკრეცია). სახელმძღვანელოში განხილულია საკონსტიტუციო სამართალწარმოების მონაწილე სუბიექტები, მათი სტატუსი და უფლებამოსილებანი, შესაგებელი, მისი ხასიათი, საუბარია სასამართლო მეგობრი ინსტიტუციაზე, განხილულია სასამართლო მეგობრის სტატუსი და მის მიერ პოზიციის დასაბუთებულობა. აგრეთვე, საკონსტიტუციო პროცესის მიმდინარეობა და მახასიათებლები. ჩემ მიერ შესრულებულია სახელმძღვანელოს თავი, რომელიც შეეხება დავას არჩევნებისა და რეფერენდუმის კონსტიტუციურობაზე. საკონსტიტუციო სამართალწარმოება არჩევნებისა და რეფერენდუმის, ასევე, მათი მომწესრიგებელი ნორმების კონსტიტუციურობასთან დაკავშირებით. არჩევნებსა და რეფერენდუმთან

დაკავშირებული სამართალწარმოების უნიკალურობა, ფაქტობრივი გარემოებების მნიშვნელობა სამართალწარმოებაში, ზღვარი ფაქტობრივ და სამართლებრივ საკითხებზე მსჯელობასა და განხილვა შორის, პარლამენტის წევრის სტატუსთან დაკავშირებული საკონსტიტუციო დავა, პოლიტიკური პარტიების კონსტიტუციურობის კონტროლი და სხვ.

სახელმძღვანელო თავისი არსით წარმოადგენს უნიკალურ პროდუქტს ქართულ სამართალმცოდნეობაში, განკუთვნილია საზოგადოების ფაქტობრივად ყველა წრისთვის, ვინც დაინტერესებულია ქართული საკონსტიტუციო სამართალწარმოებით.

2. სახელმძღვანელო განკუთვნილია ძირითადად ბაკალავრიატის სტუდენტებისთვის. შედგება 14 თავისგან და შეეხება ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებს როგორცაა საჯარო მმართველობისა და ადმინისტრაციული სამართლის არსი, საჯარო მმართველობის კონსტიტუციური საფუძვლები, ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მიზანი და მოქმედების სფერო და სხვ. აღნიშნულ სახელმძღვანელოში ჩემ მიერ დამუშავებულ იქნა ორი თავი, კერძოდ, ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის პრინციპები, სადაც ზედმიწევნით დეტალურად არის განხილული თითოეული რინციპი. რაც შეეხება სახელმძღვანელოს მეორე ნაწილს, ეს უკანასკნელი შეეხება ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების გაუქმებასა და არარა აქტებს. მითითებულ თავში განხილულია აქტის გაუქმების სამართლებრივი საფუძვლები, ასევე, გაუქმებასთან მიმართებით არსებული სასამართლო პრაქტიკა. სახელმძღვანელო გაჯერებულია პრაქტიკული მაგალითებით.

3. პროექტი ფარგლებში გამოცემულია სახელმძღვანელო, რომელიც სამართალდამცავ ორგანოებსა და სპეცსამსახურებში მუშაობის გამოცდილების მქონე უმაღლესი სასწავლო დაწესებულებების მეცნიერ-მკვლევართა მიერ არის შედგენილი. სახელმძღვანელო შეიცავს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის საბაზო, არასაიდუმლო დებულებებს და პასუხობს უმაღლესი იურიდიული განათლების სასწავლო პროგრამების მოთხოვნებს; შედგენილია ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ და სხვა პროფილური კანონების უკანასკნელი ცვლილებების გათვალისწინებით. სახელმძღვანელოში მოხსენიებული ყველა ნორმატიული აქტი განხილულია მოქმედი რედაქციით. მათ პირველწყაროებთან, ცვლილებებთან და დამატებებთან გაცნობა შესაძლებელია საკანონმდებლოსადიებო სისტემებში „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე,საქართველოს პარლამენტის უწყებანი“ და სხვ. განკუთვნილია სამართლის ფაკულტეტის სტუდენტების, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების თანამშრომლებისა და სხვა დაინტერესებული პირებისათვის.

5.3. სტატიები ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდის (DOI) მითითებით

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. ირმა გოგოლიძე, საქართველო მსოფლიო პოლიტიკის კონტექსტში (ბათუმის ოლქის მაგალითზე), <https://doi.org/10.52340/lac>, <https://journals.4science.ge/index.php.enadakultura>, E-ISSN 27 20-7900, ISSN 1987-7323. ჰუმანიტარულ და პედაგოგიკურ მეცნიერებათა განვითარების ფონდი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, VII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ენა და კულტურა“, შრომები, ქუთაისი, 2022, გამომცემლობა „მერიდიანი“, გვ. 114-119.

2. ქეთევან ქოქრაშვილი, ნონა ზუბიტაშვილი, კოოპერატივის რეგულირების სამართლებრივი ასპექტები (საკანონმდებლო სიახლეები). საერთაშორისო კონფერენციის სტატიათა კრებული - „მონოგრაფიების სერიიდან-მსოფლიო გლობალური გამოწვევები“. 2022. <https://doi.org/10.36073/978-9941-28-871-5>.

UDC 336 . ISBN 978-9941-28-871-5

3. მანანა მანჩხაშვილი, თურქეთის სამხრეთ კავკასიური პოლიტიკა თანამედროვე ეტაპზე (2008-2018), შრომათა კრებული „პოლიტიკა კავკასიის ირგვლივ“, გვ., 17-23, 2022 წელი, თსუ, თბილისი, საქართველო.

https://tsu.ge/ka/publishing-house/single/1412?fbclid=IwAR0ZMK33v1IKmfrQBYNAPsJqt_Epghdxfslh2KvTw5XPt0vE6ysYigFxoY

4. კუპრაშვილი, ჰ. კიბერსივრცე და ტერმინები: კიბერუშიშროება და კიბერუსაფრთხოება. სტუ-ის შრომები – Work of GTU – Труды ГТУ, №2 (524), <https://doi.org/10.36073/1512-0996-2022-2-167-177>, ISSN 1512-0996, თბილისი, ს/ს „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, გვ. 167-177

5. . Kuprashvili Henri. (2022). The Problem of Borders and Georgia's Security Challenges in the Information Age. სტუ-ის შრომები – Work of GTU – Труды ГТУ, 231 №1 (523), <https://doi.org/10.36073/1512-0996-2022-1-231-235>, ISSN 1512-0996, თბილისი, საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, გვ. 231-235.

2.

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1. საქართველოს ისტორიის ურთულეს პერიოდში (1918-1921წწ.) ქვეყნის ისტორიული ნაწილი, ბათუმის ოლქი, მსოფლიოში მიმდინარე პოლიტიკური

პროცესების შედეგად (რომანოვების იმპერიის დაშლა, ბრესტ-ლიტოვსკის საზავო ხელშეკრულება და მისი თანმდევი დიპლომატიური კამპანია, პირველ მსოფლიო ომში გერმანიისა და მისი ბლოკი სახელმწიფოების კაპიტულაცია) დიდ სახელმწიფოთა დაპირისპირების ობიექტი გახდა. აქ ერთმანეთს ენაცვლებოდა რუსეთის, თურქეთის, გერმანიის, დიდი ბრიტანეთის ინტერესები. სწორედ ამ რაკურსით: მსოფლიო პოლიტიკის კონტექსტში, რეგიონით დაინტერესებული დიდი სახელმწიფოების კავკასიური პოლიტიკის ფონზე გავანალიზებთ საქართველოს ისტორიის ეს ურთულესი პერიოდი.

2. წინამდებარე ნაშრომში შედარებითი სამართლებრივი ანალიზის საფუძველზე, განხილულია კოოპერატივის, როგორც მეწარმე სუბიექტის ისტორიული განვითარების საფუძვლები და ძირითადი ეტაპები, მისი სამართლებრივი რეგულირების ძირითადი ასპექტები, სახელმძღვანელო პრინციპები და მათი ევოლუცია. ნაშრომში წარმოდგენილია 2021 წლის „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ნორმატიულ მოდელი და ევროკავშირის კანონმდებლობით დარეგულირებული კოოპერატივის სუპრანაციონალური ფორმა. წარმოჩენილია პაის საკანონმდებლო რეგულაციის პრობლემა და კოოპერატივის განვითარების შემაფერხებელი მიზეზები საქართველოში, ამ კონტექსტში განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების სპეციალურ საკანონმდებლო რეგულაციასა და მათ პრაქტიკულ დანიშნულებაზე.

საკვანძო სიტყვები: კოოპერატივის განვითარება, „როჩდეილის პრინციპები“, SCE, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი.

3. თურქეთის სამხრეთკავკასიური პოლიტიკა მუდმივად დამუშავების პროცესშია თურქული დიპლომატიის მესვეურთა და ანალიტიკოსთა მიერ. იმ პროექტებისა თუ შეფასებების ნაწილი, რომლებიც საჯაროა და მკვლევრებისთვის ხელმისაწვდომი, ბევრ საინტერესო დეტალს ნახავთ. ამ შრომებში იკითხება დიდი მცდელობა იმისა, რომ თურქეთმა მოაგვაროს ურთიერთობები სამხრეთ კავკასიის რესპუბლიკებთან.

თურქი მკვლევარი მუსტაფა აიდინი თავის შრომებში წერს, რომ ცივი ომის დასრულების შემდეგ თურქეთს დრო დასჭირდა ახალ რეალობაში ადაპტირებისათვის და მხოლოდ ამის შემდეგ დაიწყო სამხრეთკავკასიური პოლიტიკის ფორმირება და ე.წ. „დიდ თამაშში“ ჩართვა რუსეთთან, ირანთან და აშშ-თან ერთად. მართალია, თურქეთმა თავდაპირველად სწორება კავკასიაში მცხოვრებ მუსლიმ თემზე აიღო, მაგრამ მალე კავკასიის დანარჩენი მოსახლეობაც მისი ინტერესების არეალში მოექცა. ასევე, გააცნობიერა რა თურქეთმა, რომ მის პან-თურქულ იდეებს განვითარების არავითარი შესაძლებლობა არ გააჩნდა, დაიწყო ურთიერთობის ნორმალიზებაზე ორიენტირებული პოლიტიკის გატარება და ურთიერთობების განვითარება აზერბაიჯანთან. ამ ქვეყანასთან ეს რთული არ იყო.

ასევე, საქართველოსთან და სომხეთთან, რომელთანაც მთიანი ყარაბაღის პრობლემის მიუხედავად, თურქეთს ორმხრივი კავშირების გაღრმავების დიდი სურვილი ქონდა. აქედან მოყოლებული, თურქეთი მუდმივად ცდილობს განავითაროს პოლიტიკური კავშირები ანკარასა და რეგიონის ქვეყნების დედაქალაქებს შორის (Aydin, 2002).

სამხრეთ კავკასიის რეგიონი თურქეთისათვის რამდენიმე ასპექტის გამოა მნიშვნელოვანი: 1) აზერბაიჯანის ფაქტორი - ამ რეგიონის ერთ-ერთი სახელმწიფო - აზერბაიჯანი - თურქეთის მონათესავე ერი/სახელმწიფოა. თურქულ პრესაში ხშირად აღნიშნავენ, რომ ამ კავშირში, გარდა ნათესაობისა, თურქეთისათვის არანაკლებ მნიშვნელოვანი აზერბაიჯანის მფლობელობაში არსებული ბუნებრივი რესურსების საკითხია. მიუხედავად იმისა, რომ აზერბაიჯანმა თურქეთისათვის ბუნებრივი რესურსების შეღავათიან ფასებში მიყიდვის საკითხს გადახედა სომხეთთან დაწყებული დიალოგის გამო, თურქეთისათვის ამ რესურსების თურქეთის მიმართულებით გატარება მაინც უმნიშვნელოვანესი და ხელშეუხებელი თემაა. 2) სამხრეთ კავკასია არის ხიდი თურქეთისათვის, რათა დაუკავშირდეს ცენტრალური აზიის ხალხებს. ეს კავშირები თურქეთისათვის სტრატეგიული მნიშვნელობისაა როგორც სავაჭრო, ასევე პოლიტიკური თვალსაზრისით. 3) გასაღების ბაზარი - სამხრეთ კავკასია - საქართველო და აზერბაიჯანი - თურქეთის რესპუბლიკისათვის გასაღების კარგ ბაზარს წარმოადგენს, ვინაიდან ყოველწლიურად ათეულობით ათასი ტონა უამრავი სახეობის პროდუქცია შემოდის სამხრეთკავკასიურ (სომხეთს თუ არ ჩავთვლით) ბაზარზე.

4. ხშირად ტერმინებს „კიბერუსაფრთხოება“ და „კიბერუშიშროება“ იყენებენ შეუსაბამო კონტექსტში. ტერმინი „კიბერუშიშროება“ გამოიყენება, როდესაც მოსალოდნელი საფრთხის თავიდან არიდება მოითხოვს სოციალურ-პოლიტიკურ ღონისძიებათა დასახვასა და განხორციელებას (დოქტრინის, კანონების, სამართლებრივი აქტების შემუშავება და მიღება, კიბერუშიშროების და კიბერუსაფრთხოების უზრუნველყოფის მართვის პროცესის სრულყოფა). კიბერუშიშროების უზრუნველყოფაში ამოსავალი პოლიტიკური მიზანია, ხოლო შედეგი - მათი მიღწევა. კიბერუსაფრთხოება კი არის კიბერუშიშროების შემადგენელი კომპონენტი, განსხვავებული შინაარსისა და დატვირთვის მატარებელი. კიბერუსაფრთხოება არის კომპიუტერული და საინფორმაციო-სატელეკომუნიკაციო სფეროში შემავალი კომპონენტების კიბერშეტევებისგან ტექნიკურად დაცვის ტექნოლოგიების, მეთოდისა და პროცესების ერთობლიობა. იგი უფრო „ტექნიკური“ საფრთხისგან დაცვასთან ანუ მეტად „შრომის უსაფრთხოების დაცვასთან“ ასოცირდება და ვიდრე სოციალურ-პოლიტიკური მიზნების დასახვა-განხორციელებასთან.

5. ახალ საინფორმაციო ეპოქაში თანამედროვე საქართველოს, ისევე როგორც სხვა ქვეყნების უშიშროება, ზოგადად, განპირობებულია უამრავი ახალი გამოწვევითა და საფრთხით. მეტიც, გარკვეულწილად მისი ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფა უკავშირდება საქართველოს საზღვრების უშიშროებასაც. ინფორმაციული ეპოქის გლობალურმა გამოწვევებმა გამოავლინა სერიოზული საფრთხეების შემცველი თანამედროვე ტენდენციები, რომლებიც გავლენას ახდენენ ეროვნულ უშიშროებაზე: სახელმწიფოების გავლენის თანდათანობითი შემცირება, სახელმწიფო საზღვრებში შეღწევადობის ხელშეწყობა და ა.შ. ინფორმაციულ ეპოქაში საზღვრების მართვის კონცეფცია მნიშვნელოვნად იცვლება, ერთი ცალკე აღებული სახელმწიფოს დონეზე პრობლემის სრულყოფილად გადაჭრა საკმაოდ რთულია და გარკვეულ ვითარებაში წარმოუდგენელიც კი ხდება. გაჩნდა ამ მიმართულებით საერთაშორისო თანამშრომლობის გააქტიურების ობიექტური საჭიროება. ეს პრაქტიკულად შეიძლება გამოიხატოს საზღვრების მართვის ინტეგრირებული სისტემის ორგანიზებაში, რაც უკანასკნელ წლებში ფართოდ ინერგება.

5.4. სტატიებიჟურნალის/კრებულისISSN-ის მითითებით

ავტორი/ავტორები; სტატიისსათაური; ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემისადგილი, გამომცემლობა; გვერდებისრაოდენობა

1. თამაზ ურთმელიძე, მირანდა გურგენიძე, **„EPO-ს და მსოფლიოს საპატენტო სისტემის ურთიერთავსებადობასთან დაკავშირებული აქტუალური პრობლემები“** საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ - სამართლებრივი გამოწვევების“ სტატიების კრებული, ნომერი I, ISSN 978-9941-35-189-2, თბილისი, 2022, 337 გვ.

2. მირანდა გურგენიძე, **„ევროპული პატენტის ვალიდაციის ასპექტები საქართველოს საპატენტო სისტემაში“**. სამეცნიერო ჟურნალი „სპექტრი“, ნომერი 6, ISSN:2587-4810, თბილისი, გამომცემლობა „მერიდიანი“. 271 გვ.

3. მირანდა გურგენიძე, **„სასამართლო რეფორმა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პერიოდში“**. სამეცნიერო ჟურნალი „თემიდა“, ნომერი 15 (17)-2022, ISSN 1512-1305, თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 255 გვ.

4. ირმა გოგოლიძე, **„კავკასია საერთაშორისო ფორმატში და მიგრაციული პროცესები“ (XIX საუკუნის მეორე ნახევარი)**. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, საქართველოს სოციალურ მეცნიერებათა აკადემია, მეთერთმეტე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის „მსოფლიო და კავკასია“ შრომები.

5. სოფიო დემეტრაშვილი, მარიამ ჯიქია, **ეროვნულ და ეთნიკურ უმცირესობათა კვოტების უზრუნველყოფის მექანიზმები წარმომადგენლობით ორგანოში (სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნების მაგალითზე)**. საერთაშორისო რეფერირებადი სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“, თბილისი, 2022.
6. ქეთევან ქოქრაშვილი, **კორპორაციის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის კონცეპტუალური ასპექტები (შედარებითი ანალიზი)**. საერთაშორისო სიმპოზიუმი „ეკონომიკური დანაშაული ევროკავშირსა და საქართველოში“. („თანამედროვე სამართლის ჟურნალი“. 2022) ISSN 2587-5051
7. ქეთევან ქოქრაშვილი, **არასრულწლოვანის ემანსიპაცია (შედარებითი ანალიზი)**. აბრეშუმის გზის მე-17 საერთაშორისო კონფერენცია (კონფერენციის მასალები გამოქვეყნდება 2022 წლის ბოლომდე).
8. კუპრაშვილი ჰენრი, (2022). **ჰიბრიდული ომი – ომის ახალი ფილოსოფია თუ ახალი ტერმინი**. საერთ. სამეც. ჟურნალი „სამართლის მაცნე“, №5 (524), E ISSN 2667-9434, თბილისი, სამართლის მეცნიერთა კავშირი, გვ. 6-17. <http://heraldoflaw.com/ge/journal/hibriduli-omi-omis-akhali-filosofia-tu-akhali-termini/>
9. კუპრაშვილი, ჰ. (2022). **კიბერსივრცის კვლევა და ახალი აკადემიური დისციპლინები**. სტატიების კრებული საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციისა საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2 გვ. 82-88
10. კუპრაშვილი, ჰ. (2022). **ეროვნული უშიშროების სახელმწიფო პოლიტიკის სისტემური უზრუნველყოფის ზოგიერთი ასპექტი**. იხილეთ, Proceedings Book - Science Georgia. International Conference on Global Practice of Multidisciplinary Scientific Studies Dedicated to the 100th Anniversary of "GEORGIAN TECHNICAL UNIVERSITY - GTU", June 24-26, 2022 / Tbilisi, Georgia. IKSAD GLOBAL PUBLISHING HOUSE, გვ. 313-319. ISBN: 978-625-8323-63-4
11. კუპრაშვილი, ჰ. (2022). **ეროვნული უშიშროების თეორიის კვლევის მეთოდოლოგიის ზოგიერთი ასპექტი**. გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები. საქარ-თველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნეს ტექნოლოგიების ფაკულტეტი, თბილისი, ს/ს „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, გვ. 250-253. ISBN 978-9941-28-893-7 https://gtu.ge/bef/pdf/2022_Pdf/GLOBALIZACIA-6-2022_Monografia_UDC_Shesc_30.06.22/globalizacia-2022_UDC%20339.15.pdf
12. კუპრაშვილი, ჰ. (2022). **სამხედრო უშიშროების უზრუნველყოფა ეროვნული უშიშროების უმნიშვნელოვანესი კომპონენტი**. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის „მსოფლიოს გლობალური გამოწვევები“ შრომების კრებული. საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, გვ. 244-250.

13. ირაკლი გაბისონია, გადასახადებისთვის თავის არიდების საგადასახადო და სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ხანდაზმულობის ურთიერთთავსებადობა. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 7-22
14. ირაკლი გაბისონია, თამარ ბარამია, საშემოსავლო გადასახადის სამართლებრივი და სოციალური ასპექტები. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022
15. თეიმურაზ ბეჟოშვილი - დისკრეციული უფლებამოსილების განხორციელების სამართლებრივი თავისებურებანი. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 31-37
16. ალექსანდრე ჩხიტაური - საბაჟო საქმიანობის ორგანიზაცია და მართვა და საქართველოს თანამედროვე საბაჟო პოლიტიკა - საქართველოს ახალი საბაჟო კოდექსის ფონზე. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 38-50
17. ნანა ლომია - საინფორმაციო ომი „ფეიკ ნიუსებით“ და გამოხატვის თავისუფლების შეზღუდვა. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 51-57
18. კახაბერ ძაგანია; სალომე ხიზანიშვილი; არკადი ბუტოვეცკი - შეფასებითი-მორალური ინსტრუმენტების გამოყენების საფუძვლები იურისპრუდენციაში. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 58
19. ჯემალ გაბელია - სასამართლო და პოლიტიკური მჭევრმეტყველება. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 69-73
20. თამარ კიკნაძე - პოლიტიკური რეალიზმი და XVI-XVIII საუკუნეების საერთაშორისო ურთიერთობების „კლასიკური“ მიდგომები. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი -

პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 74-81

21. ქეთი ჯიჯეიშვილი - პუტინიზმის პოლიტიკური ანატომია. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 89-95

22. ვალერი მოდებაძე - აშშ-სა და ჩინეთს შორის კონფლიქტი და ბრძოლა ჰეგემონობისათვის. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 96-103

23. დომენტი ჩუბინიძე - ზვიად გამსახურდიას ეროვნული ხელისუფლების ვიზიტი აშშ-ის სენატსა და კონგრესში (ისტორიული დისკურსი). საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 104-103

24. გვანცა აბესაძე - ევროსკეპტიციზმი საქართველოში და რელიგია, როგორც ულტრამემარჯვენეების პოლიტიკური იარაღი. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 111-117

25. დათა ხუფენია - ელიტების რეკრუტირების ინსტიტუციური პრობლემატიკა. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 118-127

26. თამარ ბარამია - აშშ-ევროკავშირის ურთიერთობები და მულტიპოლარული სამყაროს კონტურები. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 127-140

27. შორენა ცინცაძე - ისრაელ-პალესტინის სამშვიდობო პროცესში ევროკავშირის ჩართულობის ფორმატები. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 141-150

28. გრიგოლ გიორგაძე - საქართველოს გეოპოლიტიკური გამოწვევები და ეროვნული უსაფრთხოების აქტუალური საკითხები. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-

სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 151-155

29. ვიქტორ ჯაფარიძე - ახლო აღმოსავლეთის როლი ცივი ომის ეპოქაში. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 247-254

30. ცილა გლოველი; ბესიკი ტეტელოშვილი - სმარტ-კონტრაქტების გამოყენება შრომით ურთიერთობებში - ტექნოლოგიების განვითარებით გამოწვეული აუცილებლობა თუ კოვიდ პანდემიის გამოწვევა? საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 255-263

31. ლევან დუნდუა - COVID 19, როგორც ვალდებულების შესრულების გართულებისა და შეუძლებლობის გამომწვევი გარემოება. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 264-272

32. ეკატერინე ნინუა - ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის აქტუალური პრობლემები. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 281-287

33. თეა კვაბზირიძე - დაზღვევის განსხვავებული საფუძვლებით კლასიფიკაციის სამართლებრივი რეგულირების ცალკეული ასპექტები. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 289-294

34. ანა ტაკაშვილი - შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტისას „სხვა ობიექტური გარემოების“ გამოყენების თავისებურება. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 295-300

35. მარიამ მამულაშვილი - მშობლებსა და შვილებს შორის პირადი ურთიერთობის რეგულაციის აქტუალური ასპექტები. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 302-309

36. ჯემალ ჯანაშია - კონტროლირებადი მიწოდება. ტრანსნაციონალურ დანაშაულთან ბრძოლის ეფექტური მექანიზმი. მისი სამართლებრივ-მეთოდოლოგიური დახასიათება. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 319-327
37. მიხეილ მამნიაშვილი - „ნულოვანი ტოლერანტობა“, როგორც სისხლის სამართლის პოლიტიკა და მისი უარყოფითი გავლენა სისხლის სამართალწარმოების პროცესზე. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 328-333
38. კობა ჩიხლაძე - ექსპერტიზის მნიშვნელობა და როლი მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესში. საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“ სტატიების კრებული. თბილისი, 2022, ISBN 978-9941-35-189-2. გვ. 334-337
39. გიორგი ცობეხია, ბოსნია-ჰერცეგოვინას სახელმწიფო მოდელის სპეციფიკა და საქართველოს ფუნქციური სახელმწიფოებრივი მოდიფიცირების შესაძლო გზა. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 47-52
40. ნანა როსეფაშვილი, მათე ჭანტურია, ოჯახის ცნება დაქორწინებისა და ფაქტობრივი თანაცხოვრების სამართლებრივი შედეგების განმარტებისას. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 92-103
41. მარიამ მამულაშვილი. საალიმენტო ვალდებულების შესრულებასთან დაკავშირებული პრობლემები და მათი აღმოფხვრის გზები. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 104-112
42. ბესიკ ტეტელოშვილი, სამისდღეშიო რჩენის ხელშეკრულების შეწყვეტის თავისებურებანი. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ.113-129

43. ლევან დუნდუა. ხელშეკრულების პირობის მისადაგება შეცვლილი გარემოებისადმი. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 130-136
44. ეკატერინე ნინუა. სავალდებულო წილის გაზრდა გაჩუქებული ნივთის ხარჯზე და საჩუქრის ჩათვლა მემკვიდრის წილში. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 137-143
45. თეა კვაბზირიძე. რისკი, როგორც სადაზღვევო ურთიერთობების წარმოშობის საფუძველი. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 144-150
46. იოსებ ხუციშვილი. გამოძიების დამოუკიდებლობის მნიშვნელობა შეჯიბრებით სისხლის სამართლის პროცესში. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 151-162
47. თეიმურაზ დარსანია, ელენე ჩალაძე. სატრანსპორტო დანაშაული საზღვარგარეთის ქვეყნების კანონმდებლობის მიხედვით. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 164-183
48. გიორგი ტაკაშვილი. ექსტრადიციის პრობლემატიკა საერთაშორისო ურთიერთობებში. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 184-189
49. ნანი ლომია. ჟურნალისტური ეთიკა და თვითრეგულირების მექანიზმები. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 214-221
50. დავით ხუფენია. საგანმანათლებლო სისტემის როლი ეროვნული იდენტობის ფორმირებაში. საერთაშორისო-რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 222-230
51. ჯემალ გაბელია, ირაკლი გაბისონია. ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია - ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკის საფუძვლები. საგანმანათლებლო სისტემის როლი ეროვნული იდენტობის ფორმირებაში. საერთაშორისო-

რეფერირებადი სამეცნიერო პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ #15(17)2022, ISSN 1512-1305, გამომცემლობა „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, თბილისი, 2022, გვ. 231-242

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1. წარმოდგენილი სტატია ეხება ევროპის საპატენტო ორანიზაციის სტრატეგიული მიზნების განხილვას, როგორც ცნობილია, 2019 წლის 30 ოქტომბერს ქ. მიუნხენში ხელი მოეწერა შეთანხმებას საქართველოს მთავრობასა და ევროპის საპატენტო ორგანიზაციას (EPO) შორის ევროპული პატენტების ვალიდაციის შესახებ.

აღნიშნული შეთანხმების ძალაში შესვლის შემდეგ,

ერთიანი ევროპული საპატენტო განაცხადის საფუძველზე,

შესაძლებელი გახდება მასზე გაცემული ევროპული პატენტის საქართველოს ტერიტორიაზე ვალიდირება,

რაც საერთაშორისო განმცხადებლებს გაუმარტივებს საქართველოში გამოგონებების და პატენტების პროცედურას. წინამდებარე სამეცნიერო სტატია,

კიდევ ერთხელ წარმოაჩენს ევროპული საპატენტოს სტემის მიმზიდველობასა და გეოგრაფიულ ფარგლებს. მისი მიმწვეობით,

გამარტივდება წვდომა საპატენტო დაცვაზე საქართველოში,

რის შედეგად ევროპელ განმცხადებლებსა და პატენტების მფლობელებს შესაძლებლობა მიეცემათ, განახორციელონ თავიანთი პატენტების ვალიდაცია საქართველოში.

ამავე დროს,

იგი ხელს შეუწყობს საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებას და ევროპული კომპანიებისათვის შექმნის ახალ ბიზნეს შესაძლებლობებს.

აღსანიშნავია,

რომ

ზემოთ მითითებული შეთანხმების ხელმოწერა მნიშვნელოვანი ნაბიჯია საქართველოსათვის,

რაც ხელს შეუწყობს ქვეყნის ეკონომიკის შემდგომ ინტეგრაციას ევროპულ ბაზართან,

ასევე გაამარტივებს მოლაპარაკებებს საქართველოს ევროპის საპატენტო ორგანიზაციის აწარმოებულ შეთანხმებასთან დაკავშირებით.

ევროპის საპატენტო ორგანიზაციის წევრობა კიდევ უფრო განამტკიცებს სამრეწველოს აკუთრების დაცვას საქართველოში და ამგვარად ხელს შეუწყობს ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ასოცირების შეთანხმების მიზნების განხორციელებას.

სამეცნიერო სტატიაში სწორედ ამ კუთხითაა საკითხის ირგვლივ ფოკუსირება და ავტორთა მიერ განხილულია EPO-ში გაწევრიანების უპირატესობები, ცალსახაა, რომ მწვენი ქვეყანა ევროპული საპატენტო ოჯახის წევრია და საქართველოში საპატენტო უფლებები

იდაცულია ევროპის ქვეყნებში არსებული დაცვის ხარისხის შესაბამისად.

წარმოდგენილი სტატია აქტუალურია იმ კუთხითაც, რომ მასში მოცემულია

ევროპის საპატენტო ორგანიზაციის ძირითადი გამოწვევებისა და მიზნების ანალიზი, რაც ასევე მნიშვნელოვანი იქნება სამომავლოდ საქართველოს საპატენტო სისტემისთვისაც.

2. წარმოდგენილი სამეცნიერო სტატია შედგება შესავლის, ძირითადი ნაწილისა და დასკვნისგან. შესავალში მოცემულია სამართლებრივი საკითხის დახასიათება, ძირითად ნაწილში განსაზღვრულია ევროპული პატენტის ვალიდაციის აქტუალური საკითხები, რომელთა იმპლემენტაცია უნდა მოხდეს საქართველოს „საპატენტო კანონში“ ვალიდაციის შეთანხმების შესაბამისად, განმცხადებლებს შესაძლებლობა ექნებათ განახორციელონ თავიანთი ევროპული საპატენტო განაცხადებისა და ევროპის საპატენტო უწყების მიერ გაცემული პატენტების ვალიდაცია საქართველოში, მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო არ არის ევროპის საპატენტო კონვენციის მონაწილე ქვეყანა. საქართველოში ვალიდირებულ ევროპულ განაცხადებსა და პატენტებს იგივე სამართლებრივი ძალა ექნებათ, რაც გააჩნია ქართულ განაცხადებსა და პატენტებს, ამასთან სამართლებრივი ქმედებები ვალიდირებულ ევროპულ პატენტთან დაკავშირებით დარეგულირდება ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად. ევროპის საპატენტო ორგანიზაცია (EPO) წარმოადგენს ევროპის მასშტაბით მეორე უმსხვილეს საჯარო სერვისების განმახორციელებელ ორგანიზაციას. EPO ახდენს გამოგონებებზე საპატენტო განაცხადების ექსპერტიზას და გასცემს ევროპულ პატენტებს, მისი საქმიანობა მიმართულია ევროპის მასშტაბით ინოვაციის, კონკურენტუნარიანობისა და ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობისაკენ, რასაც იგი უზრუნველყოფს ევროპის საპატენტო კონვენციის შესაბამისად მაღალი ხარისხის მომსახურების მიწოდებით. დღეისათვის, ევროპის საპატენტო ორგანიზაციაში (EPO) გაწევრიანებულია 38 წევრი ქვეყანა, რაც მოიცავს ევროკავშირის ყველა, 28 წევრ სახელმწიფოს და ასევე, ევროკავშირის ზოგიერთ არაწევრ ქვეყნებს.

3. წარმოდგენილი სტატია ეხება საქართველოს პირველ დემოკრატიულ რესპუბლიკაში გატარებულ სასამართლო რეფორმას, რომელიც პირობითად შესაძლოა დავეყთ ორ ეტაპად: 1. სასამართლო ორგანოების ახალი ინსტანციური სისტემის ჩამოყალიბება, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს შემოღება და სენატის სამართლებრივი სტატუსისა და უფლებამოსილების განსაზღვრა. 2. სასამართლოს რეფორმის მეორე და საბოლოო ეტაპი კონსტიტუციის მიღება და მასში მეექვსე თავად სასამართლოსთან დაკავშირებული დებულებების განსაზღვრა. მიუხედავად იმისა, რომ 1921 წლის კონსტიტუციამ მხოლოდ რამდენიმე დღე იარსება საბჭოთა რუსეთის თავდასხმისა და ოკუპაციის გამო, საქართველოს კონსტიტუციის მიღებით დამფუძნებელმა კრებამ შეასრულა თავისი „ისტორიული მისია“, რამაც მომავალში მნიშვნელოვანი ზეგავლენა მოახდინა ქართული პოლიტიკური აზრის განვითარებაზე.

აღსანიშნავია, რომ კონსტიტუციას წინ უსწრებდა არაერთი საკანონმდებლო აქტის მიღება, რაც ეტაპობრივად ხორციელდებოდა ქვეყანაში მიმდინარე რეფორმების პარალელურად. სამეცნიერო სტატია შედგება შესავლის, თავების, ქვეთავებისა და დასკვნისგან. ავტორის მიაჩნია, რომ დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის მიერ გადადგმული ნაბიჯები სასამართლოს სისტემის სრულყოფის კუთხით უნდა შეფასდეს, როგორც გატარებული სასამართლო რეფორმა, რომელიც ლოგიკურად დაგვირგვინდა სასამართლოს შესახებ კონსტიტუციაში გაწერილი დებულებებით. აღნიშნული კი ორმაგად დასაფასებელია იმ ისტორიული რეალობის გათვალისწინებით, რომელიც სუფევდა 1918-1921 წლებში.

აღსანიშნავია, რომ სამეცნიერო სტატიის შექმნისას გამოყენებულ იქნა 1918-1921 წლების არაერთი საგაზეთო პუბლიკაცია, მოძიებულ იქნა იმ პერიოდის საარქივო მასალა, რომელიც მოიცავდა იმჟამინდელი მთავრობის და საკონსტიტუციო კომისიის წევრების საჯარო გამოსვლებს, მოხსენებებს ქვეყანაში გატარებული სასამართლო და (არამართო) რეფორმებთან დაკავშირებით.

4. XIX საუკუნე კავკასიის დაუფლებისათვის ბრძოლაში ოსმალეთისა და რუსეთის იმპერიების მკვეთრი დაპირისპირების პერიოდია. „აღმოსავლეთის საკითხის“ გააქტიურებამ, რომლის შინაარსს: ხმელთაშუა ზღვის პრობლემა, შავი ზღვის სრუტეების საკითხი, ოსმალეთის იმპერიის სამფლობელოების დანაწილება, ახლო აღმოსავლეთში შეუზღუდავი ბატონობა წარმოადგენდა, კავკასიის გეოპოლიტიკური რეგიონი კვლავ აქცია დიდი სახელმწიფოების დაინტერესებისა და დაპირისპირების ობიექტად. მსოფლიო პოლიტიკის განმსაზღვრელი სახელმწიფოების კავკასიურმა პოლიტიკამ განაპირობა მიგრაციული პროცესების ინტენსივობა, სახელდობრ, ამ პროცესების ერთი ვექტორი განისაზღვრა რუსეთის იმპერიის ომებით კავკასიაში. ცხადია, მიგრაციული პროცესები ვერ მიიღებდა ასეთ მასობრივ ხასიათს, რომ არა, ერთი მხრივ, რუსეთის კოლონიური პოლიტიკა, ხოლო, მეორე მხრივ, ოსმალეთის იმპერიის კავკასიური პოლიტიკა. მსოფლიოში მიმდინარე პოლიტიკურმა მოვლენებმა, რელიგიურმა იდეოლოგიამ, სოციალურ-ეკონომიკურმა ვითარებამ განაპირობა მიგრაციული პროცესები კავკასიის გეოპოლიტიკურ რეგიონში, რასაც ტრაგიკული შედეგები ჰქონდა კავკასიის მოსახლეობისათვის.

5. მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ ადამიანის უფლებების სფეროში მიღებულ მრავალ საერთაშორისო შეთანხმებაში მოცემულია დებულებები ყველასთვის თანაბარი შესაძლებლობების შექმნის მიზნით, მათ შორის ეროვნული და ეთნიკური უმცირესობების უფლებათა დაცვის ჭრილში. აღნიშნული საკითხი განსაკუთრებით აქტუალურია გარდამავალი დემორკრატიის ქვეყნებში, სადაც ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილს წარმოადგენს დემოკრატიული საარჩევნო სისტემის შექმნა, რომლის საშუალებით შესაძლებელი გახდება უმცირესობების წარმომადგენლობის უზრუნველყოფა

ადეკვატური პროცენტული მაჩვენებლებით. წარმოდგენილ ნაშრომში თანმიმდევრულად არის განხილული ეროვნულ და ეთნიკურ უმცირესობათა და მათი უფლებათა განმარტებები საერთაშორისოსამართლებრივ აქტებში, დეტალურად არის გაანალიზებული უმცირესობათა თანაბარ წარმომადგენლობასთან დაკავშირებული პრობლემური საკითხები და სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში არსებული პრაქტიკა.

6. სტატია ეძღვნება იურიდიული პირის, უპირატესად კორპორაციის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის ინსტიტუტის ისტორიული განვითარების ეტაპებს, ამ ინსტიტუტის თავისებურებებს „იდენტიფიკაციის დოქტრინის“ კონტექსტში და მის მნიშვნელოვან კონცეპტუალურ საკითხებს. სხვადასხვა ქვეყნების კანონმდებლობისა და პრაქტიკის ანალიზის საფუძველზე სტატიაში წარმოდგენილია კორპორაციათა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის სხვადასხვა მოდელები და მათი მახასიათებლები; ასევე, „იდენტიფიკაციის დოქტრინის“ თანამედროვე პრაქტიკაში გამოყენების ხარვეზები და მისი რეფორმირების აუცილებლობის საფუძვლები.

საკვანძო სიტყვები: იურიდიული პირის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა, კორპორაციის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა, „იდენტიფიკაციის დოქტრინა“.

7. წინამდებარე სტატია ეძღვნება მნიშვნელოვან სამოქალაქო სამართლებრივ ინსტიტუტს - არასრულწლოვანის ემანსიპაციას. ნაშრომში შედარებითი ანალიზის საფუძველზე განხილულია არასრულწლოვანის ემანსიპაციის ძირითადი სამართლებრივი საფუძვლები და თანამედროვე საერთაშორისო პრაქტიკის ტენდენციები, ასევე წარმოდგენილია არასრულწლოვანის ემანსიპაციის შესაძლო დადებითი და უარყოფითი შედეგები.

საკვლევი საკითხის მიმართ სპეციალისტთა პოზიციები, როგორც საფუძვლებთან, ისე პროცედურასთან დაკავშირებით, მეტად არაერთგვაროვანია. ნაწილი თვლის, რომ არასრულწლოვანს ემანსიპაციის ინსტიტუტი ეხმარება ეკონომიკური დამოუკიდებლობის მოპოვებასა და სამეწარმეო უნარ-ჩვევების განვითარებაში; მოწინააღმდეგეთა აზრით, არასრულწლოვანის ემანსიპაციის სამართლებრივი ინსტიტუტი მოითხოვს რეფორმირებას, ამასთან, მისი გამოყენების შესაძლებლობის დაშვებას მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევაში და გამკაცრებული პროცედურებით.

სტატიაში ემანსიპაციის ინსტიტუტთან კონტექსტში წარმოდგენილია ქართული კანონმდებლობის ხარვეზები, ასევე შედარებითი ანალიზის საფუძველზე განხილულია არასრულწლოვანის ემანსიპაცია კორპორატიული მართვის კონტექსტში.

საკვანძო სიტყვები: არასრულწლოვანის ემანსიპაცია, ემანსიპაციის პროცედურა, საწარმოს ხელმძღვანელობა. იდენტიფიკაციის დოქტრინა“.

8. ინფორმაციულმა ეპოქამ, თანამედროვე მსოფლიოში მიმდინარე გეოპოლიტიკურმა და გეოსტრატეგიულმა პროცესებმა გამოიწვია ცვლილებები, რამაც განაპირობა სამეცნიერო სფეროს გააქტიურება, მათ შორის, მიმდინარეობს როგორც ომის წარმოების ხელოვნების, ისე მთლიანად ომის ფილოსოფიის გადაფასება. ახალი საინფორმაციო-სატელეკომუნიკაციო ტექნოლოგიების არნახულმა განვითარებამ, რამაც გააჩინა თანამედროვე ომებში სხვადასხვა ინტენსივობით განსხვავებული სტრატეგიების, მეთოდებისა და ფორმების გამოყენების განუსაზღვრელი შესაძლებლობა. ამ სიახლეებმა ომებისა და უშიშროების ტრადიციულ გაგებასთან ერთად, წარმოშვა ახალი ტერმინოლოგიაც, მათ შორის, ინფორმაციული, ჰიბრიდული, არაკონვენციური, ასიმეტრიული და სხვ. რაც შეეხება ტერმინს „ჰიბრიდული ომი“, არის ინფორმაციული ეპოქის შესაბამისად, კარგად მიგნებული და მომგებიანად „შეფუთული“ სიტყვათა წყობა. ამიტომაც სხვებთან შედარებით მოიპოვა მეტი პოპულარობა. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ტერმინი სათანადოდ ვერ ასახავს ინფორმაციულ ერაში გაჩენილი ომის ანუ ეპოქის შესატყვისი ომის შინაარსს, იმ არსებით ფაქტორს, რამაც განაპირობა ახალი ეპოქის დასაწყისი, ანუ, როდესაც საზოგადოების განვითარების ძირითადი სტრატეგიული რესურსი არა ქვანახშირი და ფოლადია (ჯავშნის საწარმოებლად), არამედ არის ინფორმაცია. როდესაც მიმდინარეობს ომის არსებითი ტრანსფორმირება ინფორმაციულ ომად, იცვლება მისი ხასიათი და შინაარსი, წარმოების წესები, სადაც ომის შინაარსს განსაზღვრავს ინფორმაციის ფლობა-მანიპულირებისა და თანამედროვე საინფორმაციო, ტელესაკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენების შესაძლებლობები. აქედან გამომდინარე, შესაბამისად, თანამედროვე ეპოქის შინაარსის განმსაზღვრელი ფაქტორი - „ინფორმაცია“, ფართო გაგებით, არის თანამედროვე ომების შინაარსის განმსაზღვრელიც, საფუძველიც და ამოსავალიც. თანამედროვე ომის ტერმინი როგორც სახეცვლილებითაც უნდა მოგვევლინოს, მისი არსებითი განმსაზღვრელიდან გამომდინარე, მას ტერმინის ფართო გაგებით, ეწოდება ინფორმაციული ომი.

9. მე-20 საუკუნის 80-იანი წლებიდან ვირუსები არა მხოლოდ კომპიუტერების ვიწრო სამიზნედ, არამედ არაპროგნოზირებად დამაზიანებელ იარაღად იქცა და მსოფლიოსათვის კატასტროფული შედეგების მომტანი პრობლემა გახდა. ვირუსების შემქმნელთათვის კიბერსივრცის ბრძოლის ველზე კომპიუტერი არა მიზანი, არამედ საშუალება ხდება, ხოლო მრავალსვლიანი კომბინაციური სამიზნე - ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფის მექანიზმები, სახელმწიფო ინფრასტრუქტურები. წარმოქმნილ საშიშროებასთან გამკლავებამ თავისთავად მოითხოვა ეროვნული და საერთაშორისო დონის სერიოზული სოციალურ-

პოლიტიკური გადაწყვეტილებები. პრობლემა შეეხო უკვე არა მხოლოდ ტექნიკური ხასიათის საქმიანობას, არამედ სოციალურ-პოლიტიკურ პროცესებს, როდესაც ქვეყნის ხელისუფლების მიერ მუშავდება კიბერსაშიშროებაზე თავდაცვითი რეაგირების სახელმწიფო პოლიტიკა, ყალიბდება ეროვნული ინტერესების დასაცავად კიბერსაფრთხეების გაუვნებელყოფის ეროვნული უშიშროების სტრატეგია. პრობლემის გადასაჭრელად თუ მანამდე საკმარისი იყო ინფორმატიკის სპეციალისტების მიერ მიღებული ტექნიკური ზომები, დღეს უკვე პოლიტიკური, სამართლებრივი, ეკონომიკური, სამხედრო-თავდაცვითი და სოციალური ღონისძიებების გატარება გახდა საჭირო. პრობლემა გასცდა ინფორმატიკის დარგის სპეციალისტების მიერ კომპიუტერების ტექნიკურად დაცვისათვის ანტივირუსების შექმნის ვიწრო სფეროს. გლობალურმა საშიშროებამ პრობლემის გადასაჭრელად ბრძოლის ველზე გამოიყვანა პოლიტიკოსები და სამხედროები, ასევე მეცნიერების სხვადასხვა დარგში მომუშავე მკვლევრები, მნიშვნელოვნად გაფართოვდა აკადემიური სამეცნიერო კვლევების სფერო და არეალი.

10. ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფის სისტემას თუ არ გააჩნია სტრატეგიული დაგეგმვის განხორციელების საშუალება, მაშინ მას ყოველთვის საქმე ექნება მადესტაბილიზებელი ფაქტორების მოქმედებით გამოწვეული შედეგების ლიკვიდაციასთან. სახელმწიფოს მიერ უშიშროების უზრუნველყოფისათვის გამოყოფილი რესურსების რაციონალური ხარჯვა, ეროვნული უშიშროების სისტემის ფუნქციონირების მაღალი ეფექტურობის მიღწევა შეუძლებელია, თუ მის მიერ უგულველყოფილია ეროვნულ უშიშროებასთან დაკავშირებული სტრატეგიული ანალიზის, პროგნოზირებისა და მოდელირების პროცესი და იგი ძირითადად დაკავებულია მიმდინარე ოპერატიული საქმიანობით. სახელმწიფო პოლიტიკის მრავალგანზომილებიანი ფუნქციური ამოცანა გულისხმობს რამდენიმე მნიშვნელოვანი პრობლემის კომპლექსურ გადაჭრას, რის გარეშეც ეს პოლიტიკა ვერ გახდება ეფექტური და შესაბამისად ვერ იქნება ეროვნული უშიშროება სათანადოდ უზრუნველყოფილი. სამეცნიერო-ტექნიკური და საწარმოო პოტენციალი და საინფორმაციო ინდუსტრიის მომსახურებისა და პროდუქციის ბაზარი ეროვნული უშიშროების სახელმწიფო პოლიტიკის უმნიშვნელოვანეს ტექნიკურ-ეკონომიკურ ფაქტორებს წარმოადგენს. ამ ინდუსტრიის სამეცნიერო-ტექნიკური და საწარმოო პოტენციალი არის სტუ, თსუ და სხვ. ისინი დაკავებულნი უნდა იყვნენ ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფის სფეროში ფუნდამენტური და გამოყენებითი კვლევებით, დაპროექტებით, ტექნოლოგიების, სისტემების, პროგრამული უზრუნველყოფის, ინფორმატიზაციის ტექნიკური საშუალებების, გამოთვლითი და სატელეკომუნიკაციო ტექნიკისა და კავშირგაბმულობის საშუალებების შემუშავებითა და წარმოებით, ასეთი სისტემებისა და ტექნიკის დანერგვით, ექსპლუატაციითა და სამეცნიერო-ტექნიკური თანხლებით.

11. ეროვნული უშიშროების თეორიას განსაკუთრებული ადგილი უკავია მეცნიერული ცოდნის სისტემაში. ეროვნული უშიშროების პრობლემებთან შეხება აქვს არა მხოლოდ პოლიტიკური მეცნიერების, ეკონომიკის, სამხედრო მეცნიერების, სოციოლოგიის, არამედ სხვა მრავალი მეცნიერების სფეროსაც, რომლებიც იკვლევენ ეროვნული უშიშროების საერთო სოციალური სისტემის სტრუქტურულ და ფუნქციურ კომპონენტებს. ეროვნული უშიშროების თეორია ყველაზე მეტად დაკავშირებული ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებებთან. მისი შინაარსის უმეტესი ნაწილი სოციალურ-პოლიტიკური ხასიათისაა, თუმცა საინფორმაციო ეპოქამ სრულიად ახალი საფრთხეები და გამოწვევები მოიტანა, გაჩნდა კიბერსივრცე - თავდაცვის ახალი, თანაბარუფლებიანი სფერო ზღვასთან, ჰაერთან და ხმელეთთან ერთად, შესაბამისად, გაფართოვდა სხვა სამეცნიერო სფეროებთან ურთიერთობის არეალი. თეორიული სტატუსის მიხედვით, ეროვნული უშიშროების თეორია მოქმედებს, როგორც კვლევის სპეციალური სფერო, რომელიც მიმართულია გადაკვეთაში მყოფი ერთობლივი, კომპლექსური პრობლემის გადაჭრაზე.

12. ურთულესი გლობალური და რეგიონალური გეოპოლიტიკური და გეოსტრატეგიული რეალიების ფონზე სამხედრო უშიშროების უზრუნველყოფის პრობლემა მთელი სიგრძე-სიგანით დგას თანამედროვე საქართველოს წინაშე. რუსეთ-უკრაინის ომმა ნათლად აჩვენა, რომ ციფრულ ეპოქაშიც სამხედრო უშიშროება კვლავ რჩება ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფის უმნიშვნელოვანეს შემადგენელ კომპონენტად. მის განმტკიცებაში ამა თუ იმ ფორმით მონაწილეობა უნდა მიიღოს ხელისუფლებასთან ერთად ყველა მოქალაქემ. სრულყოფილი სამხედრო უშიშროების სისტემა, რომელიც გულისხმობს თანამედროვე შეიარაღებული ძალების ყოლას, კოლექტიური ან საყოველთაო უშიშროების სისტემის ფორმირებას, უზრუნველყოფს ეროვნული ინტერესების დაცვას. სამხედრო უშიშროება მოიცავს სახელმწიფო ხელისუფლების სხვადასხვა ორგანიზაციისა და ინსტიტუტების მიერ გატარებულ ღონისძიებათა კომპლექსს ომის თავიდან ასარიდებლად, ასევე მისი გაჩაღებისა და სამხედრო მუქარის განხორციელებისათვის წინააღმდეგობის შესაქმნელად. სამხედრო უშიშროების უზრუნველყოფა გულისხმობს სახელმწიფოს შესაძლებლობას, წინააღმდეგობა გაუწიოს ომის წარმოქმნას, ომში ჩაბმას, ხოლო ომის შემთხვევაში - მინიმუმადე დაიყვანოს ზარალი და დამანგრეველი შედეგები. იგი ასახავს ერის უნარს, დაუპირისპირდეს და შეაკავოს უცხოეთიდან მომდინარე მტრის აგრესია, აშკარა ან ფარული დესტრუქციული მოქმედება.

13. საბაზრო ეკონომიკის პირობებში სულ უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს ქვეყანაში ბიზნესის განვითარება, საზღვარგარეთიდან რაც შეიძლება მეტი ინვესტიციების მოზიდვა, გადასახადის გადამხდელებისთვის ხელსაყრელი და კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნა, რაც ბუნებრივია, პროდუქციის ზრდაზე,

ეკონომიკის გაჯანსაღებასა და მოსახლეობის ცხოვრების დონეზე სასიკეთოდ აისახება. ამიტომაც, დღის წესრიგში დგას არამარტო საგადასახადო სისტემის გაუმჯობესება, არამედ ამ მიმართულებით სისხლისსამართ-ლებრივი კანონმდებლობის დახვეწა, ლიბერალიზაცია და პასუხისმგებლობასთან ერთად უმეტესად წამახალისებელი ნორმების გათვალისწინება. სახელმწიფო მნიშვნელოვანი ინტერესების უზრუნველსაყოფად ადგენს კონკრეტულ საკანონმდებლო ჩარჩოებს, რომლის მიხედვითაც ფუნქციონირებს ქვეყნის ეკონომიკური სივრცე.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსში შევიდა საკანონმდებლო ცვლილებები და ხანდაზმულობის 6 წლიანი ვადა შემცირდა 3 წლამდე. საგადასახადო ხანდაზმულობის თავისებურება სწორედ იმაში მდგომარეობს რომ საგადასახადო ორგანო ვერ დააკისრებს საგადასახადო პასუხისმგებლობას გადასახადის გადამხდელს ხანდაზმულობის გასვლის შემდეგ, კანონმდებელმა ეს გადაწყვეტილება იმიტომ მიიღო რომ მეტად შეზღუდა მაკონტროლებელი ორგანოს ფუნქციები და კიდევ უფრო მეტად დაიცვას გადასახადის გადამხდელთა უფლებები.

როგორც ცნობილია, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 218-ე მუხლის „გადასახადისაგან თავის არიდების“ პირველი ნაწილი გულისხმობს დიდი ოდენობით გადასახადისათვის განზრახ თავის არიდებას, რომელიც ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, აღნიშნული განეკუთვნება ნაკლებად მძიმე დანაშაულს, რომლის ხანდაზმულობის ვადა არის 6 წელი, ამავე მუხლის მეორე ნაწილით გათვალისწინებული იგივე ქმედება ჩადენილი: ა) არაერთგზის, ბ) განსაკუთრებით დიდი ოდენობით, გ) წინასწარ შეთანხმებით ჯგუფის მიერ- განეკუთვნება განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის კატეგორიას და ხანდაზმულობის ვადა არის 10 წელი, ხოლო მესამე ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაული ქონების ან მისი ნაწილის გასხვისება გადასახადისათვის თავის არიდების მიზნით განეკუთვნება ნაკლებად მძიმეს დანაშაულის კატეგორიას და გულისხმობს ხანდაზმულობის 6 წლიან ვადას.

ცხადია, საგადასახადო სამართალი და მათ შორის საგადასახადო დავები ძალზედ სპეციფიკურია, საგადასახადო დანაშაული გამორჩეულია თავისი სუბიექტებითა და დანაშაულის ჩადენის ხერხებითაც. შესაბამისად, მიგვაჩნია, რომ შესაძლებელია სამომავლოდ მოხდეს გადასახადისაგან თავის არიდებისათვის და სხვა საფინანსო საქმიანობის სფეროში ჩადენილი დანაშაულების დეკრიმინალიზაცია, თუმცა ამ ეტაპისთვის უმჯობესი იქნება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსსა და საგადასახადო კოდექსში განხორციელდეს შემდეგი ცვლილებები:

- საქართველოს სისხლის სამართლის 218-ე მუხლით გათვალისწინებული სასჯელები პირველ და მესამე ნაწილთან მიმართებაში არ ითვალისწინებდეს თავისუფლების აღკვეთას და გათვალისწინებული იქნეს ჯარიმა, შიდა პატიმრობა

გამასწორებელი სამუშაო საზოგადოებისთვის სასარგებლო შრომა ან/და მსგავსი შემთხვევები გახდეს პირობითი მსჯავრის დანიშვნის საფუძველი;

- საქართველოს სისხლის სამართლის 218-ე მუხლით მეორე ნაწილისათვის გათვალისწინებული დანაშაულისათვის პირი ისჯებოდეს თავისუფლების აღკვეთით 2 წლამდე;

- საქართველოს საგადასახადო კოდექსის მე-4 მუხლში გათვალისწინებული ხანდაზმულობის 3 წლიანი ვადა გახდეს 2 წელი;

აღნიშნული ცვლილებებით თანხვედრაში მოვა საქართველოს სისხლის სამართლისა და საგადასახადო კოდექსით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის ვადები და სისხლის სამართლის 218-ე მუხლი გახდება შესაბამისი საქართველოს სისხლის სამართლის 71-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებულ ხანდაზმულობის ვადის.

აქვე უნდა აღინიშნოს რომ სრულიად გასაგებია ის განსხვავება, რაც ახასიათებს სისხლის სამართალსა და საგადასახადო სამართალს, თუმცა ისინი მაინც წარმოადგენენ ერთიან სამართლებრივ სისტემას. აქედან გამომდინარე მიგვაჩნია, რომ სამართლიანი იქნება საგადასახადო და სისხლისსამართლებრივი ხანდაზმულობის ვადების ურთიერთთავსებადობა, რაც ბევრ გაუგებრობას თავიდან ააცილებს გადასახადის გადამხდელებს. აღნიშნული იქნება კიდევ ერთი სწორად გადადგმული ნაბიჯი გადასახადის გადამხდელის უფლებათა დაცვისათვის, რაც ხელს შეუწყობს გადამხდელთა ნდობას საგადასახადო კანონმდებლობისა და ადმინისტრირების კუთხით და აამაღლებს საგადასახადო კულტურას.

აღნიშნული ცვლილებებით საგადასახადო ორგანო მეტად შეითავსებს სერვისების მიმწოდებლის ორგანოს ფუნქციებს და დაკარგავს მაკონტროლებელი ორგანოსთვის დამახასიათებელ ნიშნებს. ცალსახაა, რომ საგადასახადო ორგანო და მათ შორის სხვა მაკონტროლებელი ორგანოები უნდა იქცნენ სწორედაც რომ სერვისების მიმწოდებელ ორგანოებად, რაც კიდევ უფრო მეტად აამაღლებს გადასახადის გადამხდელთა საგადასახადო კულტურას, ხელს შეუწყობს ინვესტიციების მოზიდვას და თავისუფალი ბიზნესგარემოს შექმნას.

14. წინამდებარე ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს საშემოსავლო გადასახადის მნიშვნელობის განმარტება, მისი ფენომენის შესწავლა საქართველოს და სხვადასხვა ქვეყნების საგადასახადო სისტემის მაგალითზე, არსებული მოდელებისა და საშემოსავლო გადასახადის სამართლებრივი და სოციალური ასპექტების სიღრმისეული ანალიზი. ნაშრომში თანმიმდევრულად და დეტალურად მოცემულია საშემოსავლო გადასახადის მნიშვნელობა სოციალური სახელმწიფოს პირობებში, ქართული კანონმდებლობისა და საზღვარგარეთის ქვეყნების კანონმდებლობის ანალიზი. ნაშრომის დასკვნით ნაწილში მკაფიოდ

არის გამოხატული ავტორთა მოსაზრებები და რეკომენდაციები, რომელიც ეყრდნობა ზემოაღნიშნული სამეცნიერო თუ პრაქტიკული მასალის ანალიზს, კერძოდ კი სამართლიანობის პრინციპიდან გამომდინარე, გარკვეული ცვლილებების აუცილებლობა საგადასახადო კოდექსში, რომელიც ხელს შეუწყობს სამართლიანი და ეფექტური საგადასახადო სისტემის ფორმირებას.

15. ადმინისტრაციულ სამართალს განსაკუთრებული ადგილი უკავია იურიდიულ მეცნიერებაში, რომელიც დამოუკიდებლობის მოპოვების დღიდან, შეიძლება ითქვას, განვითარების მეტად საინტერესო ეტაპებს გადის და დღესაც ჯერ კიდევ ჩამოყალიბების პროცესშია.

ადმინისტრაციული სამართალი მნიშვნელოვან ინსტიტუტს წარმოადგენს და თამამად შეიძლება ითქვას, რომ იგი ჩვენს ყოველდღიურ ყოფა-ცხოვრებაში ფართოდ რეალიზდება.

კვლევაში გვინდა შევხვით ადმინისტრაციული ორგანოს დისკრეციული უფლებამოსილების განხორციელებას და მიმოვიხილოთ მასთან დაკავშირებული რიგი სამართლებრივი თავისებურებანი.

ადმინისტრაციული სამართლის განვითარებამ ხელი შეუწყო სახელმწიფო და ადმინისტრაციული ორგანოების ეფექტურ ფუნქციონირებას, რის შედეგადაც თვალსაჩინო გახდა მათი როლი საჯარო-სამართლებრივი ურთიერთობის სფეროში.

წლების განმავლობაში ყალიბდებოდა და გარკვეული სახის სამართლებრივი სტანდარტებითა და პრინციპებით აღიჭურვებოდა აღნიშნული დარგი, რამაც ადმინისტრაციულ ორგანოებს შესაძლებლობა მისცა დისკრეციული უფლებამოსილების თავისუფლად გამოყენების, როგორც მმართველობითი დემოკრატიის გამოვლინების ერთ-ერთი სახე და მაგალითი.

დისკრეციული უფლებამოსილება ადმინისტრაციულ ორგანოთა საქმიანობის მნიშვნელოვან ინსტიტუტს წარმოადგენს და, შეიძლება ითქვას, რომ იგი თავისი არსითა და დანიშნულებით გამოირჩევა მეტად რთული სამართლებრივი ბუნებით, რომელიც პირდაპირ და უშუალო გავლენას ახდენს ინდივიდთა სამართლებრივ მდგომარეობაზე.

წლების მანძილზე დაგროვილმა ცოდნამ და პრაქტიკულმა გამოცდილებამ, აგრეთვე სტატისტიკური ანალიზის საფუძველზე მიღებულმა შედეგებმა, ნათელი გახდა რომ დისკრეციული უფლებამოსილების განხორციელება გარკვეულ რისკებთან იყო დაკავშირებული, შესაბამისად, დღის წესრიგში დადგა მისი სწორედ გამოყენების სამართლებრივი მექანიზმების არსებობა. სწორედ არსებულ გამოწვევებს ეხმაურება სამეცნიერო კვლევა და ვიმედოვნებთ, რომ იგი გარკვეულ სიცხადეს შეიტანს და საკითხით დაინტერესებულ პირებს დასმული პრობლემის ანალიზის გაკეთების საშუალებას მისცემს.

16. მე - 20 საუკუნის 90 - იან წლებში საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებასთან ერთად ეროვნული კანონმდებლობის საფუძველზე, შეიქმნა და წლების მანძილზე მეტნაკლები ინტენსივობით ვითარდებოდა საქართველოს საბაჟო კანონმდებლობა, რამაც საფუძველი ჩაუყარა საქართველოში დამოუკიდებელი საბაჟო სამსახურის შექმნას, საბაჟო ორგანოთა სისტემის არსებობას, მის განვითარებას, სტრუქტურულ რეორგანიზაციას, საბაჟო რეჟიმებისა და საბაჟო გადასახადების ერთიან სისტემას...

საკვლევი თემა უაღრესად აქტუალურია, ვინაიდან ეხება თანამედროვე საქართველოს საბაჟო პოლიტიკას, ასევე საბაჟო ორგანოების ორგანიზაციული მოწყობის და საბაჟო სისტემის მართვის საკითხებს.. ასევე ამ თემის აქტუალობა განაპირობა იმ გარემოებამაც რომ ერთი წლის წინ საქართველოს მოქმედმა ხელისუფლებამ ხატოვნად რომ ვთქვა „აღადგინა სამართლიანობა“ საბაჟო სფეროში, მიიღო რა საქართველოს ახალი საბაჟო კოდექსი, რომელიც წინა ხელისუფლებამ პირადად ჩემთვის გაურკვეველი მიზეზების გამო გააუქმა, რამაც უაღრესად დაასუსტა იმ პერიოდისთვის განვითარების გზაზე მყოფი საბაჟო ორგანოთა სისტემა და არაეფექტური გახადა საბაჟო კონტროლის და საბაჟო გაფორმების ღონისძიებები..

საკვლევი თემის აქტუალობას უშუალოდ განაპირობებს ის გარემოება რომ თემა შეეხება საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის საბაჟო ორგანოების სისტემის სტრუქტურული ორგანიზაციის და საბაჟო ორგანოების საქმიანობის სრულყოფის საკითხებს..

საკონფერენციო თემის კვლევის მიზანია თანამედროვე საქართველოს საბაჟო პოლიტიკის, ასევე საბაჟო ორგანოების ორგანიზაციული მოწყობის და საბაჟო სისტემის მართვის საკითხებში არსებული მდგომარეობის განხილვა ანალიზი, არსებული პრობლემების შესწავლა და პრობლემების დაძლევის გზები - საბაჟო საქმიანობის გაუმჯობესებისთვის საჭირო რეკომენდაციების შემუშავება..

შინაარსი

დღეს არსებული მდგომარეობით საბაჟო ორგანოთა სისტემა - საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის სისტემის შემადგენელი ნაწილია.

ჩვენი აზრით მოქმედი საბაჟო ორგანოების სისტემის ორგანიზაციული სრულყოფა, საბაჟო დაწესებულებათათვის სტატუსის ამაღლება, შემოსავლების სამსახურის სისტემიდან საბაჟო ორგანოების გამოყოფა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში სახელწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების - დამოუკიდებელი საბაჟო დეპარტამენტის შექმნა, მისი ხელმძღვანელის უშუალოდ ფინანსთა მინისტრისადმი დაქვემდებარება იქნებოდა ჯერ ერთი საქართველოში საბაჟო ორგანოების მოხელეთათვისაც ანუ სახელმწიფოს ეკონომიკური

საზღვრების დამცველთათვის, სტატუსის ამაღლების საფუძველი და საბაჟო საქმიანობის უკეთ განხორციელებისთვის სტიმული და მეორეც ეს გახდებოდა ქვეყნის საბაჟო პოლიტიკის უკეთესად განხორციელების უზრუნველყოფის საწინდარი..

ანუ საერთო ჯამში იმ ღონისძიებათა სისტემის შექმნას, რომელთა განხორციელებაც უზრუნველყოფს ჩვენს ქვეყანაში საბაჟო ორგანოების საქმიანობის ეფექტურობის ამაღლებას. ეს ღონისძიებები მოიცავს: საბაჟო კანონმდებლობის დახვეწის მიმართულებით საქმიანობას და მის საფუძველზე საბაჟო დაწესებულებათა საქმიანობის სრულყოფისთვის ოპტიმალური სტრუქტურის შერჩევას: მათ გონივრულ განთავსებას ქვეყნის მთელს ტერიტორიაზე და სათანადო ეფექტური უფლებამოსილებით აღჭურვას საბაჟო კონტროლის და საბაჟო გაფორმების პროცედურების უკეთ, ეფექტურად განხორციელების მიზნით.. რისთვისაც საჭიროა ქვეყნის ერთიანი, სწორი, სახელმწიფოს ეკონომიკურ ინტერესებზე მორგებული საბაჟო პოლიტიკის არსებული მოდელის დახვეწა... დღეს ძალიან ბევრს ჰგონიათ, რომ საბაჟო ორგანოებს აქვთ მხოლოდ ფისკალური ფუნქცია, ანუ საბაჟო გადასახადების და მოსაკრებლების სახელმწიფო ბიუჯეტში მობილიზების ფუნქცია.. არადა საბაჟო ორგანოებს გარდა საბაჟო გადასახადებით ქვეყნის ბიუჯეტის შევსებისა - სახელმწიფოში აკისრიათ ერთ - ერთი ყველაზე დიდი და სახელმწიფოებრივად უმნიშვნელოვანესი ფუნქცია, ესაა ქვეყნის ეკონომიკური საზღვრების დაცვა და ასევე სწორი ეკონომიკური პოლიტიკის და მისგან გამომდინარე სწორი საბაჟო პოლიტიკის არსებობის შემთხვევაში, ქვეყნის შიდა ეკონომიკის სტიმულირება და საექსპორტო საქონლის წარმოების ხელშემწყობი გარემოს შექმნა სახელმწიფოს შიგნით, სახელმწიფოებრივად სარგებლის მომტანი საბაჟო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების სრულფასოვნად განხორციელების საფუძველზე, რაშიც უპირველეს ყოვლისა ვგულისხმობ ექსპორტ იმპორტის რეგულირების მექანიზმების დახვეწას საქართველოს ეკონომიკის გაძლიერების მიზნით..

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა ის ძირითადი გარემოება რაც დავისახე საკვლევი თემის მიზნად.. უმნიშვნელოვანესი და სახელმწიფოებრივად სწორი გადაწყვეტილება იყო საქართველოში წინა ხელისუფლების მიერ გაუქმებული საბაჟო კოდექსის აღდგენა, მიღება.

აუცილებელია ინტენსიურ რეჟიმში გაგრძელდეს ახალი საბაჟო კოდექსის დახვეწა და ზოგადად საბაჟო საქმიანობის მარეგულირებელი სხვა არსებული სამართლებრივი აქტების დახვეწაც და ახლი საბაჟო საქმის მარეგულირებელი ნორმების მიღებაც რომლებიც ხელს შეუწყობენ საქართველოში საბაჟო ორგანოთა სისტემის გამართულ მუშაობას ქვეყნის საბაჟო პოლიტიკის სრულფასოვნად განხორციელების მიზნით სახელმწიფოს ეკონომიკური ინტერესების შესაბამისად.

17. როგორც ვიცით, დემოკრატიის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მაჩვენებელია ხალხის მონაწილეობა სახელმწიფო მნიშვნელობის გადაწყვეტილებათა მიღების პროცესში. იმისათვის, რომ ეს მონაწილეობა შეგნებული იყოს, ანუ თითოეულმა მოქალაქემ გაიაზროს საკუთარი მოქმედების შესაძლო დადებითი და უარყოფითი შედეგები, აუცილებელია მას ჰქონდეს ამ საკითხთან დაკავშირებით ინფორმაციისადმი შეუზღუდავი წვდომა. არა მხოლოდ სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის, არამედ ნებისმიერი გადაწყვეტილების მიღებისას, თითოეულმა აქტორმა უნდა განიხილოს სხვადასხვა, თუნდაც ურთიერთგამომრიცხავი მოსაზრება, გაიაზროს ყველა შესაძლო ალტერნატივა და მხოლოდ ამის შემდეგ გააკეთოს გარკვეული დასკვნები. ალბათ ეს საუკეთესო გზაა ჭეშმარიტების მიგნებისა. მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები კი ხელს უწყობს ადამიანებს გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში, ე.წ. „იდეათა ბაზრის“ უზრუნველყოფით. სახელმწიფოებრივი სტრუქტურებისაგან კონკრეტული გაზეთებისა თუ ტელეკომპანიების თავისუფლება, რა თქმა უნდა, ჯერ კიდევ არ ნიშნავს მათ ობიექტურობას. ანუ, დამოუკიდებლობა ავტომატურად არ ნიშნავს მიუკერძოებლობას, თუმცა, ზემოაღნიშნულ „იდეათა ბაზარს“ შეიძლება მასობრივი ინფორმაციის რამდენიმე მიკერძოებული საშუალება ქმნიდეს.

აღსანიშნია, რომ მიუხედავად იმ შეზღუდვებისა, რომლებიც შეიძლება არსებობდეს ამა თუ იმ სიტყვის წარმოთქმის ადგილის, დროისა და მანერის მიმართ, არ შეიძლება მოქალაქე შეიზღუდოს მხოლოდ იმის გამო, რომ მისი შეხედულებები არაპოპულარულია ან მიიჩნევა არასწორად ან სახიფათოდ. სიტყვის თავისუფლება არსებობს არა მხოლოდ მათთვის, ვინც ხელისუფლების კურსს ეთანხმება, არამედ მათთვისაც და შეიძლება ითქვას, პირველ რიგში, მათთვის, ვინც მას ოპოზიციაში უდგას. ჯერ არც ერთი ხელისუფალი ყოფილა იმდენად თავმდაბალი, რომ ესა თუ ის პიროვნება საკუთარი პერსონისა და პოლიტიკის ქება-დიდების გამოხატვისათვის ედევნა. მთავრობის მიერ სიტყვის თავისუფლების შეზღუდვა, მასში ჩადებული აზრის გამო, ამ პრინციპის უგულვებლყოფის ყველაზე ცხადი მაგალითია.

ტექნოლოგიების განვითარებამ თანამედროვე სამყაროს ბევრი სიკეთე მოუტანა, მაგრამ თავის ტკივილიც გაუშვია. ინტერნეტმა რომ მკვეთრად გაამარტივა კომუნიკაცია, გააფართოვა ინფორმაციის მოპოვების არეალი, გააიოლა გამოხატვის თავისუფლება და გაზარდა ინფორმირებული მოქალაქეების რიცხვი, მტკიცებას არ საჭიროებს, მაგრამ, ამის პარალელურად, მედიასაშუალებებსა და ინტერნეტ სივრცეში იმატა ყალბი, გადაუმოწმებელი ინფორმაციების ე.წ. „ფეიკ ნიუსების“-ის გავრცელების პრეცედენტებმა, რაც უარყოფით გავლენას ახდენს არა მხოლოდ ინდივიდებს, არამედ პოლიტიკურ ძალებსა და ქვეყნებს შორის ურთიერთობებზე. შეიძლება ითქვას, „ფეიკ ნიუსებით“ მიმდინარეობს საინფორმაციო ომი.

18. წარმოვისახოთ, რომ „მორალის ალგორითმი“ რეალური პროდუქტია და ის ასრულებს ფუნქციას, რაც მასზეა დაკისრებული. თუ ეს ასეა და „მორალის ალგორითმის“ საშუალებით ხდება შესაძლებელი გავარკვით კონკრეტულ მომენტში, კონკრეტულ გეოგრაფიულ მდებარეობაში პიროვნების მორალური ბუნება რამდენად მაღალია ან დაბალი, მაშინ ის ნამდვილად დაეხმარება გამომძიებელს გამოძიების სტადიაზე, ადვოკატს დაცვის მოვალეობის განხორციელებისას და მოსამართლეს კანონიერი და სამართლიანი განაჩენის გამოტანისას.

სასჯელის დანიშვნის წესები განისაზღვრება სისხლის სამართლის კოდექსის 53 მუხლით, უფრო მკაცრი სასჯელი შეიძლება დაინიშნოს ამავე კოდექსის 59-ე და 60-ე მუხლებით, ხოლო უფრო მსუბუქი სასჯელის დანიშვნისას მოსამართლე ამავე კოდექსის 55-ე მუხლით განსაზღვრული პრინციპებით ხელმძღვანელობს. მაშინ როდესაც კოდექსით განსაზღვრულ მუხლებს ვიყენებთ მართლმსაჯულების განსახორციელებლად და ამ პროცესის გასამყარებლად დამატებით ინსტრუმენტს გამოვიყენებთ, ეს ყოველივე მართლმსაჯულების მიზნების მიღწევაში სარგებელს მოუტანს სამართლებრივ პროცესს.

იმისათვის, რომ ეს სიახლე იყოს პროდუქტიული და შედეგიანი, ჩვენი მთავარი ამოცანაა, სასამართლო მართლმსაჯულების განხორციელებისას დაინერგოს „მორალის ალგორითმის“ ინსტრუმენტი. ამისათვის არსებობს ორი გზა, პირველი როდესაც სასამართლო სამართლაწარმოებისას „მორალის ალგორითმს“ დანერგავს, როგორც პრაქტიკას და მეორე, როდესაც სისხლის სამართლის კოდექსში საკანონმდებლო ორგანო შეიტანს ცვლილებას და „მორალის ალგორითმი“ გახდება ერთ-ერთი აუცილებელი ინსტრუმენტი სასჯელის დანიშვნისას.

ორივე გზა შედეგიანი და პროდუქტიულია, განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ თუ წავალთ იმ მიმართულებით, როდესაც ამ პროდუქტს როგორც სასამართლო პრაქტიკას დავნერგავთ - რასაც მეტი დრო დაჭირდება, ხოლო თუ წავალთ საკანონმდებლო ცვლილებების მიმართულებით, ამ პროდუქტის, „მორალის ალგორითმის“ დანერგვას ნაკლები დრო დასჭირდება.

სასამართლო სისტემა, სადაც არ უნდა იყოს და როგორც არ უნდა იყოს დანერგილი, მთელს მსოფლიოში, ვერ იქნება სრულყოფილი. თუმცა, თუ არსებობს მართლმსაჯულების სასამართლოების სრულყოფილებასთან ოდნავ მიახლოების საშუალება, ის უნდა გამოვიყენოთ. ჩვენ გვჯერა, რომ ასეთი ინსტრუმენტი არის „მორალის ალგორითმი“. ჩვენ ამჟამად ვართ ამ პროდუქტის განვითარების შუა პროცესში. ამ ნაშრომში ჩვენ მკითხველს ვაწვდით გარკვეულ ფილოსოფიურ და სასამართლო ინფორმაციას, რაც ეხება ალგორითმის პოტენციურ გამოყენებას.

19. საორატორო მჭერმეტყველებას რამდენიმე სახე აქვს და ერთ-ერთი მათგანია სამოსამართლო მჭერმეტყველება. სამოსამართლო მჭერმეტყველება განიმარტება

როგორც სააგიტაციო მჭერმეტყველების სახეობა, რომლის დანიშნულებაცაა ზეგავლენის მოხდენა სასამართლოს წევრებზე იმ მიზნით, რომ მიიღონ ორატორისათვის სასურველი გადაწყვეტილება პირის შესახებ. იურისტის საქმიანობა ზოგადად უკავშირდება გადაწყვეტილების მიმღები პირის/პირთა კონსულტირებას კანონის თუ ნორმის სწორედ ინტერპრეტაციისათვის აუცილებელი გადაწყვეტილების მიღებაში ან კლიენტის დახმარებას სწორი სამართლიანი პოზიციის ჩამოყალიბებაში. ამ დროს იურისტს ხშირად უწევს მიმართოს საორატორო მჭერმეტყველების სხვადასხვა სახეს, მაგალითად, სააგიტაციო, სადისკუსიო, აკადემიურ მჭერმეტყველებას, რადგან ძალიან ხშირად გადაწყვეტილების მიმღები პირი ან კლიენტი არ არის დაკავშირებული იურიდიულ პროფესიასთან და მისთვის არ არის ცნობილი ან საერთოდ ნორმა ან/და მისი ახსნა-განმარტების სხვადასხვა მეთოდები.

ორატორი თავის მსჯელობას, აზრების დალაგებას და მეტყველების ყოველგვარ სხვა საშუალებას წარმართავს იმ მიზნით, რომ გამოიწვიოს მსმენელში მისთვის სასურველი დასკვნა, გადაწყვეტილება მსჯელობის საგნის შესახებ, წარმართოს მსმენელი ისეთი მოქმედებისაკენ, რასაც თვით ორატორის აქვს გამიზნული და შექმნას მსმენელში ზემოაღნიშნულისათვის შესაფერი განწყობილება.

როგორც ვიცით, საჯარო გამოსვლები და კარგი კომუნიკაციის უნარი გადამწყვეტ როლს თამაშობს სამართლის დარგში კარიერულ წარმატების მიღწევაში. აქედან გამომდინარე, საჯარო გამოსვლის უნარების განვითარება ძალიან მნიშვნელოვანია სამართლის და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის სტუდენტისთვის. გამართული მეტყველების და ორატორული უნარი ეხმარება არა მხოლოდ უნივერსიტეტში სასწავლო წარმატებაში, არამედ სამომავლო პროფესიულ მოწყობაში.

20. სტატიაში გაანალიზებულია „კლასიკური“ მიდგომები XVI-XVIII საუკუნეების საერთაშორისო ურთიერთობების შესწავლაში, რომელიც, თავის მხრივ, მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში ჩამოყალიბებული „პოლიტიკური რეალიზმის“ სკოლის წინამორბედად გვევლინება. მასში გადმოცემულია ჟან ბოდენის თომას ჰობსის, ლორდ ბოლინბროკის, ემერიკ დე ვატელის, დევიდ იუმის და ჟან-ჟაკ რუსოს ნააზრევი და შეხედულებანი საერთაშორისო ურთიერთობებსა და საერთაშორისო წესრიგზე.

მეცნიერებაში საერთაშორისო ურთიერთობების შესახებ ამა თუ იმ თეორიული ტრადიციის ჩამოყალიბება დაკავშირებულია გარკვეულ მოვლენაზე ან მოვლენებზე დაკვირვების და შესწავლის შედეგად მიღებულ ინფორმაციაზე და ამ ინფორმაციის ანალიზზე. ასეთი ტრადიცია ყალიბდებოდა ხანგრძლივი ისტორიული გამოცდილების პროცესში, რომლის დროსაც ხდებოდა პრინციპულად მნიშვნელოვანი პრობლემების გამოყოფა და მათი გადაჭრის გზების ძიება.

თავის დროზე ფუკიდიდეს მიერ ობიექტურად აღწერილმა და სიღრმისეულად გაანალიზებულმა მოვლენებმა მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრა საერთაშორისო ურთიერთობების თეორიის მთელი რიგი დებულებების შემდგომი განვითარება. სწორედ ფუკიდიდე გახდა თანამედროვე საერთაშორისო პოლიტიკური მეცნიერების ერთერთი ყველაზე უფრო გავლინიანი ტრადიციის ფუძემდებელი, რომელმაც შემდგომი განვითარება XVI-XVIII საუკუნეების ევროპის პოლიტიკურ-სამართლებრივ აზროვნებაში ჰპოვა და ამ ტრადიციას სამეცნიერო ლიტერატურაში „კლასიკური“ უწოდეს.

„კლასიკური“ მიდგომის თანახმად, საერთაშორისო ურთიერთობებში მთავარი მახასიათებელი სახელმწიფოთა შორის არსებული წინააღმდეგობები და ამ წინააღმდეგობებით გამოწვეული ქმედებებია, ხოლო გადამწყვეტ ფაქტორად . ეროვნული ინტერესები და ძალა მიიჩნევა. თავის მხრივ, აღნიშნული მიდგომა მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში ჩამოყალიბებული „პოლიტიკური რეალიზმის“ სკოლის წინამორბედად გვევლინება.

21. თემაში წარმოჩენილი პრობლემა საერთაშორისო პოლიტიკის დღის წესრიგის აქტუალურ პრობლემათა რიგს განეკუთვნება, რამდენადაც პუტინიზმი არის სერიოზული გამოწვევა არა მხოლოდ რუსეთისა და პოსტსოციალისტური ქვეყნებისათვის, არამედ, ზოგადად, ლიბერალური საერთაშორისო წესრიგისათვის.

მართალია, თავად ტერმინი "პუტინიზმი" რუსულ პრესაში 2000 წლის 11 იანვარს გაჩნდა, როდესაც ვლადიმირ ვლადიმირის ძე პუტინს ქვეყნის მეთაურის მოვალეობის შესრულება რამდენიმე დღის დაწყებული ჰქონდა, მაგრამ თავად პრობლემა, პუტინიზმი, ფართო გაგებით, სათავეს წარსულიდან იღებს. ის დაკავშირებულია რუსეთის გეოპოლიტიკასა და ისტორიის განვითარების თავისებურებებთან და ასოცირდება რუსულ ისტორიულ იმპერიულ ხედვასთან, სლავიანოფილობასთან, საკუთარ განსაკუთრებულობასთან და მისიაზე აქცენტთან და საბჭოთა ტოტალიტარიზმთან - თავისი ჩაკეტილობითა და დასავლეთისადმი ზიზღით. თანამედროვე ეტაპზე ამას ემატება რუსული მართლმადიდებლობის ზნეობრივი დოქტრინის სახით გამოყენება და ზემოქმედების გეოპოლიტიკური ელემენტები, პირველ რიგში ენერგომატარებლები.

ორი ცვლადის - პუტინიზმსა და სტალინიზმის არსისა და მათგან წარმოშობილი საფრთხეების შედარებითი ანალიზის საფუძველზე, ნაჩვენებია, რომ პუტინიზმი არის სტალინიზმის რეინკარნაციის სუსტი მცდელობა, რაც გამოიხატება რევიზიონიზმში, ტერიტორიულ ექსპანსიონიზმში, კლანურ მმართველობაში, კანონის უზენაესობის არარსებობაში, ოპონენტების დევნაში და ა.შ.

მოხსენებაში აქცენტირებულია და სადისკუსიოდაა გამოტანილი პუტინიზმის შექმნასა და მხარდაჭერაში რუსეთის მოქალაქეების პასუხისმგებლობისა და,

შესაბამისად, იმპერიალისტური ცნობიერების დაძლევის აუცილებლობის საკითხები, ისევე როგორც ეს მოხდა გერმანიაში ფაშიზმის დამხობის შემდეგ. ამ პრობლემის შემდგომი კვლევა, სწორი გააზრება და ანალიზი, როგორც გლობალურ დონეზე, ასევე რუსეთისა და საქართველოსთვისაც, შეიძლება გახდეს ბევრი შემდგომი პოლიტიკური პროცესის განმსაზღვრელი.

22. კვლევის მიზანი იყო აშშ-სა და ჩინეთს შორის არსებული კონფლიქტის გაანალიზება და მეცნიერულად შესწავლა. კვლევის დროს გამოყენებულ იქნა დოკუმენტის ანალიზის მეთოდი, რომლის საშუალებითაც მოპოვებული იქნა სანდო და ვალიდური ინფორმაცია აშშ-სა და ჩინეთს შორის არსებული დაპირისპირების შესახებ. სხვადასხვა მნიშვნელოვანი დოკუმენტის მოძიება მოხდა ინტერნეტის საშუალებით. ინტერნეტში მოძიებული დოკუმენტების მეშვეობით სიღრმისეულად გაანალიზებულ იქნა ამ ორ ზესახელმწიფოს შორის არსებული კონფლიქტი. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ რაც უფრო სწრაფი ტემპით ვითარდება ჩინეთი, მით უფრო იზრდება დაპირისპირება ამ ორ ზესახელმწიფოს შორის. ორივე სახელმწიფოს ჰეგემონური ამბიციები გააჩნია და ეჯიბრებიან ერთმანეთს აზიაში გაბატონებისათვის. ჩინეთის სწრაფმა აღზევებამ გლობალური პოლიტიკის რადიკალური ტრანსფორმაცია გამოიწვია ბოლო ათწლეულებში. ძალთა ბალანსი თანდათანობით აზიისკენ იხრება, რაც ამერიკის შეერთებული შტატების სერიოზულ შეშფოთებას იწვევს. ჩინეთმა ბოლო ათწლეულებში სწრაფი ტრანსფორმაცია განიცადა და გახდა აზიის ყველაზე ძლიერი სახელმწიფო. აშშ შეშფოთებით ადევნებს თვალს თუ როგორ ხდება ჩინეთის სწრაფი აღზევება ანარქიულ საერთაშორისო სისტემაში. ჩინეთი უკვე გახდა რეგიონული ლიდერი აზიაში, რაც ამერიკის შეერთებული შტატებისთვის დიდ გამოწვევას წარმოადგენს. ჩინეთის ეკონომიკური და სამხედრო პოტენციალის ზრდასთან ერთად, მუდმივად იზრდება მისი გეოპოლიტიკური ამბიციებიც. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მომავალში ჩინეთსა და აშშ-ს შორის კონფლიქტის ალბათობა არ არის გამორიცხული. აღმოსავლეთ აზიაში ბევრი პოტენციური ცხელი წერტილია სადაც კონფლიქტი შეიძლება ნებისმიერ დროს დაიწყოს აშშ-სა და ჩინეთს შორის. პოტენციურ ცხელ წერტილებად მოიაზრება ტაივანი, აღმოსავლეთ ჩინეთის ზღვა და სამხრეთ ჩინეთის ზღვა. ჩინეთსა და მეზობელ სახელმწიფოებს შორის არსებობს უამრავი ტერიტორიული დავები, რაც შეიძლება მომავალში ღია კონფლიქტში გადაიზარდოს. ამ ტერიტორიული დავების გარდა შეკავების პოლიტიკამაც შეიძლება გამოიწვიოს კონფლიქტის ესკალაცია ახლო მომავალში. აშშ აპირებს შეკავების პოლიტიკის გატარებას ჩინეთის მიმართ, რაც გამოიწვევს ურთიერთობების მაქსიმალურად დაძაბვას ამ ორ ზესახელმწიფოს შორის და კონფლიქტის ესკალაციას. ბევრი ექსპერტი თვლის, რომ აშშ და ჩინეთი მომავალში ვერ შეძლებენ „თუკიდიდეს ხაფანგისგან“ თავის დაღწევას.

23. 1991 წლის თებერვალში, ვიდრე 31 მარტის ისტორიული რეფერენდუმი ჩატარდებოდა და 9 აპრილს საქართველოს თავისუფლება გამოცხადდებოდა, საქართველოს ეროვნული ხელისუფლების დელეგაცია, უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილის აკაკი ასათიანის ხელმძღვანელობით, ამერიკის შეერთებულ შტატებში ჩავიდა. დელეგაციაში შედიოდნენ: უზენაესი საბჭოს საგარეო ურთიერთობათა კომიტეტის თავმჯდომარე თედო პაატაშვილი, აკადემიკოსი თამაზ გამყრელიძე და მერაბ ურიდია. დელეგაციამ შეხვედრები გამართა სენატსა და კონგრესში. ვიზიტის მთავარი მიზანი იყო ამერიკის პოლიტიკური ხელმძღვანელობის პოზიციაზე ზემოქმედების მოხდენა და იმის დაზუსტება თუ როგორ შეხვედებოდა შეერთებული შტატების მაშინდელი ადმინისტრაცია საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებას.

ერთმნიშვნელოვნად უნდა აღინიშნოს, რომ ვიზიტი იმთავითვე ძალიან საინტერესო და საყურადღებო გამოდგა, მაგრამ ვაშინგტონში აშკარად გამოიკვეთა ის წინააღმდეგობა და სკეპტიციზმი, რომელსაც ამერიკული სამხედრო-პოლიტიკური ელიტის მნიშვნელოვანი ნაწილი საქართველოს დამოუკიდებლობის მიმართ ამჟღავნებდა. კერძოდ, ერთ-ერთმა გავლენიანმა პოლიტიკოსმა ქართველ სტუმრებთან შეხვედრაზე პირდაპირ განაცხადა, რომ ამერიკის შეერთებული შტატებისთვის მეტად უხერხული იყო ერთიანი საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე თხუთმეტი ახალი საელჩოს გახსნა, რადგან ეს დიდ ეკონომიკურ ხარჯებთან გახლდათ დაკავშირებული. მოკლედ, წინააღმდეგობები და ურთიერთგამომრიცხავი პოზიციები, როგორც სენატში, ისე კონგრესში აშკარად თვალშისაცემი იყო.

ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ჩვენს კვლევის შედეგებში შევეცდებით გამოვყოთ ჩვენთვის საინტერესო ასპექტები და დღის სინათლე შევიტანოთ შემდეგ საკითხებში:

1. რისი იმედი ჰქონდა თავდაპირველად ზვიად გამსახურდიას და სინამდვილეში რა ჩამოიტანა დელეგაციამ შეერთებული შტატებიდან?
2. რატომ მოჰყვა ამ ვიზიტს ურთიერთობის დამაზვა და გაციება ზვიად გამსახურდიასა და საგარეო საქმეთა მინისტრ გოგი ხოშტარას შორის, რომელიც ბოლოს შეიარაღებული ოპოზიციის რიგებში გადავიდა და ეროვნული ხელისუფლების დამხობაში აქტიური მონაწილეობა მიიღო?
3. რას პირდებოდა გოგი ხოშტარია ზვიად გამსახურდიას და ვინ ან რამ ჩაშალა ზვიად გამსახურდიას გამოსვლა ამერიკის სენატში, რომელსაც საქართველოს დამოუკიდებლობის ამერიკელი გულშემატკივრები გეგმავდნენ?
4. რა ფორმით უპირისპირდებოდა ამერიკის ადმინისტრაციის ოფიციალურ პოლიტიკურ კურსს სენატის საგარეო ურთიერთობათა კომიტეტის მაშინდელი თავმჯდომარე და აწ უკვე ამერიკის დღევანდელი პრეზიდენტი ჯოზეფ ბაიდენი?

5. რა იყო იმის მთავარი მიზეზი, რომ ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოს დამოუკიდებლობის აღიარების საკითხში ერთგვარ სიფრთხილეს იჩენდა და ხშირ შემთხვევაში ყოფილი მოკავშირე რესპუბლიკების თავისუფლებას სკეპტიციზმით უყურებდა?

6. როგორ განსაზღვრა 1991 წლის თებერვლის ვიზიტმა საქართველო-ამერიკის ურთიერთობა?

24. უკანასკნელ პერიოდში ევროპული სახელმწიფოების დიდ ნაწილში ულტრამემარჯვენეების გაძლიერებამ და მათმა აგრესიულმა რიტორიკამ პოლიტიკურ დღის წესრიგში დააყენა საკითხი რამდენად მყარია ამ ქვეყნებში ლიბერალურ-დემოკრატიული ღირებულებები. აღნიშნული დამოკიდებულებები ხშირად გამომდინარეობს ერთი მხრივ ევროკავშირის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებებიდან, ხოლო მეორე მხრივ არაწევრ სახელმწიფოებში ევროინტეგრაციისადმი სკეპტიციზმით.

საქართველოში, სწრაფვა შენარჩუნებულიყო ეროვნული თვითმყოფადობა ნელნელა გადაიქცა ეთნო-რელიგიურ ნაციონალიზმად, რამაც გამოიწვია სხვადასხვა ექსტრემისტული და ულტრანაციონალისტური პარტიების ჩამოყალიბება, რომლებმაც საკუთარ სამოქმედო დღის წესრიგში რელიგიის საკითხის გააქტიურება და მისი ინსტუმენტალიზაცია დაიწყეს, ისინი თავს აიგივებენ მემარჯვენე კონსერვატიულ იდეოლოგიასთან და საფრთხეს უქმნიან ქვეყნის ევროპულ პერსპექტივას. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია გავარკვიოთ რამდენად დიდია ულტრამემარჯვენე შეხედულებების მქონე პარტიების გავლენა საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესზე და აგრეთვე, რამდენად კეთილსინდისიერია მათ მიერ რელიგიის ფაქტორის გამოყენება პოლიტიკური მიზნების მისაღწევად.

ზემოთხსენებული საკითხის გასაანალიზებლად ძირითადი აქცენტი იქნება გაკეთებული აღნიშნული ულტრამემარჯვენე ჯგუფებისა და პარტიების (მაგ. „კონსერვატიული მოძრაობა“ „პატრიოტთა ალიანსი“, „ქართული მარში“ და აშ) მესიჯებზე, რელიგიური საკითხის გამოყენების კონტექსტსა და მოტივებზე, აგრეთვე თუ რას ფიქრობენ ისინი ადამიანის უფლებებსა და იმ დემოკრატიულ ღირებულებებზე, რასაც საბოლოოდ ევროპული მომავალი გვთავაზობს. გაკეთებული განცხადებები აჩვენებს რომ განსხვავებულია მათი ხედვა ევროინტეგრაციასა და ევროპულ სტრუქტურებში გაწევრიანებაზე, იგი განსხვავებულია როგორც დისკურსულ ნაწილში, აგრეთვე სკეპტიციზმის დოზითა და პოლიტიკური მისწრაფებებით, საიდანაც ისინი შეიძლება გავაერთიანოთ პირობით, მყარ და რბილ ევროსკეპტიციზმის ბანაკებში, ერთმანეთისგან განსხვავდება მათი პოლიტიკური რიტორიკა და გავლენა ელექტორატზე.

საბოლოო ჯამში, აღნიშნულ ულტრამემარჯვენე ძალების მიერ პოლიტიკური განცხადებებსა და სამოქმედო გეგმებში წინა პლანზე რელიგიისა და ტრადიციების გადმონაცვლება ემსახურება ერთ მიზანს კიდევ უფრო გაამყაროს მოქალაქეებში ევროპული ღირებულებებისადმი ნეგატიური დამოკიდებულება და წარმოაჩინოს მეორე მხარე როგორც მტერი, რომელიც მოტივირებულია საქართველოსათვის ძირითადი ფასეულობების წართმევისათვის. თუმცა, შესაძლებელია ვივარაუდოთ, რომ ამ ჯგუფებისადმი სანდოობისა და ელექტორატის სიმცირე გამოწვეულია სწორედ მათი პოზიციონირებით ევროსკეპტიციზმთან მიმართებაში.

25. საზოგადოება არასოდეს განიცდის ელიტური პოზიციების დაკავების მსურველთა ნაკლებობას, რაც განპირობებულია აღნიშნული საქმიანობის მაღალი სტატუსით, პრესტიჟით და რიგი პრივილეგიების მოპოვების შესაძლებლობით (მათ შორის მატერიალურის). სხვა საკითხია, რამდენად კვალიფიციური აღმოჩნდებიან ახალი ელიტები თავის პოზიციებზე და როგორია მათი მორალური და პროფესიული ნიშანთვისებები. დაკომპლექტების ელიტარულ სისტემას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს პოლიტიკური სისტემისათვის: მას შეუძლია უზრუნველყოს ძალაუფლების წვდომის მეტ-ნაკლებად თანაბარი შესაძლებლობა ყველა მოქალაქისთვის, ან შეზღუდოს ეს შესაძლებლობები, ან თუნდაც საერთოდ წაართვას ისინი. ჭეშმარიტად დემოკრატიული პოლიტიკური სისტემის ერთ-ერთი უმთავრესი დამახასიათებელი ნიშანი არის თითოეული მოქალაქისთვის პოლიტიკური და ეკონომიკური ინსტიტუტებისადმი თავისუფალი წვდომის უზრუნველყოფას, რისი უფლებაც მას კონსტიტუციურად გააჩნია.

პოლიტიკური ელიტის რეკრუტირების პროცესში ყველაზე მნიშვნელოვანი მომენტებია სოციალური ბაზის სიდიდე - პირთა წრე, რომლებიც ირჩევენ ელიტას (სელექტორი) და თვითონ პროცედურა, ანუ შერჩევის მექანიზმი. ბოლო ორი-სამი ათასწლეულის გამოცდილება, განსაკუთრებით პოსტ-საბჭოთა სივრცის სახელმწიფოების მაგალითი მიგვითითებს იმაზე, რომ დახურული ელიტა, რომელიც კომპლექტდება ვიწრო, პრივილეგირებული ფენის წარმომადგენლებისაგან და მხოლოდ საკუთარ შეზღუდულ ბაზაზეა ორიენტირებული - აუცილებლად დეგრადირდება და დაიშლება, რის შედეგადაც, ადრე თუ გვიან, ადგილს დაუთმობს უფრო რადიკალურად, ხშირად პოპულისტურად, განწყობის ჯგუფებს. რაც უფრო დახურულია ელიტა, მით უფრო ვიწროა მისი სოციალური ბაზა, მით ნაკლები შანსი აქვს გააგრძელოს თავისი ბატონობა და გადარჩეს სხვა სოციალურ-პოლიტიკურ სისტემებთან კონკურენციის პირობებში. უნდა აღინიშნოს, რომ აღნიშნული თეორია მოქმედებს მით უფრო, რაც უფრო განვითარებულია სოციალური კომუნიკაციების სისტემა, მათ შორის ურთიერთობები ქვეყნებს, კულტურებსა და ცივილიზაციებს შორის.

თუ გავითვალისწინებთ, რომ არსებობს ელიტის სამი ძირითადი ტიპი - სისხლის ელიტა (არისტოკრატია); სიმდიდრის ელიტა (ბურჟუაზია); უნარის ელიტა

(მერიტოკრატია), მაშინ შეგვიძლია განვასხვავოთ ელიტის რეკრუტირების სამი ძირითადი ტიპი: კეთილშობილების, სიმდიდრისა და უნარის კრიტერიუმის მიხედვით. ყველაზე ხშირად, ეს კრიტერიუმები შერეულია, მაგრამ როდესაც პოსტ-ინდუსტრიულ საზოგადოებას ვუახლოვდებით, ეს კრიტერიუმები მით უფრო ორიენტირებულია ნიჭისა და შესაძლებლობების (პროფესიონალიზმის) ირგვლივ. ყველა შემთხვევაში, ეს კრიტერიუმები მჭიდროდ არის დაკავშირებული იმ საზოგადოების ტიპებთან, რომელშიც ხდება რეკრუტირება. ზოგადად, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ელიტის ხარისხი დამოკიდებულია მისი დაქირავების მეთოდებზე, იმაზე, თუ რამდენად „გამჭვირვალეა“ ელიტა, რამდენად ღიაა ყველაზე პოლიტიკურად აქტიური ადამიანებისათვის, რამდენად ღიაა ინოვაციებისთვის და ყველა კლასისა და ფენის წარმომადგენლებისთვის.

26. მიუხედავად ამერიკის შეერთებული შტატების და ევროკავშირის ურთიერთობების ცვალებადი ხასიათისა, ევროკავშირი-აშშ თანამშრომლობა რჩება ეკონომიკურად ყველაზე მნიშვნელოვან და ინტეგრირებულ ურთიერთობად მსოფლიოში. პარტნიორებს შორის ორმხრივი ვაჭრობა, ინვესტიციები და სხვა ეკონომიკური ურთიერთობები მსოფლიო მასშტაბით ყველაზე დიდია (ნომინალურად) და ურთიერთდამოკიდებული. ევროკავშირი-აშშ-ის ტრანსატლანტიკური ურთიერთობები განსაზღვრავს მსოფლიო ეკონომიკას, კარნახობს ახალ ეკონომიკურ ტენდენციებს და პოლიტიკას, განსაკუთრებით საერთაშორისო უსაფრთხოების პარადიგმების კონტექსტში. ვინაიდან ევროკავშირი და აშშ არიან მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის უდიდესი სავაჭრო და საინვესტიციო პარტნიორები, ისინი ქმნიან არა მხოლოდ ეკონომიკურ, არამედ ინტეგრაციის მხრივ საერთაშორისო არენის პოლიტიკურ დღის წესრიგსაც. აღნიშნული ქვეთავის მიზანია გავანალიზოთ ამ ორი სუბიექტის თანამედროვე ეკონომიკური მდგომარეობა და ურთიერთკავშირი.

ევროკავშირისა და აშშ-ის ეკონომიკური უსაფრთხოება უზრუნველყოფილია ურთიერთდახმარების, ვაჭრობისა და მაღალტექნოლოგიური უზარმაზარი წარმოების მასშტაბით, რაც გამოიხატება წარმოებასა და მეცნიერებაში ორმხრივი ინვესტიციებით.

უახლოეს მომავალში სხვა მთავარ პრობლემებს შორის, ექსპერტების თქმით, მოსალოდნელია განვითარებადი ქვეყნების ეკონომიკური გამოწვევები, რომლებიც დაკავშირებულია აღმოსავლეთ ევროპაში მიმდინარე ომთან, წარმოების სუბსიდირებასთან, სახელმწიფო საწარმოებთან, ინტელექტუალური საკუთრების და ტექნოლოგიების ქურდობასთან და გლობალური მიწოდების ჯაჭვების მოშლასთან. შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ათწლეულების მჭიდრო ეკონომიკური ურთიერთობები და ახალი პრობლემები, მათ შორის პოლიტიკური, გახდება ტრანსატლანტიკური პარტნიორობის სერიოზული გამოცდა უახლოეს წლებში. რუსეთ-უკრაინის ომისა და კორონავირუსის პანდემიის კრიზისის ფონზე

მოსალოდნელია ახალი გამოწვევები ორივე პარტნიორისთვის, რა დროსაც გამოსავალი იქნება ორი - ან ისინი უფრო მჭიდრო და ურთიერთნდობაზე აწყობილ ურთიერთობებს შექმნიან, ან იზოლაციონისტურ და შიდასახელმწიფოებრივ პოლიტიკაზე გადაერთვებიან. ამჟამინდელი მიმდინარე ომის ფარგლებში შეიძლება ითქვას, რომ ორივე მხარე დარწმუნდა, რომ მათ შორის სამხედრო თანამშრომლობა კრიტიკულია და აუცილებლად გასაღრმავებელი. მაგრამ, რაც შეეხება იმ ეკონომიკურ-სავაჭრო პრობლემებს, რომლებიც ათწლეულობის მანძილზე და განსაკუთრებით ტრამპის პრეზიდენტობის პერიოდში წამოიჭრა, აუცილებლად მოითხოვს ახალი მოლაპარაკებების ფორმატების შექმნას, სახელმწიფოების ეკონომიკური სისტემების ტრანსფორმაციას და შეხების წერტილების პოვნას. აღნიშნული, რა თქმა უნდა, მოითხოვს მშვიდობიან წლებს, რადგან წარმოუდგენელია დღეს არსებული მძვინვარე კრიზისის პირობებში ასეთი მასშტაბის ფორმატის შექმნა შიდასავაჭრო პრობლემების მოსაგვარებლად. შესაბამისად, ვფიქრობთ, რომ ჩვენს მიერ აღწერილი ეკონომიკური პრობლემები კიდევ რამდენიმე წელი მინიმუმ იქნება აშშ-ევროკავშირის პოლიტიკური ურთიერთობების შემაფერხებელი ელემენტი. მაგრამ, ისიც უნდა ვაღიაროთ, რომ 2021 წელმა გვიჩვენა, რომ ორივე მხარე ცხადად იაზრებს ამ პრობლემებს და მზად არის დაიწყოს მათზე მუშაობა.

27. წინამდებარე კვლევა ეძღვნება „ისრაელი-პალესტინის სამშვიდობო პროცესში ევროკავშირის ჩართულობის ფორმატების“ პრობლემატიკას. დღევანდელი გეოპოლიტიკური პროცესების - რუსეთ-უკრაინის ომის პარალელურად ისრაელი-პალესტინის ერთსაუკუნოვანი კონფლიქტი მნიშვნელოვან საკითხად რჩება საერთაშორისო ურთიერთობებში, რომელსაც გავლენა აქვს გლობალურ პოლიტიკაზე. ეს არის კონფლიქტი, რომელიც მთელი თაობების მანძილზე გრძელდება და დასაწყისიდანვე გასცდა ადგილობრივ საზღვრებს, იქცა საერთაშორისო კრიზისად და საყოველთაო მშვიდობაც კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენა. ისრაელი-პალესტინის სამშვიდობო პროცესში მონაწილეობს, როგორც რეგიონალური ისე საერთაშორისო ორგანიზაციები და სახელმწიფოები.

ისრაელი-პალესტინა-ევროკავშირის ურთიერთობებს დიდი ხნის ისტორია აქვს და ის ევროპის ისტორიას უკავშირდება. ევროპულმა სახელმწიფოებმა დიდი როლი ითამაშეს ისრაელის სახელმწიფოს შექმნასა და, შესაბამისად, კონფლიქტის დაწყებაშიც.

კვლევის მიზანია ისრაელი-პალესტინის კონფლიქტის დარეგულირების პროცესში რეგიონალური ორგანიზაციის - ევროკავშირის ინტერესების, მისი მონაწილეობის ძირითადი მიმართულებების გამოკვეთა და შედეგების შეფასება, საკითხის კვლევა მოხდა მისი კომპლექსური შესწავლით ისტორიული მეთოდის შესაბამისად. ისტორიის მეთოდოლოგიის მიერ დადგენილი პროცედურების თანახმად ჩატარდა მასალის კრიტიკული ანალიზი, რის შემდეგაც მოხდა ინფორმაციის სინთეზური

გადამუშავება, დამუშავდა მოცულობითი წყაროთმცოდნეობითი ბაზა და მოხდა ისტორიოგრაფიის მიმოხილვა.

კვლევის ჩატარების შედეგად გამოიკვეთა, რომ 1970 წელს ევროპის პოლიტიკური თანამშრომლობის (EPC) ჩამოყალიბებით თავდაპირველად ევროპული საზოგადოება (EC) და შემდეგ ევროკავშირი (EU) აქტიურად ჩაერთო ისრაელი-პალესტინის კონფლიქტის დარეგულირებაში. ევროკავშირი საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებად განიხილავს ისრაელი-პალესტინის სამშვიდობო პროცესს და მისი პოზიცია მიმართულია ორი მთავარი მიზნის მიღწევისკენ ორი სახელმწიფოს არსებობისა და ადამიანის უფლებების დაცვისკენ. ევროპას აქვს ძირითადად ეკონომიკური ინტერესები რეგიონში. ევროპის ენერგეტიკული უსაფრთხოების უდიდესი ნაწილი დამოკიდებულია ახლო აღმოსავლეთის რეგიონზე. ევროკავშირი, როგორც რეგიონალური ორგანიზაცია აღმოსავლეთ იერუსალიმს მიიჩნევს პალესტინის დედაქალაქად. ხოლო ისრაელის მიერ მის ოკუპაციას განიხილავს საერთაშორისო სამართლის ნორმების დარღვევად. 1977 წლის დოკუმენტში ევროკომისიამ პალესტინელები მოიხსენია, როგორც ხალხი, ასევე აღნიშნა, რომ მოლაპარაკებების დროს გათვალისწინებული უნდა ყოფილიყო ისეთი ფაქტორები, როგორცაა „სამშობლო“ და „ეროვნული იდენტობა“.

საბოლოოდ უნდა ითქვას, რომ ევროკავშირის დეკლარაციული დიპლომატიის ფარგლებში მიღებული ვენეციის, ბერლინისა და სევილიის დოკუმენტებში ჩანს ურყევი პოზიცია პალესტინის სახელმწიფოს შექმნის მიმართ. ასევე, ახლო აღმოსავლეთის კვარტეტის ყოველწლიური 2002-2021 წლების მოხსენებების შესწავლის შედეგად იკვეთება მისი ერთგული, უცვლელი და პირდაპირი მხარდაჭერა ისრაელი-პალესტინის სამშვიდობო პროცესის მიმართ.

28. შეცვლილმა საერთაშორისო ვითარებამ ახალი რეალობის გააზრების საჭიროება წარმოშვა. შესაბამისად, დაიწყო აქტიური პოლიტიკური და სამეცნიერო დისკუსია, რომელმაც უნდა შეაფასოს შექმნილი ვითარება და მსოფლიოს პოლიტიკის განვითარების პერსპექტივებზე იმსჯელოს.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, საჭიროა უსაფრთხოების პოლიტიკისა და სტრატეგიის დაბალანსება, ეროვნული უსაფრთხოების ახალი ხედვის ჩამოყალიბება. სახელმწიფოებრივი ხედვის ჩამოყალიბება და გეოპოლიტიკური ვითარების შეფასებისთვის კი აუცილებელია დავაკვირდეთ მსოფლიოში უსაფრთხოების კუთხით შექმნილ ვითარებას, ძირითადი ყურადღება გავამახვილოთ იმ სტრუქტურულ ცვლილებებზე, რასაც ადგილი აქვს რუსეთის უკრაინაში შეჭრის შემდეგ და გავლენაზე რასაც ახდენს ყოველივე აღნიშნული მსოფლიო წესრიგის მომავალ არქიტექტურაზე.

29. მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ ანტი-ნაცისტური კოალიცია მალევე დაიშალა და ერთდროს მოკავშირეებს შორის წარმოიშვა უთანხმოება მსოფლიოს პოლიტიკურ-ეკონომიკური გავლენების გადანაწილების თაობაზე. საბჭოთა კავშირი თვლიდა, რომ იგი იყო ფაშიზმზე გამარჯვების მთავარი აქტორი და რომ მას ყველაზე მეტი უფლებები ჰქონდა მსოფლიოს ახალი წესრიგის არქიტექტურის ჩამოყალიბების პროცესში. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მალევე დაიწყო იდეოლოგიურ-პოლიტიკური დაპირისპირება ორ პოლუსს შორის - აშშ და მისი მოკავშირეები ერთ მხარეს; საბჭოთა კავშირი და მისი მოკავშირეები მეორე.

ევროპის „გადანაწილების“ პროცესი 50-იან წლებშივე დასრულდა. საუკუნის მეორე ნახევარის დაწყებისთანავე ევროპაში მკვეთრად იყო გავლებული საზღვრები, სადაც ორივე მხარეს ლეგიტიმური სახელმწიფო მმართველობის სისტემა გააჩნდა, თავისი პოლიტიკური ელიტებითა და სახელმწიფოებრივი იდეოლოგიით. აქედან გამომდინარე, ორივე პოლუსმა დაიწყო პოსტ-კოლონიალური რეგიონებისკენ ყურება.

ასეთი ერთ-ერთი რეგიონი იყო ახლო აღმოსავლეთი და კონკრეტულად სპარსეთის ყურე, რომელშიც ჯერ კიდევ 1947 წელს ორი ბანაკის ინტერესები დაეჯახა ერთმანეთს.

პოსტ-კოლონიალური ქვეყნების ერთ-ერთი სპეციფიური მახასიათებელი იყო დამოუკიდებლობის მოპოვების პირველი პერიოდი მკვეთრი ანტაგონისტური დამოკიდებულება დასავლური სახელმწიფოებისადმი (მათთვის კოლონიალური იმპერიებისადმი). აღნიშნული ძალიან ეხმარებოდა საბჭოთა კავშირს, რადგან მისი იდეოლოგიის ერთ-ერთი ქვაკუთხედი იყო „ჩაგრული პროლეტარიატის გათავისუფლება“. და იქიდან გამომდინარე, რომ პოსტ-კოლონიალური სახელმწიფოების მოსახლეობის კრიტიკული უმრავლესობა ღარიბი იყო, მათთვის სოციალისტური ლოზუნგები ძალიან მიმზიდველად ჟღერდა. ჩვენი აზრით, მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდგომ პირველი ათწლეულში საბჭოთა კავშირს ძალიან დიდი იდეოლოგიური „ფორა“ გააჩნდა, განსაკუთრებით ღარიბ რეგიონებში, რასაც იგი ცვალებადი წარმატებით იყენებდა.

ზუსტად ასეთი მიზნები ამოძრავებდა სტალინს, როდესაც საკითხი დადგა ებრაელებისთვის სახელმწიფოებრიობის შექმნაზე. მოსკოვის უპირველესი ინტერესი იყო, რა თქმა უნდა, ბრიტანელების და მათი მოკავშირეები გადევნა ახლო აღმოსავლეთიდან, რათა მეტი კონტროლის ბერკეტები ჰქონოდა ნავთობისა და სხვა სასარგებლო წიაღისეულების მომპოვებელ ქვეყნებზე.

დასკვნით ნაწილში ჩვენ შეიძლება ვთქვათ, რომ 20-ე საუკუნის 50-იან წლებში ვაშინგტონსა და მოსკოვს შორის დაპირისპირებამ მსოფლიოში გავლენების მოპოვებისთვის ახალი სახე მიიღო, რომელიც ისტორიაში ცნობილია ცივი ომის სახელით. ცივი ომის დროს არ ყოფილა კლასიკური, კონვენციური დაპირისპირება

უმუალოდ შტატებსა და საბჭოთა კავშირს შორის, აღნიშნული სახელმწიფოები ერთმანეთს ებრძოდნენ მოკავშირე ქვეყნების ე.წ. დომინიონების ხელით, მსოფლიოს თითქმის ყველა რეგიონში. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ორი ბლოკის დაპირისპირებას ჰქონდა ღრმად იდეოლოგიურ პოლიტიკური სახე, რაც მანამდე არც ერთ კონფლიქტში არ ყოფილა.

30. კვლევაში განიხილება სმარტ-კონტრაქტების გამოყენების შესაძლებლობა შრომითი ურთიერთობის სფეროში.

შრომითი ურთიერთობის ხასიათი არის ერთ-ერთი ის თავისებურება, რომელიც პირდაპირ ახდენს გავლენას განსახილველ სფეროში „გონიერი“ კონტრაქტების გამოყენების პერსპექტივებზე.

სმარტ-კონტრაქტი გაგებულია როგორც ვალდებულების შესრულების ავტომატიზაციის საშუალება, ელექტრონული ალგორითმი, ბლოკჩეინის ფუნქციონირების საშუალება და როგორც პროგრამირების ენაზე დაწერილი კონტრაქტი, შეთანხმება, არსებული პროგრამული კოდის ფორმაში და ა.შ.

გონიერი კონტრაქტის საგანი შეიძლება იყოს მოვალეობა, რომლის მიმართებაში პროგრამამ შეიძლება შეამოწმოს მისი შესრულება, რომელიც ავტომატიზებული საშუალებით შეიძლება იქნეს შესრულებული. გლობალური კომპანიები, რომლებიც დიდ ინდუსტრიებში ოპერირებენ, შესაბამისად იყენებენ ციფრულ ტექნოლოგიებს. დოკუმენტბრუნვამ, ელექტრონულმა საავადმყოფო ფურცელმა, დასაქმებულთა დისტანციურმა შრომითი საქმიანობის ექსპერიმენტებმა, ინფორმაციული ტექნოლოგიების ყველა ამ სფეროში უკვე ჰპოვა სათანადო გამოყენება.

პანდემიის პირობებში დამსაქმებლის მხრიდან კონტროლი, ერთი მხრივ, წარმოადგენს შრომის დისციპლინის დაცვის მამოტივირებელ ფაქტორს, ხოლო მეორე მხრივ, - დამსაქმებლის რისკების მინიმიზაციის საშუალებას სამუშაოს დისტანციურად შესრულებაზე პასუხისმგებლობის გამოყენებისას.

დროთა განმავლობაში ციფრული ტექნოლოგიების გავრცელების სფერო შრომით ურთიერთობაში კიდევ უფრო გაიზრდება, იმის გათვალისწინებით, რომ დასაქმებულს და დამსაქმებელს შეუძლიათ ურთიერთობა ინტერნეტის ქსელის საშუალებით, ხოლო ბევრი სამუშაო პოზიცია, არა მხოლოდ წარმოების სფეროში, არამედ ასევე ინტელექტუალურ სფეროში სულ უფრო მეტწილად იცვლება მანქანით.

ტექნოლოგიების განვითარებამ შექმნა ახალი ინოვაციები, რომლის ერთ-ერთ შედეგად ბლოკჩეინი განიხილება. ამ უკანასკნელს ისეთი შესაძლებლობები ხელეწიფება, რომლის წარმოდგენაც კი წლების წინ უბრალოდ შეუძლებელი იყო. ბლოკჩეინი - მუდმივად მზარდი ჩანაწერების სიაა, რომელიც ტრანზაქციების ჩანაწერების წინასწარ განსაზღვრული წესების ერთობლიობით ჰქმნის ბლოკების

ჯაჭვს, სადაც თითოეული ასეთი ტრანზაქცია შეიძლება იყოს ფულის, სხვადასხვა საქონლის ან უსაფრთხო მონაცემების მოძრაობა.

რაც შეეხება საქართველოს, ამჟამად რთულია ვისაუბროთ შრომითი ურთიერთობის სფეროში სმარტ-კონტრაქტების დანერგვის რეალური პერსპექტივების შესახებ. თუმცა, როგორც ჩანს, ჭკვიან კონტრაქტებს შეუძლია დაიცვას დასაქმებულის, როგორც შრომითსამართლებრივი ურთიერთობის სუსტი მხარის ინტერესები.

დასაქმებულის დისტანციურობა დამსაქმებლისგან არ უნდა გახდეს დაუძლეველი დაბრკოლება ზემოაღნიშნული კონტროლის განხორციელებისათვის. სმარტ-კონტრაქტები დასაქმებულის და დამსაქმებლის ურთიერთობას ამსუბუქებს, ამარტივებს კონტროლის მექანიზმს.

31. კორონავირუსის (COVID-19) გლობალურმა გავრცელებამ მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა როგორც საქართველოს, ასევე მსოფლიოს სხვა ქვეყნების ეკონომიკაზე და სხვადასხვა სახის სამართლებრივ ურთიერთობებზე. სახელმწიფოების მხრიდან დაწესდა არაერთი შემზღვევითი რეგულაცია, რომელმაც მნიშვნელოვნად გაართულა თუ შეუძლებელი გახადა ცალკეული სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულება.

პანდემიისგან გამოწვეულმა ნეგატიურმა შედეგებმა ბიზნესის სხვადასხვა სფერო მნიშვნელოვნად დააზარალა. გამომდინარე იქედან, რომ სამართლებრივი ურთიერთობების მონაწილე მხარეები უჩვეულო მდგომარეობაში აღმოჩნდნენ, ხშირად მათი ქმედებები სამართლებრივი ჩარჩოებიდან გადიოდა. ისეთი მნიშვნელოვანი ინსტიტუტების, როგორცაა ვალდებულების შესრულების გართულება და შეუძლებლობა, რიგ შემთხვევებში გამოუყენებლობა, რიგ შემთხვევებში კი არასწორი ინტერპრეტაცია და კვალიფიკაცია ისედაც მძიმე მდგომარეობაში მყოფ კერძო სამართალურ ურთიერთობის მონაწილე მხარეებს სამართლებრივ და ეკონომიურ მდგომარეობას უფრო უმძიმებდა. წარმოდგენილ კვლევაში მიმოხილულია რამდენიმე მნიშვნელოვანი მიმართულება, რომლებზეც განსაკუთრებული გავლენა იქონია კორონავირუსმა. საინტერესოა მათი განხილვა ზემოაღნიშნული ინსტიტუტების ჭრილში. ასევე, კვლევა განხორციელებულია სამართლებრივი მსჯელობა საკანონმდებლო და სასამართლო პრაქტიკის ბაზაზე, რათა ის ხარვეზები, რომლებიც კერძო ხასიათის სამართლებრივ ურთიერთობებში არსებობდა გამოვლენილი და სათანადოდ გაანალიზებული იქნას. აღნიშნული ანალიზის საფუძველზე შემუშავებულია ისეთი რეკომენდაციები, რომლებიც მსგავს ვითარებებში კერძო სამართლის სუბიექტებს მიაწვდის გონივრულ ალტერნატივას სამართლებრივად დასაბუთებული ქმედებების განსახორციელებლად. ამ კუთხით ნაშრომში განხილულია COVID-19-ის გავლენა სასესხო/საკრედიტო ვალდებულებებზე, შრომით ურთიერთობებზე, ქირავნობასა და საიჯარო ურთიერთობებზე და ტურისტული მომსახურების ხელშეკრულებაზე.

სახელმწიფოების მხრიდან სამართლებრივი რეგულაციების საფუძველზე არაერთი შეზღუდვა დაწესდა, მათ შორის: ჩაიკეტა საჰაერო და სახმელეთო საზღვრები, დაიკეტა კაფე-ბარები, რესტორნები, საჯარო და კერძო დაწესებულებები. ასეთ სირთულეებს მხოლოდ კერძო სექტორი ვერ დაძლეოდა, სახელმწიფოს მხრიდან საჭირო ღონისძიებები რომ არ განხორციელებულიყო. სახელმწიფოს მიერ პირდაპირი თუ ირიბი ქმედებების საფუძველზე გამოსაყოფია ისეთი ღონისძიებები, რომლებმაც სახელშეკრულებო ურთიერთობები მთელ რიგ შემთხვევებში მტკივნეულად დასრულებას გადაარჩინეს. ასეთ ღონისძიებებს შორისაა: სესხების რესტრუქტურირაცია, ტურიზმის სფეროში მომუშავე კომპანიებისთვის დაწესებული შეღავათები გადასახადების გადახდის გადავადებაზე და სასტუმროებისთვის შემუშავებული მხარდასაჭერი პროექტები. ნაშრომში განხორციელებულია მსგავსი ღონისძიებების შეფასება ვალდებულების შესრულების გართულებისა და შეუძლებლობის დროს.

32. კვლევის თემის აქტუალურობა განაპირობა ქვეყანაში მომხდარმა სოციალურ-ეკონომიკურმა, კულტურულმა და პოლიტიკურმა ცვლილებებმა, რამაც შესაბამის სფეროებში თავისთავად გამოიწვია მოქმედი საკანონმდებლო ბაზის მნიშვნელოვანი შეცვლის აუცილებლობა. წარმოიშვა და აუცილებელი გახდა იმ ურთიერთობების მოწესრიგება, რომლებიც არ არსებობდა წარსულში. ახალი სახე მიიღო მრავალბინიან სახლებში საერთო ქონების სარგებლობის, მოვლა-პატრონობისა და მართვასთან დაკავშირებულმა საკითხებმა. მრავალბინიან სახლებში კი აღნიშნული საკითხების მოწესრიგება შესაძლებელია ამხანაგობის დაარსებით. თუმცა, ბინათმესაკუთრეთა წინაშე ხშირად წარმოიშობა, როგორც თეორიული, ისე პრაქტიკული ხასიათის უამრავი პრობლემა. მაგალითად, საერთო საკუთრების მოვლა-პატრონობასთან დაკავშირებული ხარჯების განაწილება, საერთო ქონების სარგებლობა და ა.შ.

ბინათმესაკუთრეთა ინტერესებიდან გამომდინარე, მიგვაჩნია, რომ ურთიერთობების სამართლებრივი რეგულირება მეტად აქტუალურია და სერიოზულ შესწავლასა და გაანალიზებას საჭიროებს.

კვლევის მიზანია ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის განხილვა სანივთო სამართლებრივ ურთიერთობებში, ამხანაგობის სუბიექტების, საკანონმდებლო რეგულაციებზე ყურადღების გამახვილება და არსებული პრობლემების გადაჭრის მიზნით საკუთარი მოსაზრებების ჩამოყალიბება. ამასთან, ბინათმესაკუთრეთა შორის საერთო ქონებაზე უფლებების განხორციელებისა და სახელმწიფოს მხრიდან შესაბამისი ზომების მიღების სავალდებულო მომენტებზე საუბარი.

ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობა წარმოადგენს მრავალბინიან სახლში მდებარე საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი, მათ შორის, კომერციული მიზნებისათვის გამოყენებული ფართობის მესაკუთრეთა გაერთიანებას. ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრად ითვლება თითოეული მესაკუთრე, რომელსაც გააჩნია

საკუთრების უფლება და მათ მიზანს წარმოადგენს საერთო ქონების მოვლა-პატრონობა, ექსპლუატაცია და განვითარება. აღნიშნული ამხანაგობის თავისებურებას სხვა ამხანაგობისაგან განსხვავებით წარმოადგენს ის, რომ ისინი ამ საერთო მიზნის მიღწევას უზრუნველყოფენ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების თანადაფინანსებით.

აღსანიშნავია, რომ ბინათმესაკუთრეთა შორის ურთიერთობები თავის დროზე რეგულირდებოდა სამოქალაქო კოდექსით, დღეს კი იგი რეგულირდება საქართველოს კანონით „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“, რომელიც მიღებულ იქნა 2007 წლის 11 ივლისს. ამდენად, მნიშვნელოვანია ამხანაგობის როლი სანივთო-სამართლებრივ ურთიერთობებში, რადგან საერთო მიზნის მისაღწევად ერთიანდებიან მრავალბინიანი სახლების მესაკუთრეები.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ მობინადრეებს შორის ამხანაგობის ინსტიტუტი ბევრი გამოწვევის წინაშე დგას. მიუხედავად იმისა, რომ ამხანაგობის თითოეულ წევრს ეკისრება საერთო ქონების მოვლა-პატრონობასთან დაკავშირებული ხარჯების გაღება, ხშირად ეს საკითხი სადავოა მობინადრეებს შორის, ამასთან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებიდან მეტი მხარდაჭერაა საჭირო მნიშვნელოვანი პრობლემების ერთობლივად მოსაგვარებლად. ვფიქრობთ, საზოგადოებაში მწირია ინფორმაცია ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის ფუნქციისა და მისი როლის შესახებ, რაც არაერთხელ ყოფილა მესაკუთრეების მხრიდანაც ამხანაგობის საერთო კრებაზე გამოუცხადებლობის შედეგიც.

33. დაზღვევა საზოგადოების სოციალური თუ ეკონომიკური ურთიერთობების განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს. მისი მნიშვნელობა ყოველდღიურად იზრდება. თანამედროვე ცხოვრების რითმის გათვალისწინებით, ფიზიკური თუ იურიდიული პირები საჭიროებენ გარანტიას, რომ ცალკეული შემთხვევის დადგომის შედეგად მათთვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურდება. დაზღვევა წარმოადგენს რისკის განაწილების საშუალებას და მიზნად ისახავს დაიცვას პირი მისთვის უარყოფითი მოვლენის საფუძველზე მიყენებული ზარალისაგან, აღადგინოს ზიანის გამომწვევ ქმედებამდე არსებული მდგომარეობა.

დაზღვევის ისტორია უძველესი დროიდან იღებს სათავეს, რაც გასაკვირი არაა, ვინაიდან ადამიანს ყოველთვის გააჩნდა სურვილი წინასწარ განეჭვრიტა მისთვის ზიანის მიმყენებელი მოვლენის დადგომის ალბათობა და ასეთ შემთხვევას მომზადებული შეხვედროდა. დაზღვევა საუკუნეების განმავლობაში ყალიბდებოდა პირთა მოთხოვნილებების, პრაქტიკაში წამოჭრილი პრობლემებისა და ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირთა ძირითადი მიზნის - რისკის შემცირების - გათვალისწინებით. დაზღვევა სამართლის ერთ-ერთი ყველაზე სპეციფიკური დარგია, რაც განაპირობებს კიდევ მისი დანიშნულების, განხორციელების საშუალებების, მიზნების, სამართლებრივი რეგულირების თავისებურებას.

„დაზღვევა უზრუნველყოფს ცალკეულ პირთა მდგომარეობის მნიშვნელოვან მდგრადობას: ნაწილდება რა ბევრ ადამიანს შორის ის ზარალები, რომლებიც გააკოტრებდნენ ცალკეულ პირს, ზარალის ოდენობა მსუბუქდება მთელი საზოგადოებისთვის.“ /ადამ სმიტი/ ამდენად, დაზღვევა იძლევა რისკის გადანაწილების საშუალებას დროსა და დაზღვეულთა დიდ რაოდენობაზე.

დღეის მდგომარეობით, დაზღვევა ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური სამართლებრივი ურთიერთობაა. სულ უფრო იზრდება ბაზარზე სადაზღვევო კომპანიათა რიცხვი, კონკურენცია მათ შორის და დაზღვევის მსურველ პირთა ოდენობა. ამიტომ, დაზღვევის თავისებურებების შესწავლა მეტად მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს. დაზღვევის მრავალფეროვნება წარმოშობს დაზღვევის სახეებად დაყოფის აუცილებლობას, რაც ხელს უწყობს, რომ გავაერთიანოთ დაზღვევის მსგავსი სახეები, ვიპოვოთ მათი დამახასიათებელი ნიშან-თვისებები და დაზღვევის სხვა სახეებისგან განსხვავების ანალიზის პროცესში უკეთ შევისწავლოთ დაზღვევის სამართლებრივი ბუნება. დაზღვევის სახეებად დაყოფის გარეშე შეუძლებელი იქნება მისი სრულყოფილი შესწავლა, პრობლემური საკითხების გამოვლენა და მათი გადაჭრის გზების ძიება. ნებისმიერი დარგის უკეთ შესწავლა, მისი მახასიათებლების გამოვლენა, პრობლემის დადგენა და მისი გადაჭრის გზის ძიება შესაძლებელია კლასიფიკაციის მეშვეობით. ამდენად, დაზღვევის სახეებად დაყოფას გააჩნია არა მარტო თეორიული, არამედ პრაქტიკული მნიშვნელობაც, მით უფრო, რომ დაზღვევა გამოირჩევა თავისი მრავალფეროვნებით და მისი სხვადასხვა საფუძვლით კლასიფიკაცია შესაძლებელი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ნაშრომი ეხება დაზღვევის სამართლის მეტად მნიშვნელოვან საკითხს - დაზღვევის განსხვავებული საფუძვლებით კლასიფიკაციას. დაზღვევის მრავალფეროვნება განაპირობებს მისი მრავალი სახით არსებობას. თითოეული სახე აერთიანებს ერთი სახეობის, ერთგვაროვან რისკებს. ამასთან, დაზღვევის გარკვეული ნიშნით დაჯგუფება ხელს უწყობს დაზღვევის კონკრეტული სახის დამახასიათებელ ნიშან-თვისებათა უკეთ შესწავლას, პრობლემური საკითხების გამოვლენასა და მათი გადაჭრის გზების პოვნას.

34. მსოფლიომ განვითარების საკმაოდ დიდი გზა გაიარა და აღსანიშნავია, რომ ყოველ ეტაპზე ადამიანები თანხმდებოდნენ, საკითხებზე, რომლებიც მათ უფლებებს და მოვალეობებს განსაზღვრავდა. ცხადია, აღნიშნულმა ვითარებამ ფორმა მრავალჯერ იცვალა, თუმცა საინტერესოა, რომ დამოკიდებულებებმა - სულაც არა. საბედნიეროდ, დღეს კაცობრიობა იმ ეტაპზე იმყოფება, როდესაც ნებისმიერი სამართლებრივი ურთიერთობა მხარეთა თავისუფალი ნების გამოვლენის საფუძველზე წარმოიშობა და, შესაბამისად, მაქსიმალურად დაცულია ინტერესთა შორის ბალანსი.

შრომითი ურთიერთობები ანტიკური ხანიდან იღებს სათავეს, თუმცა, თუ მაშინ ექსპლუატაცია ნორმად ითვლებოდა, დღეს ეს არაკანონიერი ქმედებაა, რაც ნამდვილად მიუთითებს საზოგადოების განვითარებაზე. შრომით ურთიერთობები თითოეული ადამიანის ცხოვრებაში რაღაც დოზით აუცილებლად შემოდის და მნიშვნელოვანია ყველას გაანალიზებული ჰქონდეს, რომ მათ შრომით უფლებებს კანონი იცავს. სამწუხაროა, მაგრამ ისიც ფაქტია, რომ ეს საკმარისი მაინც არ არის. ხშირად დამსაქმებელი მის ხელთ არსებულ უპირატეს მდგომარეობას ბოროტად იყენებს და კანონით დადგენილი ბალანსიც ირღვევა. როგორც აღვნიშნეთ, დროსთან ერთად იცვლება და იხვეწება სამართლებრივი რეგულირებაც, მათ შორის საერთაშორისო თუ ეროვნულ დონეზე. ამას კი პრაქტიკაში არსებული გარემოებები განაპირობებს. მაგრამ იქნებ არც ეს არის საკმარისი? საქართველოს შრომის კოდექსი შესული ცვლილებებისა და დამატებების შედეგად ბევრი პრობლემური საკითხი გადაიჭრა, თუმცა რიგი ასპექტების სრულყოფა მაინც ვერ მოხერხდა. მაგალითად, შრომითი ურთიერთობების შეწყვეტა კვლავაც მნიშვნელოვან გამოწვევად დარჩა, რადგან დამსაქმებელი სწორედ ამ ეტაპზე იყენებს მის ხელთ არსებულ უპირატეს მდგომარეობას.

დღეს მოქმედი საქართველოს შრომის კოდექსის 47-ე მუხლში ჩამოთვლილია ის გარემოებები, რომელთა გამოც შეიძლება დასაქმებულთან შეწყდეს შრომითი ურთიერთობა, თუმცა კითხვას აჩენს ერთი პატარა ჩანაწერი მუხლის ბოლოს, საიდანაც ვადგენთ, რომ შესაძლოა დასაქმებულის გასათავისუფლებლად საკმარისი გახდეს სხვა ობიექტური გარემოება“, თუმცა რას გულისხმობს იგი და როგორ ხდება მისი დადგენა ამაზე არაფერია მინიშნებული.

ვინაიდან საკითხი ცხადად აქტუალური და მნიშვნელოვანია, მივიჩნევთ, რომ საჭიროა სათანადო ყურადღება დაეთმოს მის ანალიზს. გამოიკვეთოს პრაქტიკაში არსებული პრობლემები და დამუშავდეს თეორიულ დონეზე, რათა დასაქმებულის უფლებების დარღვევა არ მოხდეს. თემა გამოირჩევა იმ მხრივაც, რომ მისი სიღრმისეულად გაგება მოგვცემს საშუალებას თავიდან ავირიდოთ 47-ე მუხლის „ო“ ქვეპუნქტში არსებული ჩანაწერის ინტერპრეტაციის საკითხი, რომელიც დამსაქმებლისთვის შესაძლოა ერთგვარ იარაღად იქცეს, რითაც თავს აარიდებს პასუხისმგებლობას და მარტივად შეძლებს შრომითი ურთიერთობის თვითნებურად შეწყვეტას.

ამრიგად, კვლევის მიზანია დამსაქმებლისა და დასაქმებულისთვის ნათელი გახდეს, რას მოიცავს შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის „სხვა ობიექტური გარემოების“ ნაწილი, რომელიც ხარვეზების წარმოშობას უწყობს ხელს და სხვადასხვა წყაროების ანალიზისა და სინთეზის შედეგად განსაზღვროს მისი დეფინიცია.

35. ბავშვის მიმართ მშობლების უფლებების და ვალდებულებების სწორად გაგებისათვის აუცილებელია გათვალისწინებული იქნეს უმთავრესად, რომ

მნიშვნელოვანია მშობლის უფლებები, მაგრამ აღმატებულია ბავშვის ინტერესების უპირატესი გათვალისწინების უფლება. აღნიშნული, შეიძლება ითქვას, წარმოადგენს მთავარ ღერძს მშობლების უფლებებისა და მოვალეობების მიმართ. იმ დროს როცა მშობლის უფლებები შეიძლება „დაჩრდილოს“ ბავშვის უპირატესმა უფლებებმა, მშობლის „ვალდებულებები“ ბავშვის მიმართ განაგრძობს არსებობას. ჩვენს რეალობაში ხშირია შემთხვევები ბავშვთა უფლებების დარღვევებისა, როგორც მშობლების, ასევე სოციუმის მხრიდან. შესაბამისად საჭიროა, როდესაც ბავშვზე ფიზიკური თუ ფსიქო-ლოგიური ძალადობა ხდება, მშობლების მხრიდან შესაბამისად მოხდეს აღკვეთა, ხოლო როდესაც მოძალადე თავად მშობელია, აქ უკვე სახელმწიფო თავისი პოზიტიური ვალდებულებებიდან გამომდინარე, ახორციელებს ჩარევას.

ბოლო პერიოდში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ბავშვების სამართლებრივ საკითხს. დაუშვებელია არასრულწლოვანი ბავშვის აღზრდისას მშობლის მიერ ისეთი მეთოდების გამოყენება, რომლებიც მის ფიზიკურ ან ფსიქიკურ ტანჯვას იწვევს. ჩვენს რეალობაში აქტუალურია ბავშვთა დაცვის საკითხი ნებისმიერი და მათ შორის საოჯახო ძალადობისაგან. ვინაიდან კანონი, ბავშვის ინტერესების დაცვას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს, იგი ითვალისწინებს გარკვეულ ზომებს იმ მშობლების წინააღმდეგ რომლებიც სათანადოდ არ ზრუნავენ ბავშვის რჩენასა და აღზრდაზე. მაშინ როდესაც, მშობელი უკვე ვეღარ ან აღარ ასრულებს მის ჭეშმარიტ მოვალეობას აღზარდოს შვილი და იზრუნოს მისი ინტერესებისათვის.

კვლევაში წარმოდგენილია მშობლისა და შვილების ურთიერთობის როგორც თეორიული, ასევე პრაქტიკული პრობლემები, საკანონმდებლო და სასამართლო ხელისუფლების როლი ამ პრობლემების მოგვარებაში. ნორმატიული ბაზის ხარვეზები, საჭიროებს გამოსწორებას, დახვეწას და დეტალიზებას. უმნიშვნელოვანესია სწორედ ის, თუ როგორ რეალიზდება ნორმატიული დანაწესი პრაქტიკაში, სწორად აანალიზებენ თუ არა მშობლები თავიანთ ვალდებულებებს შვილების მიმართ და პირიქით, სად გადის ზღვარი მშობლის მოვალეობებსა და უფლებაზე შვილების მიმართ, მშობლის უფლებების და ბავშვთა უფლებების შეპირისპირებისას რომელია უპირატესი. სწორედ ამ და სხვა კითხვებზე პასუხით მივალთ შედეგამდე. თითოეულ აღნიშნულ კითხვაზე დასაბუთებული პასუხის მოძიება, მოგვცემს შანსს ჩამოვაცალიბოთ მშობლისა და შვილების ურთიერთობასთან დაკავშირებული, არსებულისგან განსხვავებული, გაუმჯობესებელი პრაქტიკული რეგულირების სასურველი ვარიანტი.

საზოგადოებისათვის ცნობილია, რომ როდესაც მშობლებს შორის კონფლიქტი მიმდინარეობს, შვილების ინტერესები უკანა ხაზზე ინაცვლებს, შესაბამისად არ ხდება ბავშვის ინტერესების გათვალისწინება, რაც, რა თქმა უნდა, შეიძლება მივიდეს იმ ფატალურ შედეგამდე რასაც ბავშვის, როგორც ინდივიდის აღქმა არ მოხდეს, რაც საგულისხმოა, რომ ცუდად იქნება ასახული ბავშვის ფსიქიკასა და

შემდეგ უკვე მის მომავალ ცხოვრებაზე. სამწუხაროა, რომ სასამართლოების განხილვის საგანი, ხშირად არის მსგავსი საკითხი. ამგვარად სასამართლომდე საკითხის მიტანის ფარგლებში, ცალსახაა, რომ ამ დროს მშობლები ვერ ასრულებენ უმნიშვნელოვანეს ვალდე-ბუ-ლე-ბას, შვილების სწორად აღზრდასა და მათი უპირატესი ინტერესის გათვალისწინებას. ასეთ შემთხვევაში ბავშვი, როგორც უმნიშვნელოვანესი ფენომენი, უკანა ხაზზე გადადის, რა დროსაც ბავშვის პირადი ინტერესების გათვალისწინება არ ხერხდება, სწორედ ამიტომაცაა, რომ აღნიშნული საკითხის გადაწყვეტისას სასამართლოების როლი უმნიშვნელოვანესია.

36. ნარკოტიკული საშუალებების და სხვა არაკანონიერი ნივთიერებების მიწოდების და გასაღების არხების, კონტრაბანდის დამფინანსებლებისა და ორგანიზატორების, გამოვლენის მიზნით, შემუშავებული იქნა კონტრაბანდული ტვირთების გადაადგილების მარშრუტების ფარული პოლიციური და საბაჟო კონტროლის საერთაშორისო სისტემა. მეთოდის შემუშავებისას წარმოიშვა დისკუსია, მისი მართლზომიერების შესახებ, ვინაიდან აღმოჩნდა, რომ სხვადასხვა ქვეყნის კანონმდებლობა ასეთ საკითხებს თავისებურად არეგულირებდა. აღნიშნულთან დაკავშირებით 1979 წლის მარტში ინტერპოლმა ყველა ქვეყანაში დააგზავნა გენერალური სამდივნოს ცირკულარული წერილი ანკეტით, რომელიც ორ შეკითხვას შეიცავდა: 1. ნებადართულია თუ არა თქვენი ქვეყნის კანონმდებლობით ნარკოტიკების კონტროლირებადი გადატანა). 2. შესაძლებელია თუ არა ხელისუფლების ნებართვით თქვენს ქვეყანაში ასეთი ღონისძიების გატარება.) 49 ქვეყნიდან მიღებული პასუხები სამ კატეგორიად დაიყო. გაირკვა, რომ: 11 ქვეყნის ეროვნული კანონმდებლობა კრძალავს ფარული პოლიციური კონტროლით ნარკოტიკების გადაადგილებას; 5 ქვეყნის კანონმდებლობაში არსებობს სპეციალური ნორმა ნარკოტიკების კონტროლირებადი გადაადგილების შესაძლებლობის შესახებ; 33 ქვეყანაში ნარკოტიკების მიწოდება არ რეგულირდება კანონმდებლობით, მაგრამ არსებულ პოლიციურ პრაქტიკაში გამოიყენება. აღნიშნულ ინფორმაციებზე დაყრდნობით გენერალური ასამბლეის 48-ე სესიაზე (1979 წელი ნოემბერი) კონსტატირებული იქნა, რომ „ვინაიდან პრაქტიკა მეტი წილი ქვეყნებისა, ნებას რთავს ნარკოტიკების მიწოდებისას ფარული კონტროლის დაწესებაზე, პოლიციური ოპერაციის გატარება ამ მიმართულებით მიჩნეული იქნას შესაძლებლად“. კონტროლირებადი მიწოდების მეთოდი ასევე რეგლამენტირებული იქნა ნარკოტიკული საშუალებების და ფსიქოტროპული ნივთიერებების უკანონო ბრუნვასთან ბრძოლის 1988 წლის გაერო-ს კონვენციის 11-ე მუხლის თანახმად 2 : პუნქტი 1. „მხარეები, თუ მათ ეროვნული სამართლებრივი სისტემების მთავარი პრინციპები მათ ამის ნებას აძლევს, თავისი შესაძლებლობის ფარგლებში საერთაშორისო დონეზე ურთიერთმოლაპარაკებებისა და ურთიერთმისაღები შეთანხმებების საფუძველზე იღებენ აუცილებელ ზომებს,

რომლებიც ითვალისწინებენ კონტროლირებადი მიწოდების სათანადო გამოყენებას რათა გამოვლენილ იქნას მე-3 მუხლის 1 პუნქტის შესაბამისად სამართალდამრღვევად მიჩნეული პირები. პუნქტი 2. გადაწყვეტილებები კონტროლირებადი მიწოდების გამოყენებაზე მიიღება ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში და აუცილებლობის შემთხვევაში შეიძლება გათვალისწინებულ იქნას მხარეებს შორის მიღწეული ფინანსური შეთანხმებები და იურისდიქციის ურთიერთგაგება. მუხლი 3. უკანონო პარტიები, რომელთა კონტროლირებადი მიწოდებები ხორციელდება შესაბამისი მხარეების თანხმობით, მიღწეული მოლაპარაკებების შესაბამისად, შეიძლება დაკავებული და დატოვებული იქნას შემდგომი გადაგზავნისათვის ნარკოტიკული საშუალებებისა და ფსიქოტროპული ნივთიერებების შენარჩუნებით, ამოღებით ან ნაწილობრივ შეცვლით.

37. კვლევაში ისტორიულ-სამართლებრივ ჭრილში გადმოცემულია წინა ხელისუფლების მიერ განხორციელებული სისხლის სამართლის პოლიტიკა, რომელიც „ნულოვანი ტოლერანტობით“ არის ცნობილი.

ახსნილია ის ფაქტორები, რამაც უარყოფითად იმოქმედა სისხლის სამართლისა და სისხლის სამართლის პროცესის ევოლუციურად განვითარების მიმართულებით და ახლად მოსულ ხელისუფლებას რა ძალისხმევა დასჭირდა ნაკლოვანებების, თუნდაც ნაწილობრივ გამოსასწორებლად.

ქვეყანაში არსებულმა კრიმინოლოგიურმა და სისხლის სამართლის პოლიტიკამ დაგვანახა, რომ საქართველოს სისხ-ლის სამართლის, სისხლის სამართლის საპროცესო და სას-ჯელადსრულების კანონმდებლობის ერთ-ერთი უარყოფითი და-მახასიათებელი ნიშანი მათი არასტაბილურობაა, რაც გან-პირობებულია ქვეყანაში მომხდარი საზოგადოებრივ-პოლი-ტიკური, სამართლებრივი ცვლილებებით და ყოველთვის ახ-ლად არჩეული კანონმდებელი მის მიერ მიღებულ ნორმატიულ აქ-ტებს აქცევს იმ ჩარჩოებში, როგორ კრიმინოლოგიურ და სისხლისსამართლებრივ პოლიტიკასაც მმართველი ხელისუფ-ლება ახორციელებს. სწორედ ქვეყანაში მომხ-დარმა ცვლი-ლე-ბებმა განაპირობა წინა სისხლის სამართლის, სისხლის სა-მართლის საპროცესო და სასჯელადსრულების კანონმდებლო-ბისათვის არა მხოლოდ სახის შეცვლა, არამედ „დამახინჯებაც“, რამაც ბუნებრივია, უარყოფითი გავლენა მოახდინა მისი ევო-ლუციურად დახვეწისა და გაუმჯობესების საქმეში, რადგან ე.წ. „ვარ-დების რევოლუციით“ ხელისუფლებაში მოსულმა ძალამ, მოქმედი კანონმდებ-ლობის თითქმის ყველა ძირითადი დე-ბულება სწრაფად და მყისიერად შეცვალა, რითაც შეამზადა წინაპირობა ქვეყანაში მისთვის სასურველი კრიმინოლოგიური და სისხლის სამართლის პოლიტიკის დასამკვიდრებლად.

კრიმინოლოგიური და სისხლის სამართლის პოლიტიკის მკვეთრმა ცვლილებამ, თავის მხრივ, გამოიწვია პროკურორის ფუნქციების დაუსაბუთებელი ზრდა იმ დონემდე, რომ გადააჭარბა საბჭოთა პერიოდის საპროკურორო

ზედამხედველობას, ხოლო ამის პარალელურად სულ უფრო მცირდებოდა გამომძიებლისა და ოპერატიული მუშაკის ფუნქცია სისხლის სამართალწარმოების პროცესში.

არსებული ვითარებისადმი პოლიციური ძალების არაადე-ქვატურმა ქმედებებმა განაპირობა ქალაქის პოლიციის რეფორ-მირების აუცილებლობა, რა დროსაც შემუშავდა პოლი-ციის-თვის ახალი სტრატეგია, რომლის ფარგლებშიც პოლიციის მიერ შემდეგი ღონისძიებები გატარდა:

1. დაიწყო გაძლიერებული მუშაობა ქუჩის პროსტიტუცი-ის აღსაკვეთად; აიკრძალა განსაკუთრებით ხმაურიანი მოტო-ციკლებითა და ავტომობილებით მოძრაობა; საბავშვო სათამაშო მოედნები და პარკები, კალათბურთის მოედნები ღამით და-ექვემდებარა დახურვას, ხოლო დღის განმავლობაში ხდებოდა მათი მუდმივი პატრულირება; გააქტიურდა ბრძოლა ნარკო-დილერებთან;

2. გაძლიერდა და გახშირდა პოლიციური რეიდები, ხოლო მრავალი ისეთი მოქმედება, რომელიც ადრე აკრძალული არ იყო, მაგრამ არ ითვლებოდა საზოგადოებისათვის მისაღებად, კანონის ძალით აიკრძალა, ნებისმიერი მართლწინააღმდეგობის გამოვლენაზე პოლიციას მიეცა უფლება დაედგინა ამ ქმედების ჩამდენი პირი და გადაემოწმებინა, ხომ არ იყო რაიმე და-ნაშაულისთვის ძებნილი, ფაქტობრივად დასაშვები გახდა ჩხრე-კის ჩატარება არაოფიციალურად; პირისთვის იარაღის ან/და ნარკოტიკის აღმოჩენის შემთხვევაში დაკავებულები ექვე-დება-რებოდნენ განსაკუთრებით ინტენსიურ და სრულ და-კითხვას, იგივე წესი მოქმედებდა ცეცხლსასროლი იარაღის მეპატ-რონებზე და ა.შ.;

3. პოლიციის ყურადღების ქვეშ მოექცა ერთი შეხედვით სრულიად უწყინარი სხვა ქმედებებიც, კერძოდ: სკოლის გამცდენ ბავშვებს აკავებდნენ ქუჩაში და მიჰყავდათ სკოლაში; აგრესიულ მათხოვრებს მიეთითათ “ჩარჩობზე”; აიკრძალა ფეხით მოსიარულეთა ზონაში და ტროტუარებზე ველოსი-პედით სიარული და გააქტიურდა იმ პირებზე მუშაობა, ვინც სიმპათიით უყურებდა კრიმინალურ კარიერას, ამ ყოველივემ კი, რეალურად შეამცირა დანაშაული.

38. მოგეხსენებათ, რომ მართლმსაჯულების განხორციელება როგორც სისხლის სამართლის, ისე სამოქალაქო საქმეთა წარმოებისას, ხშირ შემთხვევაში სამედიცინო მუშაკთა კეთილ ნებაზეა დამოკიდებული, რადგან ამ კატეგორიის დავები აუცილებლად მოითხოვს კონკრეტული სპეციალიზაციის, ცოდნისა და გამოცდილების ექსპერტის მიერ შემუშავებულ დასკვნას, ამ პოზიციას ასევე ამყარებს სამედიცინო ექსპერტიზასთან დაკავშირებით არსებული სამართლებრივი რეგულაციები და დამკვიდრებული პრაქტიკა. კვლევა მიზნად ისახავს ექსპერტიზისა და ზოგადად ექსპერტების მიერ მომზადებული დასკვნის მნიშვნელობის ხაზგასმას მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესში. კვლევის მიზანია მაქსიმალურად გამოირიცხოს ვარაუდზე აგებული სტანდარტი

ექსპერტიზის ჩატარების დროს ვინაიდან ეს ვარაუდზე დამყარებული მტკიცებულება არ აკმაყოფილებს გონივრულ ეჭვს მიღმა არსებულ მაღალ სამართლებრივ სტანდარტს და წარმოადგენს მხოლოდ ვარაუდს, ის ვერ გახდება გამამტყუნებელი განაჩენის დადგენის საფუძველი.

39. წინამდებარე სტატიაში განხილულია ყოფილი იუგოსლავიის ფედერაციის შემადგენლობიდან გამოსული ბოსნია-ჰერცეგოვინას სახელმწიფო მოდელი, რომელიც სპეციალურად იქნა შემუშავებული საერთაშორისო ორგანიზაციების ჩართულობით, რათა მომხდარიყო ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ეთნოკონფლიქტის აღმოფხვრა. მოდელის სპეციფიურობა გამომდინარეობს იქიდან, რომ შემუშავებული იქნა განსხვავებული, მანამდე არააპრობირებული მეთოდი სახელმწიფო მართვისა, ამავე დროს ტერიტორიულ-სახელმწიფოებრივი მოწყობა იქნა იმგვარად მიღებული, რომ ეთამამა სეცესიური პროცესების შეკავების ფუნქცია. ეს ყოველივე მორგებული იყო სრულყოფილად ბოსნია-ჰერცეგონას საჭიროებებზე. ამან შედეგად გამოიწვია კონფლიქტის პრაქტიკულად სრულად რეგულირება. სწორედ ამიტომ სტატიაში აღწერილია ხსენებული მოდელი, ვინაიდან მიგვაჩნია, რომ ეს მოდელი შესაძლოა იქცეს ქართული სახელმწიფო მოწყობისა და მართვის სამომავლო რეგულირების გზამკვლევად.

40. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის თანახმად განსაზღვრულია ქორწინების ნამდვილობისთვის საჭირო წინაპირობები, მაგრამ პრაქტიკამ აჩვენა, რომ ეს წინაპირობები, შესაძლოა, არცთუ სამართლიანი იყოს და მომავალში პრობლემებიც კი გამოიწვიოს.

სტატიაში განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია ქორწინების რეგისტრაციის მნიშვნელობაზე და მის თანმდევ სამართლებრივ შედეგებზე. ქართული რეალობისთვის დამახასიათებელია კანონთა უგულვებელყოფა და რატომღაც არის შემთხვევები, როდესაც დაქორწინებისას, მეუღლეები არ მიიჩნევენ საჭიროდ ქორწინების ოფიციალურ რეგისტრაციას, როგორც კანონმდებლობით არის დადგენილი. ასეთ შემთხვევებში, ისინი ვერ ჩაითვლებიან ოფიციალურ, რეგისტრირებულ ქორწინებაში მყოფ პირებად და მათზე ვერ გავრცელდება ის სამართლებრივი უფლებები, რითაც რეგისტრირებულ ქორწინებაში მყოფი პირები სარგებლობენ და სწორედ აქ აქვს ძალიან დიდი მნიშვნელობა „ოჯახის“ ცნების განსაზღვრას, რადგან ქორწინების მთავარი მიზანი არის ოჯახის შექმნა. სწორედ აქ ჩნდება კითხვები: ფაქტობრივი თანაცხოვრება შეიძლება თუ არა მიჩნეულ იქნას ოჯახად, გამოიწვევს თუ არა ეს ასეთი ქორწინების გათანაბრებას რეგისტრირებულ ქორწინებასთან, რა პრობლემები შეიძლება შეიქმნას ამან პრაქტიკაში, რა მტკიცებულებებით უნდა დადგინდეს მეუღლეთა ფაქტობრივი თანაცხოვრება, ასევე რომელმა ორგანომ უნდა დაადგინოს ის.

41. არასრულწლოვანი შვილების რჩენის თაობაზე დავები უმთავრესად წარმოიშობა მშობელთა განქორწინებასთან დაკავშირებით. ალიმენტის დაკისრება

ხდება სასამართლოს წესით მაშინ, როდესაც ერთ-ერთი მეუღლე უარს ამბობს, ნებაყოფლობით აღმოუჩინოს დახმარება შვილებს, განქორწინებასა და ოჯახის დაშლასთან დაკავშირებით აუცილებელია, განისაზღვროს თითოეული მშობლის მატერიალური მონაწილეობა ბავშვის რჩენაში. ადრე ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრა მოსახლეობის ქონებრივ განსხვავებას არ ითვალისწინებდა, ახლა სიტუაცია რადიკალურად შეიცვალა. შეუძლებელია ერთი მასშტაბის გამოყენება იმ პირთა მიმართ, ვისაც მაღალი შემოსავლები აქვთ და იმ პირთა მიმართ, ვინც ყველაზე ნაკლებად უზრუნველყოფილ ფენას მიეკუთვნება. საოჯახო კანონმდებლობაში ალიმენტის გადახდევინება სასამართლოს მიერ დადგენილ ოდენობით იძლევა საშუალებას, რომ სწორად მოხდეს როგორც ალიმენტის მიმღების ისე მისი გადამხდელის უფლებათა დაცვა. თანამედროვე პირობებში სასამართლოს კანონით მინიჭებული აქვს უფლება, შეცვალოს უკვე დადგენილი ალიმენტის ოდენობა, როგორც მისი შემცირების, ისე გაზრდის თვალსაზრისით.

42. წინამდებარე სტატიაში განხილულია ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის ერთ-ერთი ინსტიტუტის, სამისდღეშიო რჩენის ხელშეკრულების შეწყვეტის თავისებურებანი. ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძვლების ზოგად მიმოხილვასთან ერთად განხილულია ხელშეკრულების შეწყვეტის სპეციალური საფუძვლებიც- მარჩენალის ბრალით დამდგარი სარჩენის გარდაცვალება, ხელშეკრულების შეწყვეტა შესრულებით, მხარეთა შორის ურთიერთობის აუტანლობის გამო, მარჩენალის გარდაცვალების გამო. განხილულია სამისდღეშიო რჩენის ხელშეკრულების შეწყვეტაზე ცალმხრივი უარი და მოცემულია ცალმხრივი უარის თქმის დასაბუთება. აღნიშნულ ხელშეკრულების მნიშვნელობასთან დაკავშირებით შეიძლება ითქვას, რომ იგი ქვეყნის მოსახლეობის გარკვეულ ფენებში სოციალური პოლიტიკის ინსტრუმენტად იქცა.

43. წინამდებარე სტატიაში განხილულია ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის ერთ-ერთი ინსტიტუტის, სამისდღეშიო რჩენის ხელშეკრულების შეწყვეტის თავისებურებანი. ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძვლების ზოგად მიმოხილვასთან ერთად განხილულია ხელშეკრულების შეწყვეტის სპეციალური საფუძვლებიც- მარჩენალის ბრალით დამდგარი სარჩენის გარდაცვალება, ხელშეკრულების შეწყვეტა შესრულებით, მხარეთა შორის ურთიერთობის აუტანლობის გამო, მარჩენალის გარდაცვალების გამო. განხილულია სამისდღეშიო რჩენის ხელშეკრულების შეწყვეტაზე ცალმხრივი უარი და მოცემულია ცალმხრივი უარის თქმის დასაბუთება. აღნიშნულ ხელშეკრულების მნიშვნელობასთან დაკავშირებით შეიძლება ითქვას, რომ იგი ქვეყნის მოსახლეობის გარკვეულ ფენებში სოციალური პოლიტიკის ინსტრუმენტად იქცა.

44. მემკვიდრეობით-სამართლებრივი ურთიერთობები სამოქალაქო-სამართლებრივი ურთიერთობების ერთ-ერთ ძალიან აქტუალურ სფეროს

წარმოადგენს, რადგან ხშირია შემთხვევები, როდესაც მემკვიდრეები სამკვიდროს მიღებასთან დაკავშირებით ვერ თანხმდებიან ზოგიერთ საკითხებზე.

ნაშრომში დეტალურადაა განხილული სავალდებულო წილის ცნება, მემკვიდრეები, რომლებსაც გააჩნიათ სამკვიდროდან სავალდებულო წილის მიღების უფლება და გაჩუქებული ქონების ხარჯზე მემკვიდრეებს შორის სავალდებულო წილის განაწილების აქტუალური საკითხები.

45. XX საუკუნის დასასრული და XXI საუკუნის დასაწყისი სოციალურ-ეკონომიკური თვალსაზრისით საქართველოსთვის იყო მნიშვნელოვანი გარდატეხის პერიოდი, რამაც მოითხოვა ცვლილებები ყველა სფეროში, მათ შორის, სადაზღვევო სამართლის მიმართულებითაც, როგორც ერთიანი სისტემისა სახელმწიფოსა და მოქალაქეთა საკუთრების დაცვის საკითხში. სადაზღვევო სფეროს სამართლებრივი მოწყობის აქტუალობის შესწავლა განპირობებულია რამდენიმე ობიექტური და სუბიექტური მიზეზით. ვინაიდან დაზღვევა სოციალურ-ეკონომიკური ურთიერთობების ის სფეროა, რომელშიც თავმოყრილია სახელმწიფოსა და მოსახლეობის ინტერესი, ამგვარი ურთიერთკავშირის სამართლებრივი მედიაციის შესაბამისი მოწყობა მნიშვნელოვანია. ათწლეულების მანძილზე საქართველოს სადაზღვევო ბაზრის განვითარების მიუხედავად, სადაზღვევო ურთიერთობის სამართლებრივი რეგულირების სისტემა ბოლომდე ფორმირებული არაა. აქედან გამომდინარე, სადაზღვევო ურთიერთობების ორგანიზაციულ-სამართლებრივი საფუძვლების შესწავლა და სრულყოფა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ამოცანაა, რომელიც დგას ქართველი იურისტების წინაშე და რომელიც საჭიროებს დაუყოვნებლივ ჩარევას.

საქართველოს ევროინტეგრაციისა და სადაზღვევო პოლიტიკის გლობალიზაციის პროცესის პარალელურად, საქართველოს სადაზღვევო ბაზრის და სადაზღვევო ურთიერთობების სრულყოფის გზაზე გათვალისწინებული უნდა იქნეს უკვე არსებული საერთაშორისო პრაქტიკა. შესაბამისად მოხდეს რიგი საკანონმდებლო ნორმების შემუშავება და სრულყოფა.

46. საქართველოში მოქმედებს შეჯიბრებითი სისხლის სამართლის პროცესი, სადაც გამოძიების დამოუკიდებლობას ენიჭება ძალიან დიდი მნიშვნელობა. მიგვაჩნია, რომ ამ საკითხთან დაკავშირებით არსებობს პრობლემური ასპექტები, რომელთა გადაჭრის ჩვენეული გზა განხილული და დასაბუთებულია წარმოდგენილ სტატიაში. მნიშვნელოვანია, რომ სისხლის სამართლის პროცესის მხარედ განისაზღვროს მხოლოდ პროკურორი. გამომძიებელი, კი იყოს დამოუკიდებელი, ობიექტური პროცესის მონაწილე რომელიც გამოძიებას აწარმოებს სრული მოცულობით. ჩვენს მიერ ჩამოყალიბებული საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად გამომძიებელს უნდა ჰქონდეს შესაძლებლობა, რომ ადამიანის უფლებათა შემზღვეველი საგამოძიებო მოქმედების ან/და ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების შესახებ განჩინების მისაღებად, სასამართლოს

შუამდგომლობით მიმართოს პროკურორისგან დამოუკიდებლად. ასევე, გამომძიებელი უფლებამოსილი უნდა იყოს მოითხოვოს და დაუბრკოლებლად მიიღოს სახელმწიფო ორგანოებიდან დოკუმენტი თუ სხვა ნივთიერი მტკიცებულება; სასამართლოს მიმართოს გამოძიების პროცესში კერძო პირთაგან მტკიცებულებათა გამოთხოვის შუამდგომლობით; ჩაატაროს სსსკ-ით გათვალისწინებული ყველა საგამომძიებო და სხვა საპროცესო მოქმედება, გარდა იმ მოქმედებისა, რომლის ჩატარებაც მხოლოდ პროკურორის კომპეტენციაა. გამომძიებლის დამოუკიდებლობის უზრუნველსაყოფად, მიგვაჩნია, რომ პროკურორს გამომძიებლისათვის სავალდებულო მითითების მიცემის უფლებამოსილება უნდა განესაზღვროს მხოლოდ სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების შემდგომ.

47. ნებისმიერი სახელმწიფოს ეკონომიკური სტრატეგიის განხორციელების საფუძველი და საყრდენია ტრანსპორტის განვითარების დონე და მუშაობის ეფექტიანობა. ტრანსპორტის ნორმალურ ფუნქციონირებას, შესაბამისად მის წილს ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაში სერიოზულ ზიანს აყენებს სატრანსპორტო დანაშაულები სატრანსპორტო უსაფრთხოება უნდა გაგებულ იქნას, როგორც სატრანსპორტო საშუალების და სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის დაცულობა უკანონო ჩარევის აქტებისაგან. ტრანსპორტის უსაფრთხო ფუნქციონირების უზრუნველყოფა მოითხოვს სატრანსპორტო დანაშაულებთან სისხლისსამართლებრივი ბრძოლის მუდმივ სრულყოფას. ამ ბრძოლის ეფექტურობა დამოკიდებულია სისხლის სამართლის კანონის შესაბამისობაზე საზოგადოების უსაფრთხოების მოთხოვნებთან. სტატიაში მოცემულია სატრანსპორტო დანაშაულის ზოგადი ცნება, მისი დამახასიათებელი ნიშნები, რომელიც მიჯნავს და განასხვავებს მათ სხვა მსგავსი დელიქტებისაგან. შედარებითი ანალიზის საფუძველზე განხილულია სხვადასხვა ქვეყნების სისხლის სამართლის კანონმდებლობა სატრანსპორტო დანაშაულებთან მიმართებით. განსხვავებ ულია სატრანსპორტო საქმიანობის სფეროში სისხლისსამართლებრივი აკრძალვების საკანონმდებლო გაფორმების ხერხები და საშუალებები. ზუსტად ეს განსხვავებები უნდა იყოს საინტერესო საქართველოს კანონმდებლისათვის, რადგან უცხო ქვეყნების დადებით და უარყოფით გამოცდილებაზე დაყრდნობით შესაძლებელია დანაშაულების ამ სახისათვის პასუხისმგებლობის განვითარება და სრულყოფა, პერსპექტიული, პოზიტიური სისხლისსამართლებრივი ნორმების მოდელის გაზიარება.

48. ნაშრომში განხილულია ექსტრადიციის საქმეში არსებული პრობლემატიკა. საუბარია ამ საკითხის გადაწყვეტასთან დაკავშირებით ორმაგ სტანდარტზე. აღნიშნულია, რომ ანგქლოსაქსურ ქვეყნებში გადაწყვეტილებებს ბრალდებულის ან მსჯავრდებულის ექსტრადიციის შესახებ მართალია იღებს სასამართლო, მაგრამ სასამართლოს ვერდიქტი არ არის საკმარისი, საჭიროა ხელისუფლების თანხმობა.

მიგვაჩნია რომ ეს არის კონვენციის მე-6 მუხლის დარღვევა, ვინაიდან აღნიშნულ მუხლში საუბარია „დამოუკიდებელ და მიუკერძოებელ სასამართლოზე.“ აღნიშნულიდან გამომდინარე საჭიროა პირველ რიგში ექსტრადიციის საკითხის გადაწყვეტა განთავისფულდეს პოლიტიკური მდგენელისაგან.

49. მედიასაშუალებათა საქმიანობა არა მხოლოდ იურიდიული, არამედ ეთიკისა და ზნეობის ნორმებით რეგულირდება. ჟურნალისტებს ამ ნორმების მკაცრად დაცვას საზოგადოებასთან ყოველდღიური ურთიერთობა ავალდებულებთ. აღსანიშნავია, რომ მასმედიის წარმომადგენლების პროფესიონალიზმი ორგანულად ეხამება საკუთარი უფლებებისა და მოვალეობების, აგრეთვე თავისუფლებისა და პასუხისმგებლობის ცნებებს, რადგან რომელიმე მათგანის გადაჭარბებამ ან არასწორად გამოყენებამ საზოგადოებას ზიანი არ მოუტანოს. განსაზღვრულია, სად იწყება და წყდება საზოგადოების ინფორმირების ინტერესი. ამ გაგებით, მნიშვნელოვანია ჟურნალისტური ეთიკის არსის ჩვენება ევროპულ სტანდარტებთან შესაბამისობაში, რათა დადგინდეს ეროვნულ და ევროპულ მიდგომებს შორის მიმართება. შესაბამისად, კვლევაში ნაჩვენებია, ეთიკის სტანდარტების დაცვის საფუძვლები და მათთან დაკავშირებული მომწესრიგებელი ნორმების ფონზე როგორ მოხდეს საზოგადოებასა და მედიას შორის წარმოქმნილი კონფლიქტის გადაწყვეტა საკანონმდებლო ხარვეზის გამოსწორებით.

50. დღეს-დღეისობით „ერმა“ (ნაციამ) შეიძინა კრიტიკული პოლიტიკური სტატუსი - ის წარმოადგენს ცენტრალურ პოლიტიკურ აქტორს, როგორც საერთაშორისო ურთიერთობათა სისტემაში, აგრეთვე სახელმწიფოში ადამიანების პოლიტიკურ თვითგამორკვევის არსში. მაგრამ, მიუხედავად ასეთი მნიშვნელობისა, ძალიან აქტუალურ კითხვას წარმოადგენს, განსაკუთრებით XIX საუკუნიდან მოყოლებული, თუ რა კრიტერიუმებით განისაზღვრება ერი. ანუ, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, როგორ დავასაბუთოთ თუ რა „a priori“ მახასიათებლები განასხვავებს ერს სხვა ადამიანთა ჯგუფებისაგან.

სტატიის მთავარი ამოცანაა ჩამოვაცალიბოთ ის აუცილებელი კრიტერიუმები, რომლებიც ადამიანთა ჯგუფებს აქცევს ერებად და ვცადოთ დავასაბუთოთ საგანმანათლებლო სისტემის, განსაკუთრებით უმაღლესი საგანმანათლებლო ინსტიტუტების, ამ პროცესში კრიტიკული მნიშვნელობა. სტატიაში მიმოხილულია ტერმინი “natio”-ს (ქართ. ერი) ტრანსფორმაციის ისტორია. განხილულია ცნობილი ეროვნული იდენტობის პრობლემატიკით დაკავებული მეცნიერებების/ფილოსოფოსების (ერნსტ რენანი, ერნსტ გელნერი, ერიკ ჰობსბაუმი, მიროსლავ ხროხი და სხვები) იდეები და თეორიები. გამახვილებულია ყურადღება ეროვნული იდენტობის ჩამოყალიბებაში საერთო ენის მნიშვნელობაზე.

51. საერთაშორისო პოლიტიკური სისტემის ახლებურად ჩამოყალიბების პირობებში კიდევ უფრო მეტად იზრდება უსაფრთხოების როლი და ადგილი ამ

სისტემის შემდგომი განვითარების საკითხში. მოქმედი რეგულაციების რელევანტურობის შეფასებისთვის აუცილებელია ერთი მხრივ, უსაფრთხოების, როგორც კონცეფციის ევოლუციის პროცესის და მეორე მხრივ, უსაფრთხოების თანამედროვე მიდგომების სიღრმისეული ანალიზი.

ნაშრომში დეტალურად არის განხილული უსაფრთხოების პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები, საგარეო პოლიტიკის როლი უსაფრთხოებისა და სახელმწიფო სუვერენიტეტის უზრუნველსაყოფად და აღნიშნული კონცეპტების საფუძველზე საქართველოს საგარეო პოლიტიკისა და ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკის არსებული გამოწვევები.

6. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.1. მონოგრაფიები/წიგნები

ავტორი/ავტორები; მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. Mariam Jikia, Human Rights Protection in Occupied Territories (Chapter), Handbook of Research on Ethnic, Racial and Religious Conflicts and their Impact on State and Social Security, IGI Global, USA, 2022

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1. წიგნის თავში განხილულია ადამიანის უფლებათა დაცვის მექანიზმები ოკუპირებულ ტერიტორიებზე, კერძოდ, ეხება ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართლისა და საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის ოკუპირებულ ტერიტორიებზე გამოყენების საკითხს. ავტორი გვაწვდის დეტალურ ინფორმაციას ოკუპირებული ტერიტორიების ადმინისტრირების ძირითადი სისტემის შესახებ, კერძოდ, კონვენციური და ჩვეულებითი სამართლის შესახებ, ასევე მეორადი რესურსების შესახებ, როგორცაა სასამართლო გადაწყვეტილებები და გაეროს რეზოლუციები. თავში გაანალიზებულია საერთაშორისო ხელშეკრულებები, ჩვეულებითი სამართალი და სასამართლო სამართალი, რათა გამოავლინოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ადამიანის უფლებების დაცვასთან დაკავშირებული ძირითადი პრობლემები, სახელმწიფოების პოზიტიური ვალდებულებები დაიცვან ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობა და არსებული სამართლებრივი ნორმების შესაბამისობა სახელმწიფო პრაქტიკასთან. .

6.2. სახელმძღვანელოები

ავტორი/ავტორები; სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN; გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

- 1.
- 2.

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

- 1.
- 2.

6.3. სტატიები

ავტორი/ავტორები; სტატიის სათაური, ციფრული (დიגיტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI (არსებობის შემთხვევაში); ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი ISSN-ის მითითებით (არსებობის შემთხვევაში); გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა; გვერდების რაოდენობა

1. სოფიო დემეტრაშვილი, გიორგი ცობეხია, Legal Aspects of Crimean Referendum Legitimation, COJEP International, Azerbaijan, 2022.
2. Edisher Japharidze. CULTIVATION OF BLUEBERRY PLANTATIONS IN ADJARA. MODERN PROBLEMS IN SCIENCE Proceedings of the X International Scientific and Practical Conference. 2022, Canada
3. Edisher Japharidze, GEORGIA- THE HOMELAND OF VINES AND WINE. ACTUAL PRIORITIES OF MODERN SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE, Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference. 2022, Paris
4. Vazha Shubitidze, Edisher Japharidze, THE RUSSIA-UKRAINE WAR AND THE EUROPEAN PERSPECTIVE OF THE EASTERN PARTNERSHIP. EUROPEAN POLITICAL AND LAW DISCOURSE Volume 9 Issue 3. 2022, Czech
5. მაია მანჩხაშვილი, თურქეთის სამხრეთ კავკასიური პოლიტიკის რამდენიმე ასპექტი (ინგლისურ ენაზე, აშშ), International Relations and Diplomacy (ISSN 2328-2134), USA, 2022
<http://www.davidpublisher.com/index.php/Home/Article/index?id=47844.html>
6. მაია მანჩხაშვილი, ქართველი დიპლომატი _ დედოფალი თამარი, (ინგლისურ ენაზე, აშშ) Journal of Literature and Art Studies, USA, 2022, ISSN: 2159-5836(print) 2159-5844(online)
<http://www.davidpublisher.com/index.php/Home/Article/index?id=47885.html>
7. Kuprashvili, H. (2022). Functional Anatomy of the Staff of the National Security Council of Georgia. <https://doi.org/10.20935/AL4502> Academia Letters, Article 4502, January, San Francisco, Academia Letters, 5 Pages

8. თ. კვაბზირიძე „რისკი, როგორც სადაზღვევო ურთერთობების წარმოშობის საფუძველი“, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთერთობების ფაკულტეტის სამეცნიერო-პრაქტიკული ჟურნალი „თემიდა“ ISSN1512-1305, თბილისი, #15(17)-2022, გვ.139-145

9. თ. კვაბზირიძე „სადაზღვევო ინტერესის არსი დაზღვევის ხელშეკრულებაში“ სსიპ - დავით აღმაშენებლის სახელობის სსიპ - დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემიის სამეცნიერო ჟურნალი „შრომები“ ISSN 2587-4837, გორი 2022, გვ 32-39.

10. თ. კვაბზირიძე „დაზღვევის განსხვავებული საფუძვლებით კლასიფიკაციის სამართლებრივი რეგულირების ცალკეული ასპექტები“ *საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „თანამედროვე მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები“*. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ტატიების კრებული ISBN 978-9941-35-189-2, თბილისი 2022 , გვ. 289-295.

ვრცელიანოტაცია (ქართულენაზე)

1. ხანგრძლივი ისტორიის განვითარების შედეგად, მოსაზრებამ სახელმწიფო საქმეების მართვაში ხალხის მონაწილეობის შესახებ საყოველთაო აღიარება მოიპოვა და აისახა საერთაშორისო საზოგადოების მრავალ დოკუმენტში, მათ შორის, როგორც უნივერსალური, პაქტი სამოქალაქო და ჯერ ნახსენებია გაეროს გენერალური ასამბლეის მიერ მიღებული პოლიტიკური უფლებები, ევროპის საბჭოს მრავალი დოკუმენტი და რა თქმა უნდა ეროვნული კონსტიტუციები, რომელთაგან, ალბათ, ვერ დავასახელებთ ერთს, რომელშიც ხალხის მონაწილეობა სახელმწიფო მართვაში რაიმე ფორმით არ იყოს გათვალისწინებული. პირდაპირი დემოკრატიის ინსტრუმენტების, მათ შორის რეფერენდუმის, მაღალი მნიშვნელობიდან გამომდინარე, მათი კონსტიტუციური ლეგიტიმაცია ხდება მსოფლიოს უმეტეს სახელმწიფოებში. როგორც კანონმდებლობაში, ასევე დოქტრინაში რეფერენდუმი განიმარტება, როგორც საზოგადოებრივი გამოკითხვა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი სახელმწიფო საკითხების საბოლოო გადაწყვეტა კენჭისყრით გზით. სწორედ რეფერენდუმის არსს, დანიშნულებას, პოსტ-საბჭოთა სივრცეში რეფერენდუმის გზით გადაწყვეტილებათა მიღების პრაქტიკასა და ყირიმის რეფერენდუმის მნიშვნელობას შეეხება წინამდებარე სტატია.

2. ნაშრომში განხილულია აგრარული პოლიტიკის განვითარების ახალი ტენდენციები და სამეურნეო მიმართულების ახალი დარგების მოცვის ნარგავების გაშენების ტენდენციები აჭარის რეგიონში, რომელმაც მნიშვნელოვნად ჩაანაცვლა ჩაისა და ციტრუსის პლანტაციები, რაც დიდი გავლენა იქონია ადგილობრივ ეკონომიკურ განვითარებაზე.

სოფლის მეურნეობა და აგრარული პოლიტიკის განვითარება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის პრიორიტეტული სფეროა და წარმოადგენს სოფლად დასახლებული მოსახლეობის შემოსავლების ერთ-ერთ ძირითად წყაროს, ამასთან მისი ძირითადი ფუნქციაა რეგიონში სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ხელშეწყობა და სოფლის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, რაც დამოკიდებულია ადგილობრივი პროდუქციის წარმოების კონკურენტუნარიანობის ზრდაზე, თანამედროვე აგროტექნოლოგიების დანერგვაზე, ნიადაგის პროდუქტიულობის ამაღლებაზე და აგრარულ სექტორში დასაქმებულების ცოდნის გაფართოებაზე.

3. საქართველო ოდითგანვე ითვლებოდა ვაზისა და ღვინის სამშობლოდ. საქართველოში, ქვევრის ღვინის დაყენების ძველმა ქართულმა ტრადიციულმა მეთოდმა დიდი აღიარება მოიპოვა ჯერ კიდევ 2014 წელს, როდესაც ის იუნესკოს მსოფლიო არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სიაში შევიდა.

როგორც ცნობილია, საქართველოს სამშობლოდ ითვლება ვაზი და ღვინო მთელს მსოფლიოში და ამას მოწმობს ქართული ტრადიციები, ქართული მაგიდა. საქართველოში სუფრის გაშლისას ყოველთვის არის ღვინით ე.წ. თამადა ქართული სუფრის თავზე, რომელიც ქართულ სუფრას უძღვება და სხვადასხვა სადღეგრძელოებს წარმოთქვამს. დღეს მსოფლიოში არცერთ სხვა ქვეყანას არ აქვს ასეთი ტრადიცია და ის ნამდვილად წარმოადგენს ქართული სუფრის აკადემიას.

4. სტატიაში გაანალიზებულია რუსეთ-უკრაინის 2022 წლის ომის მიმდინარეობა, მისი განვითარების შესაძლო ვარიანტები უახლოეს მომავალში, გაკეთებულია პროგნოზი ომში რუსეთის სავარაუდო დამარცხებაზე და რუსეთის არასახარბიელო მომავალზე. ნაჩვენებია საქართველოს ტერიტორიული გამთლიანების პერსპექტივა და მისი ადგილი ევროპის მომავალ კონტურებში, ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში, ხაზგასმულია საქართველოს საგარეო-პოლიტიკური წარმატების კავშირი ჩვენთვის ხელსაყრელ მსოფლიო დიდ გეოპოლიტიკურ ცვლილებებთან.

5. წინამდებარე ნაშრომი ეხება თურქეთის კავკასიურ პოლიტიკას თანამედროვე ეტაპზე, დაახლოებით 2000 წლიდან 2020 წლამდე. ამ პერიოდში თურქეთის რესპუბლიკამ გამოავლინა არაერთი საინტერესო ინიციატივა სამხრეთ კავკასიაში და ვფიქრობთ, რომ მათი შესწავლა საინტერესოა როგორც კუთხით.

თურქეთის რესპუბლიკა დაარსების დღიდან დაინტერესებული იყო ინტენსიური ურთიერთობებით სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებთან. შესაბამისად, თურქეთის სამხრეთ კავკასიის პოლიტიკა მუდმივად მუშავდება თურქი დიპლომატების, მეცნიერებისა და ანალიტიკოსების მიერ. თქვენ ნახავთ ბევრ მნიშვნელოვან დეტალს კვლევებსა თუ შეფასებებში, რომლებიც საჯაროა და ხელმისაწვდომია მეცნიერებისთვის. ეს სამუშაოები ცხადყოფს თურქეთის დიდ ძალისხმევას

სამხრეთ კავკასიის პოლიტიკის წარმატებით განვითარებისთვის. აქვე აღვნიშნავთ, რომ ეს პოლიტიკა წარმატებით მუშაობს ბევრ კომპონენტში.

ჩვენ განვიხილეთ ყველა წამყვანი ავტორის ნაშრომები, რომლებიც ძალიან საინტერესოდ წერენ თურქეთის კავკასიურ პოლიტიკაზე.

საკვანძო სიტყვები: თურქეთი, სამხრეთ კავკასია, სამხრეთ კავკასიის პოლიტიკა.

6. შუა საუკუნეებს არ ახასიათებთ ქალთა უფლებების აღიარება და მისი ფართო გავრცელება მსოფლიოში.

მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხის ქალებიდან მხოლოდ დიდებულები და მეფის შვილები სარგებლობდნენ ადამიანის ყველა უფლებებითა და პრივილეგიებით. გამონაკლისი არც საქართველო იყო; მე-12-16 საუკუნეებში საქართველოში ფეოდალიზმი იყო მმართველი სისტემა და ქალთა უფლებებზე და ზოგადად, ადამიანის უფლებებზე, იშვიათად იყო საუბარი. მაგრამ XII საუკუნეში საქართველოში, აღმოსავლეთ ევროპასა და სამხრეთ კავკასიაში მდებარე ქვეყანაში, ძალიან საინტერესო ფაქტი მოხდა: საქართველოსთვის უჩვეულოდ, ქალი გახდა ქვეყნის მმართველი. ეს იყო პირველი შემთხვევა, როცა ქალი საქართველოს მეფე გახდა. ეს გახლდათ მეფე თამარი. ის ქვეყანას მართავდა 1184-1213 წლებში. თამარ მეფის მმართველობამ რადიკალურად შეცვალა საქართველოს ისტორიის მიმართულება და თან სამუდამოდ. საქართველოს ისტორიაში მხოლოდ მისი მმართველობის პერიოდს უწოდებენ „ოქროს ხანა“. მისი მმართველობის პერიოდში მიიღეს სრულიად უჩვეულო გადაწყვეტილებები, რომლებიც განსხვავებული იყო მაშინდელი სამყაროსთვისაც კი: 1. სიკვდილით დასჯა გაუქმდა! 2. ჩამოყალიბდა თანამედროვე პარლამენტის მსგავსი დაწესებულება – ე.წ. ყუთლუ არსლან დასი. მეფემ გაითვალისწინა ამ დაწესებულების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები. ეს ფაქტი მსოფლიო ისტორიის ისტორიაში შეფასდა, როგორც პარლამენტარიზმის ისტორიის ათვლის წერტილი. 3. საქართველო იყო პირველი ქვეყანა მსოფლიოში, სადაც სამოქალაქო ომი მოხდა. იმდროინდელი გლეხების დემონსტრაციები ძალიან კარგად არის შესწავლილი სამართლის სპეციალისტების მიერ და, ყველა კრიტერიუმის გათვალისწინებით, ისინი შეფასდა როგორც სამოქალაქო ომი. ვფიქრობთ, თამარ მეფე იყო ლიდერი და წარმატებული ქალი დიპლომატი, რომელსაც მთელი მსოფლიო კარგად უნდა იცნობდეს. ქართველები თამარს მეფედ (არა დედოფალად) მოიხსენიებენ. მაგრამ, ამ სტატიაში მას დედოფალად მოვიხსენიებთ, რათა გამოვყოთ მისი დიპლომატიური უნარები.

7. საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს აპარატის ფუნქციური ანატომია. თანამედროვე ეტაპზე პოლიტიკური პროცესების მონიტორინგის, ანალიზის, პროგნოზის, სიტუაციათა მოდელირების, შესაბამის გადაწყვეტილებათა ვარიანტების შემუშავებისა და ხელისუფლების შესაბამისი ინფორმაციული უზრუნველყოფის სისტემის არსებობის გარეშე ყოველად წარმოუდგენელია

წარმატებული გრძელვადიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება, ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფის პოლიტიკის შემუშავება. ამ თვალსაზრისით, განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს საქმიანობა საქართველოს ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფის სფეროში. განვლილი წლების გამოცდილებამ გვიჩვენა, რომ მისი უზრუნველყოფის ტექნოლოგია არცთუ ეფექტიანი აღმოჩნდა. საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოებმაც კი ისე განიცადა სახეცვლილებები, რომ არ მომხდარა საკუთრივ ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფის შინაარსის კონცეპტუალური გააზრება, შესაბამისად, მოცემული მომენტისათვის ქვეყნის განვითარების სპეციფიკის გათვალისწინებით ეროვნული უშიშროების სფეროებში რეალური პრიორიტეტებისა და ეროვნული უშიშროების უზრუნველსაყოფად გადასაწყვეტი ამოცანების განსაზღვრა. აქედან გამომდინარე, არ იყო სათანადოდ გააზრებული ეროვნული უშიშროების საბჭოს აპარატის ფუნქცია. მთელი მისი საქმიანობა შექმნის დღიდანვე არ შეესაბამებოდა დანიშნულებას - საქართველოს ეროვნული უშიშროების უზრუნველყოფას, რაშიც უმნიშვნელოვანესი როლი მისი აპარატის მუშაობის სწორად ორგანიზაციას აკისრია.

8. „რისკი, როგორც სადაზღვევო ურთიერთობების წარმოშობის საფუძველი“ დაზღვევა საზოგადოების სოციალური თუ ეკონომიკური ურთიერთობების განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს. მისი მნიშვნელობა ყოველდღიურად იზრდება. თანამედროვე ცხოვრების რითმის გათვალისწინებით, ფიზიკური თუ იურიდიული პირები საჭიროებენ გარანტიას, რომ ცალკეული შემთხვევის დადგომის შედეგად მათთვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურდება. დაზღვევა წარმოადგენს რისკის განაწილების საშუალებას და მიზნად ისახავს, დაიცვას პირი მისთვის უარყოფითი მოვლენის საფუძველზე მიყენებული ზარალისაგან, აღადგინოს ზიანის გამომწვევ ქმედებამდე არსებული მდგომარეობა.

დაზღვევის მრავალფეროვნება განაპირობებს მისი მრავალი სახით არსებობას. თითოეული სახე აერთიანებს ერთი სახეობის, ერთგვაროვან რისკებს. ამასთან, დაზღვევის გარკვეული ნიშნით დაჯგუფება ხელს უწყობს დაზღვევის კონკრეტული სახის დამახასიათებელ ნიშან-თვისებათა უკეთ შესწავლას, პრობლემური საკითხების გამოვლენასა და მათი გადაჭრის გზების პოვნას.

9. „სადაზღვევო ინტერესის არსი დაზღვევის ხელშეკრულებაში“ ნაშრომში განხილულია სადაზღვევო ინტერესის ცნება და მისი მნიშვნელობა. სადაზღვევო ინტერესი წარმოადგენს დაზღვევის სავალდებულო ნიშანს, რომელიც არა მარტო განასხვავებს დაზღვევას სხვა სამართლებრივი ურთიერთობებისგან, არამედ წარმოადგენს სადაზღვევო ანაზღაურების გაცემის აუცილებელ წინაპირობას. შესაბამისად, თემაში განხილულია, სადაზღვევო ინტერესის არსებობის დანიშნულება, პრაქტიკაში მისი გამოხატულება, სადაზღვევო ინტერესის დოქტრინის გავლენა დაზღვევის განვითარებაზე, მისი ურთიერთკავშირი

დამზღვევის კეთილსინდისიერებასთან. დაზღვევის ინტერესის მნიშვნელობა წინასახელშეკრულებო ეტაპზე და სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის მომენტისათვის.

სადაზღვევო ინტერესის დოქტრინის განვითარება ერთი მხრივ მნიშვნელოვნად გაზრდის მხარეთა კეთილსინდისიერებას სახელშეკრულებო ურთიერთობებში, მეორე მხრივ ამალღდება მომხმარებლის ნდობას სადაზღვევო ბაზრის მიმართ

10. „დაზღვევის განსხვავებული საფუძვლებით კლასიფიკაციის სამართლებრივი რეგულირების ცალკეული ასპექტები“. დღეის მდგომარეობით, დაზღვევა ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური სამართლებრივი ურთიერთობაა. სულ უფრო იზრდება ბაზარზე სადაზღვევო კომპანიათა რიცხვი, კონკურენცია მათ შორის და დაზღვევის მსურველ პირთა ოდენობა. ამიტომ, დაზღვევის თავისებურებების შესწავლა მეტად მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს. დაზღვევის მრავალფეროვნება წარმოშობს დაზღვევის სახეებად დაყოფის აუცილებლობას, რაც ხელს უწყობს, რომ გავაერთიანოთ დაზღვევის მსგავსი სახეები, ვიპოვოთ მათი დამახასიათებელი ნიშან-თვისებები და დაზღვევის სხვა სახეებისგან განსხვავების ანალიზის პროცესში უკეთ შევისწავლოთ დაზღვევის სამართლებრივი ბუნება. დაზღვევის სახეებად დაყოფის გარეშე შეუძლებელი იქნება მისი სრულყოფილი შესწავლა, პრობლემური საკითხების გამოვლენა და მათი გადაჭრის გზების ძიება. ნებისმიერი დარგის უკეთ შესწავლა, მისი მახასიათებლების გამოვლენა, პრობლემის დადგენა და მისი გადაჭრის გზის ძიება შესაძლებელია კლასიფიკაციის მეშვეობით. ამდენად, დაზღვევის სახეებად დაყოფას გააჩნია არა მარტო თეორიული, არამედ პრაქტიკული მნიშვნელობაც, მით უფრო, რომ დაზღვევა გამოირჩევა თავისი მრავალფეროვნებით და მისი სხვადასხვა საფუძვლით კლასიფიკაციაა შესაძლებელი. დაზღვევის გარკვეული ნიშნით დაჯგუფება ხელს უწყობს დაზღვევის კონრეტული სახის დამახასიათებელ ნიშან-თვისებათა უკეთ შესწავლას, პრობლემური საკითხების გამოვლენასა და მათი გადაჭრის გზების პოვნას.

7. სამეცნიეროფორუმებისმუშაობაშიმონაწილეობა

7.1.საქართველოში

1)

მომხსენებელი/მომხსენებლებიმოხსენებისსათაური;ფორუმისჩატარებისდროდაა დგილი

1. ირმა გოგოლიძე, საქართველო მსოფლიო პოლიტიკის კონტექსტში (ბათუმის ოლქის მაგალითზე). ჰუმანიტარულ და პედაგოგიკურ მეცნიერებათა განვითარების ფონდი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, VII საერთაშორისო სამეცნიერო (დისტანციური) კონფერენცია „ენა და კულტურა“, 26-27 მარტი, 2022 წელი.

2. ირმა გოგოლიძე, კავკასია საერთაშორისო ფორმატში და მიგრაციული პროცესები (XIX საუკუნის მეორე ნახევარი). საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი,

საქართველოს სოციალურ მეცნიერებათა აკადემია, მეთერთმეტე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „მსოფლიო და კავკასია“, 10 ივნისი, 2022 წელი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.

3. სოფიო დემეტრაშვილი, ახალი მსოფლიო წესრიგი - პოლიტიკურ-სამართლებრივი გამოწვევები, სტუ, 2022.

4. სოფიო დემეტრაშვილი, VII ეროვნული კონფერენცია რთული შემთხვევები სასამართლო პრაქტიკაში, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი, 2022.

5. სოფიო დემეტრაშვილი, პოლიტიკური სისტემების გავლენა ქვეყნის დემოკრატიულობის ხარისხზე პოსტ-საბჭოთა სახელმწიფოებში, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი, 2022.

6. ქეთევან ქოქრაშვილი, საერთაშორისო კონფერენცია - „მსოფლიოს გლობალური გამოწვევები“. 2022 წლის 2 მაისი

7. ქეთევან ქოქრაშვილი, HR ფორუმი. ორგანიზატორი: იურიდიული პროფესიის განვითარების ცენტრი; საქართველოს ადვოკატები დამოუკიდებელი პროფესიისთვის.

8. მაია მანჩხაშვილი, ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმება და მისი მნიშვნელობა საქართველოსთვის. წმ. ანდრიას ქართული უნივერსიტეტი, I საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „დემოკრატია და თანამედროვე საერთაშორისო გამოწვევები“, თბილისი, 17 დეკემბერი, 2022.

9. მარიამ ჯიქია, საერთაშორისო კონფერენცია: “Modern World Order – Political-Legal Challenges”. ორგანიზატორი: საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი (საქართველო).თარიღი და ადგილი: 27 ივლისი, 2022. თბილისი, საქართველო.საკონფერენციო მოხსენება: The Ratio of the Principle of Equality of Elections and the Representation of minorities in the Parliament of Georgia (case of Georgian Parliamentary Elections in 2008-2020).

10. მარიამ ჯიქია, XI საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია.ორგანიზატორი: გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი.თარიღი და ადგილი: 1-2 სექტემბერი, 2022. ბათუმი, საქართველო.საკონფერენციო მოხსენება: Status of Gibraltar – the Dispute over the Sovereignty after Brexit

11. ჰენრი კუპრაშვილი, საერთ. სემინარი „მცოცავი ფინლანდიზაცია თუ ეროვნული ინტერესების დაცვა? საქართველოს სტრატეგიული დილემები უკრაინის კრიზისის ფონზე.“ საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი (GIP), ნორვეგიის საერთაშორისო საქმეთა ინსტიტუტი. თსუ. 01.04.2022

12. ჰენრი კუპრაშვილი, საერთაშორისო კონფერენცია თემაზე: „კომპლექსური თავდაცვა მდგრადობის ასამაღლებლად“ (თავდაცვისა და უშიშროების ციკლის ფარგლებში). ჯორჯ მარშალის

უშიშროების საკითხების შემსწავლელი ევროპული ცენტრი. თბილისი, სასტუმრო „მერიოტი“. 13.04.2022;

13. ჰენრი კუპრაშვილი, მოხსენება თემაზე: სამხედრო უშიშროების უზრუნველყოფა ეროვნული უშიშროების უმნიშვნელოვანესი კომპონენტი. საერთ. კონფ. "მსოფლიოს გლობალური გამოწვევები". სტუ-ბიზნესტექნოლოგიების ფაკ., ზაარლანდი და იბსუ. 02.05.2022;
14. ჰენრი კუპრაშვილი, მრგვალი მაგიდა-დისკუსია "მეგობრობის 30 წელი: აშშ-საქართველოს სტრატეგიული პარტნიორობის შესახებ". საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი. თბილისი, 05.05.2022.
15. ჰენრი კუპრაშვილი, ვებინარი: საქართველო-მოლდოვა-სომხეთის ფორუმი: როგორ შეცვლის უკრაინაში ომი დემოკრატიასა და მმართველობას აღმოსავლეთ პარტნიორობის რეგიონში? საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი. თბილისი, 13.05.2022.
16. ჰენრი კუპრაშვილი, მოხსენება თემაზე: ეროვნული უშიშროების თეორიის კვლევის მეთოდოლოგიის ზოგიერთი ასპექტი. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტი. თბილისი, 16.05.2022.
17. ჰენრი კუპრაშვილი, საერთაშორისო კონფერენცია: „#GEODEM2022“ სამი პანელური სესიით. ორგანიზებული: საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტის მიერ შვეიცარიის კონფედერაციის საელჩოს საქართველოში და ფრიდრიხ ებერტის ფონდის, სამხრეთ კავკასიის ოფისის მხარდაჭერით. თბილისი, 30.05.2022.
18. ჰენრი კუპრაშვილი, მრგვალი მაგიდა თემაზე: „რეგიონალური უშიშროების პარადიგმის ცვლა? შვეიცია და ფინეთი ნატოს წევრობაზე განაცხადის შემდეგ“. ს. საარი, ი. ჰედენსკოვი, დ. ჰამილტონი, ტ. როზეტი, ს. კორნელი და სხვ. საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი. თბილისი, 08.06.2022;
19. ჰენრი კუპრაშვილი, მოხსენება თემაზე: ეროვნული უშიშროების სახელმწიფო პოლიტიკის სისტემური უზრუნველყოფის ზოგიერთი ასპექტი. სტუ-ის 100. ს/კ „მულტიდისციპლინარული სამეცნიერო კვლევების გლობალური პრაქტიკა“. სტუ, თბილისი, 24.06.2022.
20. ჰენრი კუპრაშვილი, დისკუსია. საქართველოს ევროპული პერსპექტივა ევროკავშირის საბჭოს გადაწყვეტილების შემდეგ: რა უნდა იყოს შემდეგი ნაბიჯები? საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი, ფონდი „ღია საზოგადოება საქართველო“ (OSGF). თბილისი, 28.06.2022.
21. ჰენრი კუპრაშვილი, მოხსენება თემაზე: ტერმინის მეტამორფოზა („იბერია“ და „ივერია“). III საერთაშ. კონფ. ტერმინოლოგია - მემკვიდრეობა და თანამედროვეობა. თსუ, თბილისი, 29.10.2022.
22. ჰენრი კუპრაშვილი, ინფორმატიკისა და სოციალური მეცნიერებების დიალექტიკა. საერთაშორისო სამეცნიერო - პრაქტიკული კონფერენცია „ინოვაციები და თანამედროვე გამოწვევები - 2022“. თბილისი, სტუ, 18.11.2022.

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

7.2. უცხოეთში

1)

მომხსენებელი/მომხსენებლები; მოხსენების სათაური: ფორუმის ჩატარების დროდაა დგილი

1. Sophio Demetrashvili, 8th International Black Sea Coastline Countries Scientific Research Conference, Bulgaria, 2022.

2. Sophio Demetrashvili, 2nd International Conference on Social Science, Humanities and Education, Fenebahce University, Istanbul, 2022

3. Sophio Demetrashvili, 5th International Academic Conference – Law and Global Security, Sul Khan-Saba Orbeliani University, 2022.

4. Sophio Demetrashvili, Constitutional Chronicals of Georgia – Historical Analysis, International Anglo-American Cultural and Literary Studies Symposium, Mersin, Turkey, 2022.

5. Edisher Japharidze, CULTIVATION OF BLUEBERRY PLANTATIONS IN ADJARA. The X International Scientific and Practical Conference «Modern problems in science. 2022, Canada

6. Edisher Japharidze, GEORGIA- THE HOMELAND OF VINES AND WINE. The XII International Scientific and Practical Conference, ACTUAL PRIORITIES OF MODERN SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE. 2022, Paris

7. მაია მანჩხაშვილი, არის თუ არა დაბალანსების პოლიტიკა სწორი საგარეო პოლიტიკური ინსტრუმენტი საქართველოსთვის (1991-2021). მარდინის მე-8 საერთაშორისო კონფერენცია, 4-6 ივნისი, მარდინი, თურქეთი, 2022.

8. მაია მანჩხაშვილი, აზერბაიჯანული ეთნიკური უმცირესობების როლი საქართველოს სამინაო პოლიტიკაში, IX საერთაშორისო ევრაზიული კონგრესი სამეცნიერო კვლევების მიმდინარე ტენდენციებზე, ანტალია, თურქეთი, 2022.

9. მაია მანჩხაშვილი, ქართველი დიპლომატი – დედოფალი თამარი, საერთაშორისო კონფერენცია გლობალურ კვლევებში, ოქსფორდი, ინგლისი, 2022.

10. მაია მანჩხაშვილი, თურქეთის ევროკავშირში გაწევრიანების ხელისშემშლელი ფაქტორები, V საერთაშორისო ევროპული კონფერენცია ინტერდისციპლინურ კვლევებში, 28-29 იანვარი, ვალენსია, სპანეთი, 2022.

11. მარიამ ჯიქია, საერთაშორისო კონფერენცია: Political Economy.

ორგანიზატორი: ბეიკოზის უნივერსიტეტი (თურქეთი)

პარტნიორი უნივერსიტეტები: საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი (საქართველო), მარმარას უნივერსიტეტი (თურქეთი), ვესტმინისტერის უნივერსიტეტი (დიდი ბრიტანეთი), ესექსის უნივერსიტეტი (დიდი ბრიტანეთი), ათენის ეკონომიკისა და ბიზნესის უნივერსიტეტი (საბერძნეთი), ოსტრავას ტექნიკური უნივერსიტეტი (ჩეხეთი).

თარიღი და ადგილი: 23-25 ივნისი, 2022. სტამბული, თურქეთი

საკონფერენციო მოხსენება: The Formation of Kosovo as an Independent State – Political and Socio-Economic Challenges.

12. მარიამ ჯიქია, VIII საერთაშორისო კონფერენცია: “Black Sea Coastline Countries Scientific Research”.

ორგანიზატორი: ბულგარეთის მეცნიერის აკადემიის ინსტიტუტი (ბულგარეთი).

თარიღი და ადგილი: 29-30 აგვისტო, 2022. სოფია, ბულგარეთი.

საკონფერენციო მოხსენება: The Correlation of Disproportionality of Electoral Districts and Equality Principle in Parliamentary Elections of Georgia.

13. მარიამ ჯიქია, VIII საერთაშორისო კონფერენცია: “Black Sea Coastline Countries Scientific Research”.

ორგანიზატორი: ბულგარეთის მეცნიერის აკადემიის ინსტიტუტი (ბულგარეთი).

თარიღი და ადგილი: 29-30 აგვისტო, 2022. სოფია, ბულგარეთი.

საკონფერენციო მოხსენება: Challenges of the Conflict in Abkhazia in Negative Peace Conditions.

14. მარიამ ჯიქია, II საერთაშორისო კონფერენცია სოციალურ მეცნიერებებში.

ორგანიზატორი: ფენერბახჩეს უნივერსიტეტი (თურქეთი).

თარიღი და ადგილი: 21-22 ოქტომბერი, 2022. ქ. სტამბული, თურქეთი (ჰიბრიდულ რეჟიმში).

საკონფერენციო მოხსენება: Interrelation between Georgian Electoral System and Democratic Principles of Elections (Case Study of Parliamentary Elections of 2008-2020).

15. მარიამ ჯიქია, საერთაშორისო კონფერენცია მიგრაციის საკითხებზე.

ორგანიზატორი: გრანადის უნივერსიტეტის მიგრაციის კვლევითი ინსტიტუტი.

თარიღი და ადგილი: 21-22 ნოემბერი, 2022. ქ. გრანადა, ესპანეთი (ჰიბრიდულ რეჟიმში)

საკონფერენციო მოხსენება: Current Challenges of Migration of Qualified Labor Forces (Case Study of Georgia).

16. მარიამ ჯიქია, II საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია: „IT and LAW”.

ორგანიზატორი: Istanbul Mediyenet University.

თარიღი და ადგილი: 21 ნოემბერი, 2022. ქ. სტამბული, თურქეთი (ჰიბრიდული რეჟიმში).

საკონფერენციო მოხსენება: The Main Challenges of E-Elections: Pros and Cons (Case Study of Georgia)

მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში ან სხვა გამოცემაში არ გამოქვეყნებულა)

ერთეულსთუსაჭიროდმიაჩნია,
მისთვისმნიშვნელოვანიექტივობაც.

შეუძლიაანგარიშშიშეიტანოსსხვა,